

COKV ESVKV SVMKV

Lang.

See "Ramsay, (Rev. James Ross) p. 73 of "Bibliography of the Muskogean Languages"

This first draft of the translation of the Book of Psalms into the Muscogee, (in which Rev. Dorsey Tife helped as Creek interpreter,) was left in the Fall of 1891, with A. & W. Robertson, for preparation for the press "with the help of Rev. John Edwards as to the Hebrew". (See pp. 9 & 32 of M.B.)

The first sixty eight Psalms were retranslated by Mrs. R. with Mr. Ramsay's work before her — the ~~last~~ remaining ones without, but comparison was made afterwards.

As Mr. Edwards had no knowledge of the Muskokee, Mrs. R. read her work into as literal English as possible to Mr. Edwards, and in that way a thorough review was

made, which was not finished until the spring of 1894, owing to its having to be done at intervals, his work among the Choctaws forbidding any long absence.

Previous to this review Mrs. R. had made her first review as to the Creek with the help of Mrs. F. B. Levers, (Anne Anderson Levers,) who had helped her much previously, in Creek work, and of Miss Jessie Browning, Seminole.

A third review of the whole was made ^{as to the Creek}, with the help of Rev. J. Henry Stand, and the final one with Rev. Thos. W. Perrysman, who has given more assistance in Bible work than any other living person. (See M.B. p. 59, and 69, etc.) These reviews were not finished until the summer of 1895, hindrances being the same as in the case of Mr. Edwards.

The copying was completed in ~~the~~ September of 1895, and six months later the last package of corrected

"proof" was returned to the
Bible House, New York, N.Y.
A. S. W. Robertson.

Muscogee, Ind. Terr., June 21st, 1897.

Bureau of American
Ethnology,
Smithsonian Insti-
tution, Washington, D.C.

With grateful acknowledg-
ments of

(Mrs. W. G.) A. S. W. Robertson.
Muscogee, Ind. Ter., June, 1897.

7137

PM
991
ZTA35
1896
SOA

COKV ESVKVSVMKV.

HEPLUVLKE EM PUNVKV ENHVTECOESKV
ES COHOYVTE TOHTVLECIHOCET OS.

7137

THE BOOK OF PSALMS,

TRANSLATED FROM

THE ORIGINAL HEBREW INTO THE
MUSKOKEE LANGUAGE.

[A. E. W. Robertson]

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR MDCCXVI.

1896.

[*Muskokee, Psalms, 18mo.*]

COKV ESVKVSVMKV.

ESVKVSVMKV 1.

Mv este naorkvlke em vkerrickv vevkvye yvkvperekot,
holwvyecvlke em vyetvn oh huerekot, momet nakhayv-
kekvlke nvkaftan likekot,

2 Momis Cehofv em vhakv es em afvcketvt omen, em
vhakv nettvt ot nere tis oh vkerricat, en heret omes.

3 Momet eto uewv fihhonat vfopke vhocke, esse yukne-
kon, em ette em oketv omof lokcicat ome tares; momen
naket o vteken momecat heren ayet os.

4 Este faccvkekot mv omvkekot os: momis nak en
tvleesse hotvle vtohkat omvket os.

5 Monkv faccvkekot ohfvccckv omof svpvklekon, hol-
wvyecvlket este-faccvlke nvkaftan svpvkilekos.

6 Cehofv este-faccvlke em vyetvn kerret omen, momis
holwvyecvlke em vyetvt sumketvn oh ayet omekv.

ESVKVSVMKV 2.

ESTOMATEN etvlwv cahmelikvt cvpvkhoket on, este
sulsokat nake ehvperken oh vkerrievke haks?

2 Ekvnv mekkvlket vnrvpet aspvklen, em evpayvlkeu
Cehofv vnrvpen, momen en Klist vnrvpen etenvkaftaket
os,

3 Em eswynakvn kvceyet, efkv enake taken vwickkeres,
makaket.

4 Hylhawan likat vpelvres: Pucaset vpelicvkvres.

5 Momof en cvpvkketv ofvn em punayvkvres, momet cvpvkketv liyyat ofvn penkvlvkuecvres.

6 Mome estomis vm Mekkon Sivn ekvnhvlwe vcakat cvnaken huerihcis.

7 Nake momvres komvten kerkuecares: Cehofvt, Cemet Cv'ppuce toyetskes; mucv nettvn ce heckuehcis, cv kicvtet os.

8 Vm 'pohvs, momen etvlwv cahmelikvn cenake taren ce'mit, ekvny yuksvlken epucasetskvren ce'mares.

9 Cvto estepketvn es kvcehyet, vrkvshayv em vrkvswv omēn vwicket tvkocetskres.

10 Monkv hiyomat, mekkvlke toyatskat, hoporrenet omvkes: ekvny fvcccevlke toyatskat, ce mvhahoyvke-kvs.

11 Cehofvn em penkalet em vtotket, fekekет afvckvkes.

12 Eppucen vfvnkvkes, cvpvkke haken, vpeyatskof, sumketvn vpkvlatkatskekaret; vyvkhvmkvn en cvpvkketvt vhetke witet ok. Em enhonrakat omvlkvt en heraket os.

ESVKVSVMKV 3.

Tewe es em Vkvsvmkv, e'ppuce Apselvme en letkof coyvtet.

CEHOFA, vc vnrapvlke em vhonkvtkv mvtawwvt ohvtvlket os! vc vnrpen asvpaklat sulket os.

2 Vm puyvfekvn opunvyecet, Hesaketvmeset vnickvn em ocekot os, makakat sulket os.

3 Momis cemet, Cehofv toyatskat, servnakvt vm vfulotken vn hueretskvet os, momet vm vrakketv momet a cv cemoksicvt.

4 Vn haken Cehofvn es oh huehkis, em ekvnhvlwe vcakat aossen vm vyoposkvret ok. Sela.

5 Vnet on omat, wvkiket nohcis; vhonhcis; Cehofvt vc vcayecet omekv.

6 Este cukpe-rakko palakat vc vnrvpet vm vfilotken e svpvklecakvten en cv penkahlekos.

7 Aeha, Cehofa, ahuervs; vn Hesaketvmese toyetskat, cv hesayecvs: vn horre omvlkv e yvnvwv funen nafket kvceyetskvtet os.

8 Hesayeckvt Cehofv enaket omes: cem ohmerkvt cem esten ohocvkekvs. Sela.

ESVKVSVMKV 4.

Yvhikv enhomahtv en *hahoyat*: eshayeckv efvkv ocvken es oh hayehocvranat.
Tewe es em Vkysvmkv.

Vn Hesaketvmese faccetskat, huehkvyof, vm vyoposkvs; cv 'stemerkusof liketv etektvnkusan vn hayetskvtet os: vm merret, vm mekusvpkvn vm vpohicvs.

2 En hofune estomen, este en hopuetake toyatskat, ehvperketvn vnokecet, lvksetvn hopoyatskat eteropotten vm vrakketvt vlesketv hakvre te?

3 Momis Cehofvt este heroman e em vpvyecvten kerrvkes: ohhuehkvyof, Cehofvt vm vpohicvres.

4 Penkvlvkes, momet naorikatskvs: cen topv taken lumhet, ce feke take mahusan etempunayet, cvyayvket omvkes. Sela.

5 Emetv fccvken Hesaketvmesen emvkes, momet Hesaketvmesen em enhonrvkes.

6 Estimvt nak here *estomen* pu hecvkuecvre te? sulket makaket os. Cehofa, ce turofheckv en hvyayvken ep oh kvwvppvs.

7 Teleko pvrko-opuswv tepakat em ohvtvlakof afvckakat senhooyvnen afvcketvn cv feken vpiketskvtet os.

8 Herkv ofvn wakkit, mv ofvn vyvkhvinkvn nocares, vntvlkusis, Cehofv toyetskat, vm estonkon likin cv hayetskvet omekv.

ESVKVSVMKV 5.

Yvhikv Enhomahty en *hahoyat*; Nehillor vpvet. Tewe es em Vkvsvymkv.

Cehofv toyetskat, ce hvckon nanvke makvyan a em wiyyet, vm vkerrickvn ohvkerricvs.

2 Huehkvyat en haken em vphievs, vm Mekko momet vn Hesaketvmese toyetskat, cemen ce mekusapvyet omekv.

3 Cehofv toyetskat, hvthvyvtken vn haken pohetskres: hvthvyvtken *vm mekusvpkvn* ce homvn etetakuehcit, vketecares.

4 Hesaketvmese holwvyeyckv es afvckat toyetskekok: holwakat ece 'pvket fekhonnekares.

5 Ekvsvmakat cen renaky ehomvn svpvklekares: holwvyecvlke omvlkvn en homecetsket os.

6 Laksetv opunahoyan yvmahkuecetksres: Cehofvt este-hunvnwv catv pvlate, momet emvkerran en homecet os.

7 Momis vnet on omat, cem vnokeckv rakkat ofvn cen cukon eceyares: momet cem penkalit, cen culo vcakan vhecit ece 'rakkuecares.

8 Cehofv toyetskat, cem fvccetv etehoyvnen cv yvpvyvs, vc vrapvlket fullet omekv: cem vyetvn cv turofv ehomvn heren hayvs.

9 Mehenwetv e cukwv take ofv sekot omekv: envcofv taket holwvyeyckv mahhet omes: es en nokmelkv take este-herickv en haukes; e tulaswv take opunvkv eslopikan ehosickvn es opunayaket os.

10 Aeha, Hesaketvmese toyetskat, estemerrvkuecv; nanvke vkerricake mahusat etehoyvnen pvlvtkekvs; vhakv kacvkvte sulkat vpoken sossievs; ece'nrvpuecakekv.

11 Momis cem enhonrakat omvlkv afvckvkekvs; afvcket

estofis huehkvkekvs, vcayecaketskekv : ce hocefkv vnokekateu ec ofvn afvckvkekvs.

12 Cemet este-facevn ohmerretskvret ok, Cehofv toyetskatz; heromkvn es ohranetsket os, sevrvnakv es *ohrane* omet.

ESVKVSVMKV 6.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*, eshayeckv efvkv ocakat oh hayehocvranat.
Semener es hakvre. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV toyetskatz, cvpvkket vm vschekot, cen cvpvkketv hiyyat ofv cv 'stemerrihcetskvs.

2 Aeha, Cehofv toyetskatz, vm merrvs, cv pulsekv : Cehofa, cv cvfeknicvs, cv fune fekekakekv.

3 Vm puyvfekcvn tayen fekekot os : momen cemet, Cehofv toyetskatz, en hofune estomusa ?

4 Cehofv toyetskatz, afuliket, vm puyvfekcvn hesayecvs ; cem vnokeckv vrakhvn cv hesayecvs.

5 Elkv ofv ece 'kerrickv sekot omekv : elkv hute ofvn estit vkvsvmkvn ce'mvre te ?

6 Vn hihketv es cv hotoses : nere vtekat vm pvtakvn omvyecis ; vn topucen cv turopuswvn es lvcpecis.

7 Feknokketvt omecicen cv turwv yvmahket os ; vc vrapavlket omecicen vhasse haket os.

8 Holwyeckv vtotkvlke omvlkatskat, vnkpvkvkes, Cehofvt vn hvkihkvet en haken pohet omekv.

9 Cehofvt e'nkusapvyan vm vpohicet os ; vm mekusvpvn em vpohicvres.

10 Vc vrapavlke omvlkvts vlsaket, tayen estemerkvkvres : yefulecvres ; vyvkhvmkvn vlsvkvres.

ESVKVSVMKV 7.

Tewe en Seklyvn, Kus Pencemvilke em opunvkv ohfvccvn Cehofvn vyvhitvet.

CEHOFV vn Hesaketvmese toyetskatz, ec oh letkis : vc assecakat omvlkv enkpvken vc vcayecet, cv hesayecvs :

2 Este papv omet vm puyvfekcvn selahleket, hesayecv seko emunken lopuckusen selahlecekaren.

3 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, heyvn momecwyvten omat; holwvyeckv cv'nke ofvn ocen omat;

4 Este vne tepakeyat etenherke kakeyan holwakan es em fekvyvten omat; (henka, este nake omeccice sekon vc vnrapvt huervten holwakan ossicvyvtes;)

5 Vnrapvt vm puyvfekcvn assecet, esekvs; henka, vn hesaketvn ekvnvn oh huerekvs, momet vn rakketvn ekvnv em mokken tvk wvkecekv. Sela.

6 Cehofv toyetskat, cen cvpvkketv ofvn ahuervs; vc vnrapvlke en cvpvkketvt omecicen e kwwvpvs; momet vc vrahkvn vhonecvs; Aeha, ohfvccceckvn maketsket os.

7 Momen etvlwv cahmelikv nvkaftat cem vfulotvkekvs; momen mvn ohfvnket, hylwen ye fulkvs.

8 Cehofvt etvlwv cahmelikv em fvccenet os. Cehofv toyetskat, vm fvccetv momen vm mehenwetv vc ofv ocat cvkvyyen es vm fvccetv.

9 Aeha, holwvyecvlke en holwvyeckvt fekhonnekvs, momis este-faccvn yekcen huericvs: Hesaketvmese fvccat est efeke momen est envcofn eskerret os.

10 Sevrnvkv cvnake Hesaketvmese, mv efeke ofv fvccan hesayecat, a vtet os.

11 Hesaketvmeset fvccetv fvccat omes; momet Hesaketvmeset nettv vtekaten *holwvyecvlken* en homecet omes.

12 Estet rafulkekon omat, em eslafkv cvpkon fvsecvres: em eccv-kotaksen kotaksehcet, etetakuecakvtes.

13 Momet nanvke es esteleckvn em etetakuecakvtes: em eccv-kotakse en re fenkaken hayet os.

14 Hecv, holwvyeckv heckueevranat es en nokkes: henka, holwvyeckvt ofvn vfekhoniyen, laksetvn heckuecet os.

15 Ekvnsufken korret, sufken hayvtes, momet ekvnsufke hayvtet vk latkvetes.

16 Em vtotketv holwakat e'kv mahusan a oh fuliken, holwvyeckv momecvtet eme mahusat e'kv onvpv a em oh latket os.

17 Cehofvn vksvsmkvn emares, em fvecetv vevkvyen, momet Cehofv Hvlwe Mahat e hocefkvn vksvsmkvn 'svyvhikares.

ESVKVSVMKV 8.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*, eshayeyeckv efvkv ocat oh hayehocvranat.
Tewe es em Vksvsmkv.

Cehofv pu Pucase toyetskat, ekvnv hvmkvn ce hocef-kvt mvtawwvt vrakket os ! mv vrakkety cenaken hylhawat onvpvn oevs.

2 Ce'nrapvlket omecieen, horre momen est em pylecvn cvyayvkuecetskvret, hopuetakuce momen cokakusat e cukwv aossen yekcetv etetakuecetskvtes.

3 Cen hylhawan, ce'nke-wesakv em vtotketvn hecit, hvresse kococumpvu etetakuecetskvten hecvyof,

4 Estet naket omen, vkerricetske haks ? momen este c'ppucet *naket omen*, en cukopericetske haks ?

5 Encelvlke estomusis senkvncvpen hayet, rakkety vrakkety tepakan es kvtylayecetskvtet omekv.

6 Nanvke ce'nke es hayetskvtten ohfynkvke taren hayetsket os : nanvke omvlkvn e'le elecvn ocetskvtet os.

7 Yvpefikv wakv esyomat omvlkvn, henka, nake eleostvke vnrvwv fullateu ;

8 Hvlwe fuswv uchvtkv rvro esyoman, naket o estomis uehvtkv en nenucvlke vk vpeyat.

9 Cehofv pu Pucase toyetskat, ekvnv hvmkvn ce hocef-kvt mvtawwvt vrakket os !

ESVKVSVMKV 9.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*: Mvr Lvpen soh hayehocvranat. Tewe es em *Vkvsvmkv*.

Cv feke 'somvlkvn Cehofvn vkvsvmares; cem vtotketv estomahakat omvlkvn kerkuecares.

2 Ec ofvn vc afvcket, 'se afvceccicares: Hvlwe Mahat toyetskat, ce hocefkvn vkvsvmkvn 'svyvhikares.

3 Vc vrapvlke rafulecof, ce homvn elentappet, sumketvn vkpvlvtkekvs.

4 Nak vm fvcvt omen, momen nake es vm fvccaho-cvranvten fvccecetsket ok: *cem* ohliketvn mekhet ohliket fvccvn fvccecetsket os.

5 Etvlwv cahmelikvn em vsehet, holwyyecakan sumhucetskvties; e hocefkv taken meyuksv-sekon vslccetskvties.

6 Vrapvlket on omat, sumecickv meyuksv-sekan es sumecet os: momen tvlofv lekaflecetskvties, *momat* este nake es vkerricakvte tis vpvet sumket os.

7 Momis Cehofvt, *mekkot omet*, meyuksv-sekon likvres: mekko em ohliketv enaken fvccckvn metetakuecvtet os.

8 Momet fvccetv ofvn ekvnvn fvcccvres; mehenwetv ofvn fvccckvn etvlww cahmelikvn es em afvstvres.

9 Momet Cehofvt este ohwetenhokat em vrvnaketvt omvres; estemerketv omof vrvnaketv yekcat tares.

10 Momen ce hocefkv kerrakat cem enhonrvkres, cemet, Cehofv toyetskat, ce hopoyakaten wiketskekaret omekv.

11 Cehofv, Sivn likan vkvsvmkvn 'svyvhikvkes; este em etenrvwvn nanvke momecvten kerkuecvkes.

12 Catv *esten* es em 'pohof, mvn vkerricvket omekv: kvncvpakusat ohhuehkakaten ehosekot os.

13 Aeha, Céhofa, vm merrvs; elkv em vhauke enkvpvken cv kwwapetskat, estemerrickv yn homecakat *es cv stemerricakaten* hecvs:

14 Cem vksvsmkv omvlkvn kerkuecare: Sivn e'chus-hokte em etvlofv mvhauke ofvn hesayeckv *est em* ocets-kan es vc afvcke tares.

15 Etvlwv cahmelikvt ekvnsufke hayakvtet vk pvlatkvtet os; senkvnhetv ehakvte ofvn e'le take mahusan eshoyet os.

16 Cehofvt ohfvccckv momecan es kerhohoyet os; holwvyecv e'nke mahusat em vtotketv ofvn senkvnhetv ofv omēn eshoyet omes. Hekivn. Sela.

17 Holwvyecvlke elkv huten vtothoyvres, momet etvlww Hesaketvmese ehosakat omvlkvn.

18 Nake enkusvpkakat ehoshoye emunkvt omekon, kvncvpakusat en neneheckvt meyuksv-sekon sumkekaret omekv.

19 Cehofv toyetskat, ahuervs: estet ohfvnikates: etvlww cahmelikvt cen renaky ehomvn ohfvccvkekvs.

20 Penkvlkvn vtehvs, Cehofv toyetskat; etvlww omvlkvt este tvlket omakat kerrykekvs. Sela.

ESVKVSVMKV 10.

Cehofv toyetskat, estomaten hopvyen hueretska? este-merketvt ocakof estomaten ehketska?

2 Holwvyecvt em ekvsvmkv ofvn este estemerran yekcen assecet os: nanvke ohvkerricakyten es cvwhoyekvs.

3 Holwvyecvt e feke em eyackv es ekvsvmet opunayen, este nak est em vleskapat Cehofvn en homecet etvn vhepaket os.

4 Holwvyecvt e turofheckv ekvsvmkv ofvn *Hesaketvmesen* hopohyekos. Hesaketvmese sahsekos, em vkerickv omvlkvt makaket omekv.

5 Estofv estomis em vretvt yekcvket os: cem fvccckvt

hvlwe mahen, en renakvt oreko tayan, oevket omes: eme vnapavlke omvlkvñ nakhayekot omes.

6 E feke ofvn, Estofvn vc vkueyihohcekos; honvpse erohhonvpse etehoyvnen estemerketv ofvn huyirvkos, makvtet os.

7 E eukwv tvhiketv, mvkerretv momen ohwetenketv es fvcket os.

8 Ehketv tvlofucylke vnaky ocakan vketecet liket, este nak em mvttekaten elecet os: en renakvt ehken estemerrat vnrvpen oh hecet os.

9 Este-papv e hute ofvn nake esetvn mehake omet ehken mehaket os: este estemerran esvranet emehaket wakket os; estemerran eset os, esenkvnhetvn aceyicof.

10 Cuneket e kvncvpuecet os: momen enake yekcakat etehoyvnen estemerrakat pvlatkvet os.

11 E feke ofvn opunayet, Hesaketvmeset ehosvtet os; e turofvn ehet os; estofvn hehcekos, maket os.

12 Cchofv toyetskat, ahuervs; Hesaketvmese toyetskat, ce'nken kwwvpvs: este kvncapan ehohsetskvs.

13 Estomaten holwvyecvt Hesaketvmesen en homecet, e feke ofvn, *Mvn* es *vm* 'pohetskakes, makat te?

14 Hecetskvetes, holwvke momeckv momen en homeckv vtotketvn hecetskvet omekv, ce'nken es *est* em pvlcetskvret: en yekce sekat cem e wicket os: erke sekat em vnicv toyetsket os.

15 Holwvyecv e sakpvn kvcvs: momet este holwakat ton omat, en holwvyecvk hopoyetske emunket sekon hecetskvetes.

16 Cehofvt meyuksv-sekon mekkot liket os: etvlvw calmelikvt eme em ekvvn enkvpvken sumecihocet os.

17 Cehofvt toyetskat, eyaskakat em eyackv em vpohicetskvetes: e feke taken emetetakuecetskvetes; ee hvcko pohen hayetskvetes;

18 Erke ocvkekak momen ohwetenhokat nak em fvccetcetkvret, este ekvny enaket omat ohvtvlaken *este* penkylecekaren.

ESVKVSVMKV 11.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFVN em enhonris: estomaten, vm puyvfekcvn, Fuswv *omēt* cem ekvnhvlwen ohletkvs, kicatska?

2 Hecvs, holwvyecvlket em eccv kotaksen kotaksecet, en re take efvkvn oh etetakuecet omekv; efeke fvccakan yomucke ofvn echvkvret.

3 *Cuko* en likvt yvmahkaken omat, este fvccakat nak estomvke*taye te?

4 Cehofvt en cuko vcake hvstktat ofvn likes: mekko em ohliketv Cchosv enaket hlvwat ofvn oces: en renakvt hecen, e turhvrpet este en hopuetaken eskerret omes.

5 Cehofvt este fvccakan eskerret os; momis em pu-yfekcvt holwvyecv momen svpenkyleckv em vlostan en homecet os.

6 Holwvyecvlken senkvnhetvn es oh oskolicvres; totkv, tohottoplane, hotvle hiyye esyomat en sesketv take es cvnkvet omvres.

7 Cehofvt fvccvt omekv; fvccetvn em vlostet omes; e turofheckvt fvccan hecvres.

ESVKVSVMKV 12.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat, Semener ohhayehocvranat. Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV toyetskat, vnicvs: vnokecakat pokepckv; heromakat este en hopuetake vpkakvtet sumecekv.

2 Omvlkvt mvkerretvn 'setempunvyake vlket os; e cukhvrpe eslopicusen, momen e feke hokkolen es opuna-hoyet os.

3 Ecukhvrpe eoke este vrakkuecakan, mv tulaswv nake rakrvken opunayan, Cehofvt warvres.

4 Pu tulaswvn es ohfnkeyvres; pu cukhvrpe punaket omakes; Pucase ep ohfnke likat esti te ? makakvten warvres.

5 Estemerrakat nak svpenkvlecvkhoyat momen enkusvp-kakat hihhokat vrahkvn hiyomat ahuerares; huerctv vcake eyacusan mv ofvn huericares, Cehofvt maket os.

6 Cehofv em opunvkv hvsythvket omes; cvtokunap-hvtke rekkickv hute ekvvn oh ocat ofvn rekiket; hvschteckv kolvpake hvsythihocvte omakat.

7 Cehofv toyetskat, cemet entaken vcayecetskres; heyy este honvpse fullat enkvpvken meyuksv-sekon vcayecetskres.

8 Este holwvyecvlket hvlwehocof, holwvyecvlket hvmkv vfulotken yvkvpaket os.

ESVKVSVMKV 13.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, cv hoset en hofune estomomusen hueretskvre te ? meyuksv-sekon ? En hofune estomomusen ce turofvn vm ehetskvre te ?

2 Cv feke ofv feknokketvn nettv vtekaten ocit, en hofune estomomusen vm puyvfekcv ofvn vkerrickv cahmeliken ocare te ? en hofune estomomusen vrapvt vn homahten e huericvre te ?

3 Vc oh hecet vm vyoposkvs, Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, cv turwvn vn hvyayvkuecv, elkv ofvn cv nocekaren.

4 Vn horret, Vnrven ohfnikis, makekaren; vc vkueyihocof, vrapvlket afvckvkekaren.

5 Momis vntat cem vnokeckvn em enhonrvyet os; cv feket cen hesayeckvn es afvcke tares.

6 Cehofvn vyhikares, esfvcken vn lopicvtet omekv.

ESVKVSVMKV 14.

Yvhikv Enhomahty en hahoyat. Tewe es em Vkvsvmkv.

ESTE hoporrenekat, Hesaketvmese sahsekos, e feke ofvn maket os. Vhopvnhocet os; vtotketv en homechoye tayan momecakvtet os; here momecat sekos.

2 Cehofvt hvlwen a vfvnnaket, este en hopnetaken hecvtes, hoporrenvke sasen omat hecet, Hesaketvmese hopoyakat fullen omat hecvret.

3 Omvlkvt fiyiket vpeyet os; etohkvlket vhopvnhoke haket os; here momecat hvmkis, henka, hvmkis sekos.

4 Holwvyeyckv vtotkvlke, tvklike lokake etvpomen vm esten loket, Cehofv oh huehkvkekcat, naken kerrahkeko te?

5 Mvn penkvlkv rakke ofvn vpoket os: Hesaketvmeset este honvpse fvccakat vpket omekv.

6 Estemerrylke em vkerrickvn ehvperkuecatsket o estomis, Cehofvt em vrvnaketvt os.

7 Aeha, Eslevl hesayeckv Sivn aossate! Cehofvt em este svlvfkvkvten pvlken resvlakof, Cekvpe afvcket omét, Eslevl afvcke hervres.

ESVKVSVMKV 15.

Tewe es em Vkvsvmkv.

CEHOFV toyetskat, estit cem escukohaky ofvn fekhon-nvre te? estimvt cem ekvnhvlwe yeakan likvre te?

2 Mv fvccvn aret, fvccetvn vtotket, momet e feke ofvn mehenwetvn opunayat;

3 Mv e tulaswvn este es ohlakset vrekot, holwakan esten em momecekot, em vwoliev vnrvpen vlesketvn en hayekot os.

4 Eme en renaky ehomvn este en homecke tayat en homecket os; momis Hesaketvmese em penkvlakaten

vrakkuecet os. Etemfvccetv vakan es etemfvciyet, en holwakis, mvrahkuecekot os.

5 Mv en evtokunawv svhere mahan ohhontvren est em pylekot, este em mvtteko vnrvpen feketvn esekot os. Estimvt heyy nanvken momecat estofvn vkueyihocakes.

ESVKVSVMKV 16.

Tewe en Yvhiketv Vcakat. Mektam.

HESAKETVMESE toyetskat, vc vgayecvs; cem enhonris.

2 Cemet cv Pucase toyetskes, makit, cemet senhoyanat nake heran ocvkot os, Cehofvn kicvyet os.

3 Mekusapylke ekvny fullat ton omat, mvt este hervke mahet omes, mv ofv vm afvcketv omvlkv ocvyat.

4 *Cehofv* vyoposken *hesaketvmese* etvn vcvkppeyat e feknokketv taket tayen ohvtvlakvkvres: *Hesaketvmese* chomv pvlvtkv emetv catvn emakat emvkares, momet e hocephokv taken cv eukhvrpen es opunayvkares.

5 Cehofvt nake epucasvyat omes; momet vn sesketv vcvnkat omes: ekvny vn tackvten vgayecetsket os.

6 Vhopakv liketv est afvceecicyke tayan vn latket os; henka, nak pucasetv heren ocis.

7 Cehofv vm vcahnvten vksvsmares; henka, nere oketv ocanan vc ofvt v'mvhayet os.

8 Cehofvn estofis cv homvn huericvytet os: vc vkueyihohcekos, vm vkvpervn huerekv.

9 Monkv cv feke afvcket on, vm vrakketvt afvcket omes; momen cv 'navpeswvt vcaket likvres.

10 Vm puuyfekcvn pvsatkat e hute ofvn wikekot, cenake Vcakat hopvnketvn hecvre em etektvnecetskakes.

11 Hesaketv nenucen cv hecicetskvres; liketskan afvcketv esfvekat oces; ce'nkyperv ofvn afvcketvt meyuksvsekcon ocvket os.

ESVKVSVMKV 17.

Tewe em Mekusvpkv.

FVCCAN pohvs, Cehofv toyetskat, huehkvyan em vpohicvs; vm mekusvpkv cukhvrpe eokakat aossekan em vpohicvs.

2 Vm fvccaket vtiketskan a vtekvs; cen renakvt nak fvccakan hecekvs.

3 Cv feken eskerretskvtes; neren vn cukopericetskvtes; es cv kerretskvtes: momet naken eshecetskekares: Cv cukwvt *cem vhakvn* tohwvlvpkekares, komit, vm vkerrickvn hayvyet os.

4 Este em vtotketvt on omat, vnet ce cukhvrpe em opunvkv eteropotten svpenkylecv es em vpeyety enkvpvken e vcayecvyet os.

5 Cy'le vwicketvt cen nenucvlken vhericet yvkvpakvtet os; cv'let vkueyihocakes.

6 Vnet ec ohhuehkyet os, cemet, Hesaketvmese toyetskat, vm vyoposketskvet ok: ce hvckon a vm wiyyet, vm opunvkvn em vpohicvs.

7 Mv *cem* enhonrakat mv *vnrvpen* vsvpvklat enkvpvken ce'nkvpervn es hesahuecetskat, cem vnokeckvn heckusen heckuecv.

8 Eturenlvste *vcayehocat* etvpomen vc vcayecet, ce tvrpv em vpette elecvn vc vrvnayet,

9 Holwvyecvlke yvmahkuecakat enkvpvken, vc vnrapvlke sehoneckvke vm vfolotecat enkvpvken vc vrvnvyvs.

10 E feke taken vkhottaket os; e cukwv taken ekvsvmet es opunahoyet os.

11 Hiyomat yvkapeyan pu fulotecaket os: ekvnvn pu tvkpvlvtetvn *komet*, en renakvn ohhecicvket os.

12 Este-papv nak selahlecetvn en helvpke omēt, este-papv mvnette ehketv ocakan mehake etvpomet os.

13 Cehofv toyetskat, ahuervs; vnrahpet, tvkwikvs; vm puyfekcvn cem eslafkv-cvpko, holwvyecvlke, enkvpvken hesayecet,

14 Cehofv toyetskat, este-hunvntake enkvpvken, yvmv ekvny este en nakockv en heckakat *yvmv* hesakety ofv ocen, e nvrke taken cenake vcakan es fveecetskat enkvpvken ce'nken es cv hesayecvs; hopuetaken es emahlpvt-kaket, en nakockv vhoskat en hopuetakucen em wikaket os.

15 Vnet on omat, fvecetv ofvn ce turofvn hecwyate! vc vhonecof, cen heckvn es cv mahlpvtke tares.

ESVKVSVMKV, 18.

Yvhikv Enhomahtv en kahoyat. Tewe, Cehofv em vtotkv es en *Yvhiketv*; mvt mv nettv Cehofvt eme vrapavlke omvkv e'nce take enkvpvken, momen Sal e'nke enkvpvken hesayecof es vyhikvtet: momet maktyes,

CEHOFV, vn yekctv toyetskat, ece 'nokecares.

2 Cehofvt vn cvto, vn tohopke yekcat, momet nak holwvke a vc ossicvt omes; vn Hesaketvmese, vn cvto yekcat, emen em enhonrvyat, es vm evrvnvkv, momet cv hesayeckv e yvpet, vm vrvnaketvt.

3 Cehofv, mv vksvsmhooyvre tetayan, ohhuehkares: momen vc vrapavlke enkvpvken cv hesayehocvres.

4 Elkv en nokketvt vm vfulotakvtes; holwvyeyckv en laulakat cv penkylecakvtes.

5 Elkv hute en nokketvt vm vfulotke ocakvtes; elkv senkvnhetvt vc oh yicvtes.

6 Vm estemerketv ofvn Cehofvn ohhuehkit, vn Heskvetmesen ohhuehkvyvtes; en cuko veakat aossen vn haken em vpohicvtes, momen huehkyat ehomvn ayet, e hvckon ceyvtes.

7 Momof ekvnyt nekeyet, fenoket, momen ekvnhvlhvwe em pvtakvt nekeyet, fenokakvtes, emet cvpvkket omekv.

8 E'yupohauke aossen ekkucet kvwapkvtes, momen e

cukww aossen totkvt nak sumecicvtes; totkv turawvn myn es etkakvtet os.

9 Momen ohvtvlakat hvlhawan kvncvpuehcet, ahvtapkvtes, momen e'le elecv yomucke herat ocvtes.

10 Momen celupen ohliket, tvmkvtes; henka, hotvle e tvrpvn ohliket, pvfnet tvmkvtes.

11 Yomuckan em ehketvn hayvtes; uevv en yomucken, momen sutv vholoce cekfakat vpette e em vfuloten *hayvtes*;

12 Hwyayvke ehomv ocat omecicen em vholoce cekfakat hoynecvtes, hetute nerkv rvkrakat, totkv turaww esyomat.

13 Momen ohvtvlakat Cehofvt hvlhawat ofvn tenetket, Hylwe Mahat en haken ossicvtes; hetute nerkv rakrvken momen totkv turawvn.

14 Momet em eccv-kotakse en ren es echet, vwahecvtes; henka, vtoyehtvte sulsoken *vtotet* feksumhuecvtes.

15 Momof uevv en nenen hecvkhoyvtes, momen yvmv ekvnv em pvtakvn enrvmrakvtes, cemet vsehetskof, Cehofv toyetskat, ce yupohauke ahesaket pofketskof.

16 Hvlwen avtet atotvtes; cv yvpayvtes; uevv rakrvken a vc vk ossicvtes.

17 Vc vnrapv yekcat enkvpvken cv hesayecvtes, momen vn homecat enkvpvken, mvt es vn yeckvket omet, vm muntylvke tayat omekv.

18 Cv 'stemerke nettv omof vc vnrvpkvtes, momis Cehofvt yekcen cv huericat omvtes.

19 Momet a vc ossihcet, etektvnkusen likaren es vc vlakvtes; cv hesayecvtes, vc ofvn afvcket omekv.

20 Vm fvccetv vcvkvyen Cehofvt vm fekvtes; cv'nke hvsvtketv vcvkvyen vm fekvtes os.

21 Cehofv em vyetvn vfystakit, holwyecit vn Hesaketvmesen enkvpakit ómvkatet ok.

22 Em fvcececkv omvlkvt cv homvn ocaken, em vhakvn v'nkvpvk vhepkhecvkatet ok.

23 Momet ehomvn temvpokit, vn holwvyeckv enkv-pvken e vcayecayvtes.

24 Monkv Cehofvt vm fvccetv vcvkvyen vm feket, cv'nke hvsvtketv en renakv ehomv *ocat* vcvkvyen vm fekvtes os.

25 Merrat merret em e heckuecet, temvpokat temvpoket em e heckuecetsket os.

26 *Efeke ofv* hvsvtkat hvsvtket em e heckuecet, este mvkerrat hoporrenet em e heckuecetskvres.

27 Cemet este estemerkakan hesahuecet, momis eturwv ekvsvmakan kvncvpuecetsket omekv.

28 Vn kulken kulecetskvret ok; Cehofv vn Hesaketv-meset vn yomuckan hvyyiyicvres.

29 Vm vnicetskat etehoyvnen suletawvlke etohkvlkat eteropotten letkit, vn Hesaketvmese vni cat etehoyvnen tohopke hvlwan tohtaskvye tayet omekv.

30 Hesaketvmeset on omat, em vyetv temvpoket omes: Cehofv em opunvkvn eskerhoyvtet os: emen oh pefatkat omvlkvn 'sem evrvnakvt omes.

31 *Hiyomet* omekv, estimvt Hesaketvmeset ome te, Cehofv mv tvlkusat tokon omat? momen estimvt cytot omie te, pun Hesaketvmeset mv tvlkusat tokon omat?

32 Mv Hesaketvme yekcetv es cv wvnayet, vm vyetv temvpoken hayat:

33 Cv'len eco e'le omvken hayet, vn liketv hvlhawan vc oh licet os.

34 Emet cv'nke tepoyetvn mvhayet os, momat cv'nket cvto-lane eccv-kotaksen kotaksecet os.

35 Momen hesayeckv servrnkv ocetskan a'metskvtes: momen ce'nkvpervt cv yekcicen, cen yvmvskvt rakken cv hayet os.

36 Cv'le vwiketv vm elecvn rakrvken hayetsken, cv'let fekvkekot os.

37 Vc vnrapvlken assecakit cakkvyet os: momet pokeko emunken rafulkvkos. .

38 Nvfakkye emunken asvpvkleko taye haket os; cv'le elecvn tvkpvlatket os.

39 Horre tepokv ohfveevn yekcetvn es cv wvnvkuecet, vc vnrpen asvpaklvten cv'lecvn svpaclecetsket os.

40 Momet vc vnrapvlket era taken vc oh fulothuecaken hayetskvetes.

41 Huehkakis, hesahuevre sekates; vn homecakan sumhuecare, Cehofv tisem ohhuehkakis, em vyoposkekates.

42 Momof ekvvn em mokke hotvle ehomv etvpomen telekmen hocvyvtes: vklewhe tehoyvnkv ocat etvpomen vpvltvyyvtes.

43 Este em etenrvpueckv take enkvpvken cv hesayecetsket os; etvlwv cahmelikv e'kvn cv hayetsket os; este kerrvakat cv'lecvn svpvklvres.

44 Vc ohfveevn pohakat vpakusen vim vpohicvkres: tvleporvlket cv'lecvn e svpvklecvkres.

45 Tyleporvlket sumecet os; momet fekeket em ehketv yekcakat asossen yicet os.

46 Cehofvt hesaket likes; momen vn cvtot vkvsymhoyet omekvs: momen cv hesayekv en Hesaketvmeset vrakkuehocet omekvs.

47 Hesaketvmese est em pyleckvn vn hayat tat, momet etvlwv cahmelikvn cv'lecvn svpvklecat,

48 Mvt vc vnrapvlke enkvpvken cv hesayecet os; henka, vc vnrpen asvpvklat senhvlwen cv kvwapetsket os; este holwvyecat enkvpvken cv hesayecetsket os.

49 Monkv, Cehofv toyetskat, etvlwv cahmelikv vpvkakit vkvsymkvn ce'mares, momet vkvsymkvn ce hocefkvn es vyvhikares.

50 Hesayeckv rakken em mekkon emet os; momet em vfehoyvt Tewen en honvpse esyoman, meyuksv-sekon vnokecet os.

ESVKVSVMKV 19.

Tvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

HVLHAWAT Hesaketvmese en rakketvn kerkuecen, tek-tvnkat e'nke em vtotkvetvn hecicet os.

2 Nettvt opunvkvn nettvn em punayen, neret nak-kerretvn neren kerkuecet os.

3 Opunvkv sekon, empunvkv tis sekot os; en hake taken pohkekot os.

4 Momis en hake take ekvnvn hvmeccicet ayen, em opunvkv takeu ekvnv em eyuksvn oricvket omes; eme take em etenrvwvn escukohakvn hvsén en huericvtet os.

5 Mvt hokte epayvranat en nvthofv aosse omet ot, este-hunvnwv yekce temvrkv letkvrane es *afvckat* omet afvc-ket os.

6 Em vyetv hvlwat e yuksvn avtet omen, fulotke ayat mv em eyuksvn oret omes: momen en hiyyet naket em ehkekot os.

7 Cehofv em vhakv temvpoket omet, est em puyfekcvn ohfulecicet omes; Cehofv en kerkueckvt, mehenwet omet, hoporrenvkekan hoporrenvkuecet os.

8 Cehofv nanvke komvtet estefeken afvceccicet, fvccvt omakes: Cehofv nak makvtet hvsatkuset omet, est en renakvn ohhvyyicet os.

9 Cehofv em penkvlkvt, hvsvtket omet, estofis aye emunkvt omen; Cehofv em fvccceckv mehenwvket omet, esfackusen fvccvket omes.

10 Cvtokunaplane *semuntvlen*, henka, cvtokunaplane sulke *semuntvlen* eyahocvre tayet omes; momen fo en cympe momen fo en cympe e hute a pvlatkat sencvm-pvket omes.

11 Erohvtvlakat cem vtotkvt mvn es em vcahhonet omes, momen mv vfystetv ofvn feketv rakket oces.

12 Estimvt em etehoskakat kerre taya? vm mytte ehkv-ken vm vkueyicet cv hvsotecvs.

13 Momen ohvtvlakat mehcvre kome naorketv enkv-pvken cem vtotkvn vgayecvs; vc ohfvnket ohmvkates; momof temvpoket omit, naorketv rakkat ohfvccvn vm mvttekot huerares.

14 Aeha, Cehofv, vn cvo momet cv nesv toyetskat, cv cukww em opunvkv, momen cv feke em vkerrickvt cen-renaky ehomvn es ece 'fvecice tayet omvkekvs.

ESVKVSVMKV 20.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat. Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofvt estemerketv nettv omof cem vpohicekvs; Cekvpe en Hesaketvmese e hocefkvt hvlwen, vaken ce huericekvs.

2 Em escukohakv vakanat aossen vnickvn ec ohtohtet, Sivn aossen ce yekcicekvs;

3 Cen nak emetv omvlkvn vkerricekvs, momet ohnekrickv e'metskan cenakucekvs:

4 Ce feke em eyackv vcvkvyen ce'met, nake ohvkerricetskat omvlkvn esfvcecekvs.

5 Hesayeckv esvlaketskat es epu 'fvckvres, momet pun Hesaketvmese e hocefkv ofvn pun tylelennvn svpvkleceyvres: Cehofvt nanvke em 'pohetskakat omvlkvn esfvcecekvs.

6 Hiyomat Cehofvt em vfehoyyten hesayecaten kerris; c'nkvperv en yekce hesayecat eteropotten hvlwe tvlofv vakanat aossen em vyoposkvres.

7 Escvlleckv-pvfnvn em enhonrat sasen, corakko em enhonrat sases, momis pumet Cehofv pun Hesaketvmese e hocefkvni vksameyet os.

8 Entaket potokaket, tvkpvlatket os: momis pumet akvwvpiket, fvccvn svakleyet os.

9 Cehofa, pu hesahueevs; huehkeyof, Mekkot pum vpohicekvs.

ESVKVSVMKV 21.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em **Vkvsvmkv**.

Cehofv toyetskat, mekkot cen yekeen es afvckvres, momet hesayeckv svlaketskat mvtawwvt es afvcke tares!

2 E feke em eyackvn emetskvties, momet e cukhvrpe nak cem 'pohan enkvpvken hlvltetskekates. Sela.

3 Este nanvke es en herakan es vnrapetskekv; cvtoukunaplane mahhe kvtvlkv e'kvn em ohlicetsket os.

4 Hesaketvn cem 'pohen, emetskvties, nettv en sulke meyuksv-sekon etecvkvppeyen.

5 Hesayeckv svlaketskat ofvn em vrakketvt rakket os: rakketv vrakketv tepakan oh wvkecetsket os.

6 Meyuksv-sekon esestafvceecickvn hayetskek : vpaketskat afvcketvn es afvcken hayetsket os.

7 Mekkot Cehofvn em enhonret omekv, momet Hvlwe Mahat em vnokeckv eteropotten vkueyihocikot huervres.

8 Ce'nket ce'nrapvlke omvlkv eshecvres: cen homecakaten ce'nkvpervt eshecvres.

9 Cvpakketskof, rekkickv hute totkv fenke ocat omvken hayetskvres. Cehofvt, cvpvkcket omof, nokmelykvres, momen totkvt lokvkvres.

10 Em ette take ekvny enkvpvken yvmahkuecet, e nerkv taken este en hopuetake vpvkakvte enkvpvken yvmahkuecetskvres.

11 Ece'nrvpen nak holwyken komakvtet ok: naken vkerricakytes, mv momecykeko tayat.

12 E'ra taken yefulecievkvren hayetskvret ok, e turofv

take vnrvpen cem eccv-kotakse e fvkvn es emetetakuecetskvres.

13 Cehofv toyetskat, cen yekce ofvn ce kwwpkekvs; momat yvhiket, cen yekcen vkvsymeyvres.

ESVKVSVMKV 22.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat: Iceler has Seha. Tewe es em Vkvsvmkv.

Vn Hesaketvmesē, vn Hesaketvmesē, estoman cv wihektske haks? *estomaten* vm vnicetv en hopvyen *hueret*, hihkvyat em opunvkv *en hopvyen hueretske te?*

2 Aeha, vn Hesaketvmesē, nettvn huehkyis, *vm* vyoposketskekos; momen neren vn evyayvkvetv sekos.

3 Momis ceme, Eslevl vkvsymkv vpvken liketskat, hvsvtke toyetskes.

4 Pu'rkvlket cemen cem enhonrakvtes, momen hesahuecetkvtes.

5 Cemen ec ohhuehkaket, hesahokytes; cem enhonrakvtes, momen vlsvkuehocekates.

6 Momis vnet cuntv toyit, este toyvkos; vlesketv est en *huerit*; este en homecke toyis.

7 Cv hecakat omvlkvt vc vpelicaket os; e cukhvrpen weleksecakes; ekvn norotticaket os.

8 Cehofvn em enhonrvtes, ent hesayecekvs; emen es afvcket omekv, hesayecekvs, *makaket*.

9 Momis cemet hopuetakhuten a 'vc ossicvte toyetskes: cvcke e hokpen *oh wakkvyof* enhonraren hayetkvtes.

10 Hopuetakhute aossyan vteken ec oh wihekvyvtes; cv'cke e nvrek aossyan vteken cemet vn Hesaketvmese toyetskes.

11 Vn hopvyen huyiretskvs, estemerketvt vwolet omekv; estit vnicv sekot omekv.

12 Wakv-hunyntake sulket vm yfulotaket os; waky-

hunvntake yekevke, Pesvn fullat, 'vm vfulotken e svpvk-lecaket os.

13 Este-papv nakselahlece hehke *omet* e cukwv taken rakken es vc oh hwecaket os.

14 Uewv omet cv pylatket os, momen cv fune omvlkvt etetekkekvn asossaket os : cv feke foneha omet cv 'nvco-fvn rekikes.

15 Vn yekce vrkvswv tvkocke omet kvrpet omes ; momen cv tulaswvt cv nutvkhvn vlokpet os : momen elkv em mokken vwolicen cv hayetsket os.

16 Efvt vm vfuloten, holwvyecvlke nvkaftat e svpvk-lecaket omekv : cv'nke cv'le esyoman sekeyahkes.

17 Cv fune omvlkvn vhonkvtye tayes ; mv holwvyecakat cv hecet, es afvcket vc oh hecaket os :

18 Vm vccvken etekvpicet, vn kapv estit omvre esker-raket omes.

19 Momis cemet, Cehofv toyetskat, hopvyen huyirets-kvs : vn yekce toyetskat, 'vm vnicetvn lvpecvs.

20 Eslafkv-cvpko enkvpvken vm puyvfekcvn hesayecet, encakvyan efv en yekce enkvpvken hesayecvs.

21 Este-papv e cukwv enkvpvken cv hesayecet, wakv semvnolvlke e yvpe a vc ossievs : momet vm vpohicets-kate !

22 Ce hocefkvn tecakkakvyvten en kerkucares : este nvkaftat em etenrvwvn ec'e 'kvsvmares.

23 Hesaketvmese em penkalatskat, vkvsvmvkes ; Ce-kvpe en honvpse omvlkatskat vrakkuecvkes ; momet Eslevl en honvpse omvlkatskat, em penkvlkv ofvn svpvk-lvkes.

24 Estemerakat em estemerketvt vmoskomekot huerekot, en homecekot ; momet e turofvn em ehekot, momis ohhuehkof, em vpohicet omekv.

25 Vkvsvmkv es cem vlakvyyat, nvkaftetv rakkat ofvn,

cemen avtet omies; empenkvlakat ehomvn nanvke etem-fvccetv vcacvke hayvyvtet fekares.

26 Eyaskakat homipet, fvcecvkvres: mv hopoyakat Cehofvn vkvsymkvres: ce feke taket meyuksv-sekon hesaket omekvs.

27 Ekvnyuksvlke omvlkvt vkerricet, Cehofvn oh ful-eckekvs; momen etvlww cahmelikv en cuko-hvmecvlke omvlkvt ce homvn tokkeket, ece 'rakkuecvkvres.

28 Ohmekketvt Cehofv enaket omen, etvlww cahmelikv ohfvnket, es em evpayvt omekv.

29 Ekvnv em *este* nehakat omvlkvt homipet, tokkeket, vrakkuecvkvres: ekvnb em mokken vkhvtvpecat ehomvn potokakvres, mv em puyvfekcv wehaken vcayecko tayat.

30 Este honvpset em vtotkvres; Pucasen opunvyecet honvpse *yicvranat* en kerkuehocvres.

31 Yihect, em fvccetvn, emet momecvten, este heckv-kvranan en kerkuecvkvres.

ESVKVSVMKV 23.

Tewe es em Vkvsvmkv.

CЕHOFV yvpefikvhecicvt vc vhecicvt os; nakan v'nkusvp-kekares.

2 Nanopkv lanan cv wvkecet os; uevv vfopke fekvpkv ocan *cv* yppayet es vc ayet os.

3 Vm puyvfekcvn yohfilecicet os: fvccetv en nenucl-ken *cv* yppayet es vc ayet os, e hocefkv vrahkvn.

4 Henka, elkv em vpette em pvnen ropottvye estomis, nak holwvke hvmkusis em penkvlvkares, cemet vc vpa-ketsken, es cem fvyatkv, momen es cem etekkekvt, mvt v'mahlvpvtaket ok.

5 Cv homvn ohhompetvn etetakuecetsket os; vc vnra-pvlke ehomvn; cv'kvn olefv nehan es vm vfeyetsken, es vm esketvt es em pvlatket os.

6 Mehenwvn heromkv vnokeckv tepakat vn hesaketv nettv omvlkvn vc vevkvhooyvres; momen Cehofv en cukon meyuksv-sekon likares.

ESVKVSVMKV 24.

Tewe es em Vkvsvmkv.

EKVNVT Cehofv enake tes, momen es em fvcketvt; ekvnvt momen mv ohvpokat.

2 Emet uehvtkv ocakan ohlicet, newv rakryken ohhuericvtet omekv.

3 Cehofv em ekvnhlwen estimvt ohcemkvre te? momen en liketv vcakan estimvt huervre te?

4 Mv este enke hvsythakan momen efeke hvsvtkan ocet, ehvperketvn em puyvfekcvn ohkvwapekot, emvkerret etemfvccetv vcakan es etemfvccekatet.

5 Mvt ohmerkv Cehofv avten en hecket,eme hesayeckv en Hesaketvmese avten fvccetvn en heckvres.

6 Eme hopoyvke estet, Cekvpe en *Hesaketvmese*, ce turofv hopoyakat, heyvt omakes.

7 Tvlofv em vhauke toyatskat, ce'kv taken kwwpvkes, momen cuko 'mhauke oce emunkv toyatskat, ce kwwpvkekvs, momen Mekko vrakke likat eceyvres.

8 Heyv Mekko vrakkat estimv te? Cehofv yekce, yekcetv es fvckat, Cehofv horre tepokv ofv yekce mahat.

9 Tvlofv mhauke toyatskat, ce'kv taken kwwpvkes, henka, cuko mhauke oce emunkv toyatskat, *mvn* kwwpvkes, momen Mekko vrakke likat eceyvres.

10 Heyv Mekko vrakkat estimv te? *Suletawwlke* sulskat en Cehofvt *omes*, mvt Mekko vrakket *omcs*. Sela.

ESVKVSVMKV 25.

Tewe es em Vkvsvmkv.

CEMEN, Cehofv toyetskat, vm puyvfekcvn ece 'kvwapis.

2 Vn Hesaketvmese toyetskat, cemen cem enhonrvyet os; vc vlisates: vc vnrapvlke vc ohfvniket ekvsymahkates.

3 Henka, ec ohhechet cem ehakakat hvmkusic vlsekares; mv nake omecicat sekon mvkerretvn es vtotkakat vlskvres.

4 Cehofv toyetskat, cem vyetvn cv kerrvkuecvs; cen nenucvlken v'mvhayvs.

5 Cem mehenwetv ofvn cv yppayet, v'mvhayvs, cemet cv hesayecetskakat toyetskekv: ec oh hechet cem ehakin nettv hoynet omekv.

6 Cehofv toyetskat, cem merkv heromvke, momen cen heromkv vnokeckv esfvcfakan vkerricvs, enhvteceskv seko vteken ocakvtet omekv.

7 Vm mvnettettv omof naorkakyvten vkerricekot, vhakv tohwvlvpkvyvte ocakan vkerihcetskvs: Aeha, Cehofv toyetskat, cem vnokeckv vcvkvyen, cen heretv vrahkvn vc vkerricvs.

8 Cehofvt here momet fvccvt omes; monkv vyetv ofvn naorkvlken emvhayvres.

9 Eyaskakusan vkerricky hayetv ofvn em fvyatet, eyaskakusan em vyetvn emvhayvres.

10 Cehofv em vyetv, mv es em etemfvccetv em vhakv esyome vcayecakat ohfvccv ocat, omvlkvt merkv mehenww tepakat omvket os.

11 Cehofv toyetskat, ce hocefkv vrahkvn yn naorketvn es vm wikvs, rakket omekv.

12 Este Cehofv em penkalat estimv te? mvn nene enhopoyvranan emvhayvres.

13 Em puyvfekvt heren likvres; momen en honvpset ekvnvn epucasvkvres.

14 Cehofv em etekerretv mv em penkylakan vpaket os; momat em etemfvccetv kerrvkuecvs.

15 Vn renakvt estofis Cehofvn vhece emunkvt os; cv'le senkvnhetvn awolhuecvret omekv.

16 Vc ohfuliket, vm merrvs; cv pohyakuset, cv 'stemer-
ket omekv.

17 Cv feke en nokketvt rakrvke haket os; Aeha, vm estemerketv ocakan vc ossicvs.

18 Vm estemerketv momen cv feknokketvn oh hecet,
vn naorketv omvlkvn es vm wikvs.

19 Vc vnrapvlken hecvs, sulket omekv; momet enho-
meckv holwvyecan es vn homecaket os.

20 Aeha, vm puyvfekcvn veayecet, cv hesayecvs; vc
vlisates, cemen ec oh letkikv.

21 Temvpoketv fvccetv tepakat vc veayecvkekvs, ec oh
hecit ce 'mehakikv.

22 Aeha, Hesaketvmesē, Eslevl em estemerketv omvl-
kvn ossicvs.

ESVKVSVMKV 26.

Tewe es em *Vkvsvmkv.*

Cehofv toyetskat, vm fvcccecv, etemvpoketv ofvn
yvkapvyet ok: momet vm vkerrickv melohlekot Cehofyn
em enhonris.

2 Cehofv toyetskat, vc vketecet es cv kerrvs; cv nvcovn
momen cv feken eskerrvkvs.

3 Cem vnokeckvt vn renakv ehomvn ocet omen, cem
mehenwetv ofvn yvkapvyet ok.

4 Este ehvperkvke vpakit likvkot omekv; momet este
mvkerrvlke nvkaftan esceyvkares.

5 Holwvyeckv vtotkvlke en nvkaftetvn en homecit,
naorkvlken vpakit likvkares.

6 Hvsvtketyn cv'nken es okkosares, momet momēn cem
altn vfulotares, Cehofv toyetskat.

7 Momat vkvsvmkv emetv en haken pohken hayit, cem
vtotketv estomahakat omvlkvn kerkuecares.

8 Cehofa, cen cuko likan vnokecit, cen hvyayvke likan vnokecvyeyt os.

9 Vm puyvfekv naorkvlke vpvken vteloyekot, vn hesaketvn caty pvlatkv este-hunvntake vpvken vtelohyetskvs.

10 E'nce ofv take holwvyeyckvt ocen, holwvyeyckv es feketv e'nkvpervt es fvcket os.

11 Momis vntat vm etemvpoketv ofvn yvkvpares; cv hesayecet, vm merrvs.

12 Tpeksaten cv'let oh hueret os; nvkaftetv ocakan Cehofvn vkvsvmares.

ESVKVSVMKV 27.

Tewe es em *Vkvsvmkv*.

CЕHOFVT vn hvyayvket omet, cv hesayeckvt omes; estimvn em penkvlare te? Cchofvt vn hesaketv en yekcet omes; estimvn em penkalet huerare te?

2 Holwvyeyclke, vc vrapavlke vn horre esyomat cv 'navpeswvn lokvranet vc oh yicof, elentappet pvlatkvties.

3 Suletawvlke sulke etohkvlkat vc vnrpen hvpon haya-ket o estomis, cv feket penkylekares: horre etepokv vc vnrpen kvwapke estomis, mv omof tis fekhvmket hue-rares.

4 Nak hvmken Cehofvn em 'pohvyvtes; mvn hopoyares; vn hesaketv nettv omvlkvn Cehofv en cukon likaren, momat Cehofv herusan hecit, en cuko veakat ofvn vpo-haren.

5 Cv 'stemerke nettv omof em escuko-hakv ehken vc veayecet, em escukohakv ofv ehkvetv ocan vc ehvret ok; cv kwahpet, cvton vc oh huericvres.

6 Momen hiyomat vm vfulotakat senhvlwen cv'kvt kwwvpkres; momen em escukohakv ofvn afvcketv nake-metvn Cehofvn emvkares; yvhikares, henka, vkvsvmkvn Cehofvn es vyvhikares.

7 Cehofv toyetskat, vn haken es huehkvyof, vphievs : momet vm meriyet, vm vyoposkvs.

8 Cv turofvn hopoyvkes, *maketskof*, cv feke cem punayet, Ce turofvn hopoyares, Cehofv toyetskat, kiçet os.

9 Ce turofvn vm ehhetskvs ; cvpvkhetv ofvn cem vtotkvn em e fuliketskvs ; vm vnicv toyetskes ; cv hesayeckv en Hesaketvmese toyetskat, vc vtohkekot, v'nkvpahketskvs.

10 Cv'rke cv'cke tepakat cv wikkaket o estomis, Cehofvt cv yvpayvres.

11 Cehofv toyetskat, cem vyetvn v'mvhayvs, momet vc vnrapvlket omecicen nenuce tvpeksan cv yvpvyvs.

12 Vc vnrapvlke nak komakat elecvn cv wihketskvs ; akerrvlke laksakat momet holwyeckv vhesakat vc vnrvpen akvwvpkvvktet ok.

13 Cehofv en heretvn wenahokat em ekvnvn hecares, komit, mehenwvn vkvsamvyet os.

14 Cehofvn oh hecet emehakvs : ce yekcekvs, momen ce fekhvmket omekvs ; henka, Cehofvn oh hecet emehakvs.

ESVKVSVMKV 28.

Tewe es em *Vkvsvmkv*.

CEHOVF toyetskat, ec ohhuehkakes; vn cvto toyetskat, vc ohfvecvn hvcko pohekot huyiretskvs ; vc ohfvecvn evyayvket hueretsken omat, mv vksufkan vkhvtvpece omvye witvret ok.

2 Ec ohhuehkvyof, cv'nken een cuko vcase ofv vcase mahat vfvecvn kvwapvyof, vm mekusvpkv en haken em. vphievs.

3 Holwyeccvlke, holwyeckv vtotkvlke esyomat vpkven etvn vc vkueyihsckvs ; mvt em vwolicvlken herkvn 'sem punayakis, nak holwvket e feke taken vpket omes.

4 Em vtotketvtake vcvkvyen, momen nak momecakat en holwyeckv vcvkvyen emvkvs; c'nketake em vtotketv vcvkvyen emvkvs; nake momecakvten pvlken fekvkvs.

5 Cehofv em vtotketvn moskomekot, c'nke nak momecakan stoskomvkekot omecicen tohtvrticekot, lekaflecvres.

6 Cehofvt vksvsmket omevkvs, vm mekusvpkv en haken em vpohicvtet ok.

7 Cehofvt vn yekcet, vn servnvkvt omes; cv feket em enhoniren, vm vnicet os; monkv cv feke afvcke estvmahet os, momen es vn yvhiketvn es vksvsmares.

8 Cehofvt en yekcetv taket omet, em vfekvte hesayeckv tohopke yekcat em ocet omes.

9 Cem esten hesahuecet, pucasetskat ohmerrvs: momen yvpefikvheciev omet vhecicet, meyuksv-sekon kvwvpvkvs.

ESVKVSVMKV 29.

Tewe es em Vksvsmkv.

YEKCAKAT e'ppucetake toyatskat, Cehofvn emet, Cehofvn vrakketvn momen yekcetvn emvkes.

2 Cehofvn e hocefkv vrakketv emhoyvre tetayan emvkes; efeke hvsvtketv en herusetvn Cehofvn es vrakkuecvkes.

3 Cehofv en haket uewv *sulkan* oh ocet os: rakketv en Hesaketvmese tenetket omes; Cehofvt uewv sulkan *oh tenetket os.*

4 Cehofv en hake yekcet omes; Cehofv en haket rakketv es fvcket os.

5 Cehofv en haket vcevn kvceyet omes; henka, Cehofvt vcevn Lepenvnen ocakan wokucet os.

6 Momet wakuce omen taskvkuecet, Lepenvne Selevne tepakat wakv semvnole mvnette omen taskvkuecet os.

- 7 Cehofv en haket totkv fenken tekvpicet os.
 8 Cehofv en haket vnrwwvn fvmoyicet os; Cehofvt Ketes vnrwwvn fvmoyicet os.
 9 Cehofv en haket eco-hoktvken kayvkuecet, etovlkan rohkaken hayet omes; momen en cuko vcakat ofvn este vtekat *Cehofv* em vrakketvn opunvyecet os.
 10 Cehofvt uelauke-rakko omof *Mekkot* likvtes; henka, Cehofvt meyuksv-sekon Mekkot liket omes.
 11 Cehofvt em esten yekcetvn emet, Cehofvt herkvn em esten es ohmerrvres.

ESVKVSVMKV 30.

Esvkvsvmkv momet Esyvhiketv Cuko Hesaketvmese emhoyof yvhihokvte.
 Tewe *es* em *Vkvsvmkv*.

- 1 Cehofv toyetskat, ece 'rakkuecares, a cv kwwahpet, vc vnrapvlke vc oh afvckvken hayetskekakat ok.
 2 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, ec ohhuehkvyvtes, momen cv cfeknicetskvties.
 3 Cehofv toyetskat, vm puyvfekcvn elkv hute aossen kwwapetskvties: vksufkan vkhvtvpkvakaren wenaken vc vcayecetskvties.
 4 Em vnokeckakat toyatskat, vkvsvmkv Cehofvn vyvhi-kvkes, momet e hocefkv vcakan vkvsvmkv emvkes.
 5 En cvpvkcketv vkocoknusen oces; en heromkv ofv hesaketvt oces: turopuswv pvlvtketvt oce munken ohhvyytke witvres, momis momof afvcketvt *vlaket os*.
 6 Vntat, estonkon likvyof, Estofvn vc vkueyihohcekos, cv feke ofvn makvyvtes.
 7 Cemet, Cehofv toyetskat, cen heromkv eteropotten vm ekvnhlwlwe yekcet hueren hayetskvties: ce turofvn ehetsken, cv penkyle tates.
 8 Ec ohhuehkvyvtes, Cehofv toyetskat, momet enkusvp-ktvn Cehofv en hayvyvtes.

9 Vksufkan vkhvtapkvyof, cv catvt naken lopice haks ?
ekvny em mokkat ece 'kvsymvre te? mvt cem mehen-
wetvn kerkuecvre te ?

10 Cehofv toyetskat, pohet, vm merrvs : Cehofv toyets-
kat, vm vnicvt omvs.

11 Vn waketvn opvnkvn vn hayetskvtes ; vn sukcv
hakvn vm enrecohpet, afvcketvn es cv wvnayetskvtes :

12 Es *vm* vksymkvt cvyayvkekot, vksymkvn ece
'vhikvren. Cehofv, vn Hesaketvmese toyetskat, estofis
meyuksv sekon vksymkvn ce'mares.

ESVKVSVMKV 31.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat. Tewe es em Vksymkv.

CEHOVF toyetskat, ec ofvn vm ehketvn hayvyet os : vc
vlisates, meyuksv-sekon : cem fvcctv ofvn cv hesayecvs.

2 Ce hvckon a vm wiyyvs : lvpkusen cv hesayecvs :
cvto yekee vn hueret, cuko tohopke cv hesayeckvn
omvs.

3 Cemet vn cvto momet vn tohopke toyetskekv ; monkv
ce hocefky vrahkvn cv yvpayet, vm fvyvtvs.

4 Senkvnhetv ehken vm etetakuecakvten a vc ossicvs ;
vn yekcetv toyetskekv.

5 Ce'nke ofvn vm puyfekcvn *cem* wikis ; Cehofv,
mehenwetv en Hesaketvmese toyetskat, pvlken cv nesets-
kvtt os.

6 Mv ehyperketv laksvke vrakkuecakan enhomecis ;
momis Cehofvn em enhonrvyet os.

7 Cem vnokeckvn es vc afvcket, vc afvcke here tares :
vm estemerketvn hecet, *vc* vnrvpky ocakof, vm puyf-
ekcvn kerretskvttes :

8 Momet *vn* horre e'nke ofvn vm vkhotttekot, cv'len
taphaten sehoyicetskvtes.

9 Aeha, Cehofv toyetskat, vm merrvs, estemerketv ofvn

likiv : feknokketvt omecicen cv turwvt yvmahket os, henka, vm puyfekcv cv'na tepakateu.

10 Vn hesaketvn feknokketvt yvmahkuecen, vm ohrolop en hihketvt yvmahkueckv : vn holwvyeckvt omecicen vn yekcet sumiken, cv funet yvmahkvket os.

11 Vc vrapvlke omvlkvt omecicen vlesketv cv haket os; henka, vm vwolicvlke ehomv mahvkvu, momet ym etekerhoyetv ehomv nake penkvlhoye tayat : fettvn arin, cv hecakat vm pefatkvtes.

12 Este elvte vkerrihoceko omit cv hoshoyet os : nakv-cvnkv tkocke omit omis.

13 Este sulkat holwvken vc opunvyecaken pohvyvtet ok, estvmv estomis penkvlkvt ocecn : vc vnrpen etemopunvyecakof, vn hesaketv sumecicetvn komet vkerricakvtes.

14 Momis, Cehofv toyetskat, cem enhonrvyet os : cemet vn Hesaketvmese toyetskes, makvyet os.

15 Vm oketv ce'nke ofvt ocakes : vn horre e'nketake enkvpvken cv hesayecvs, vc assecakateu enkvpvken.

16 Ce turoft cem vtotkvn oh hvyyicekvs ; cem vnokeckv ofvn cv hesayecvs.

17 Cehofv toyetskat, vc vlisates, ec ohhuehkvyvtet ok : holwvyecakat vlsvkekvs : elkhute ofvn evyayvkekvs.

18 Cukhvrpe laksakat punayeko taye hakvkekvs ; mv, ekv-vmet ekvsvmkv enhomeckv tepakat es opunayet, este facevlke vnrpen opunvyecakat.

19 Cen heretv, mv cem penkvlakat en hericetskvtet mvtawwvt rakket os, este e'ppucetake ehomvn mv cem enhonrakat em vtotketskvtet !

20 Estvpaketskat ohrynkvt omen, este mv vnrpen etemopunayakat enkvpvken mv es ohranetskvtet; tulasvw etehvnkv enkvpvken escukohakv ofvn vcayecvketskvtet.

21 Cehofvt vksvsmkekvs, tvlofv yekce ofvn em vnokeckv estomahan es vc vfastvtet ok.

22 Vnet on omat, vyvkhvmketv ofvn opunayit, cen renaky ehomv enkpvken es vn tvcket os, makvyvtes: mome estomis ec oh huehkvyof, vm mekusvpkv en haken em vpohicetskvtes.

23 Cehofvn vnokecvkes, em vnokeckvke omvlkatskat: este heromakat Cehofvt vcayecet, mv ekvsymkv es momecat esfvcken em feket os.

24 Yekcet omvkes, momen ce feke taket fekhvmketvn oevkekvs, Cehofvn oh hecet e'mehake omvlkatskat.

ESVKVSVMKV 32.

Tewe es em *Vkvsymkv*. Maskel.

Mv *este*, en naorketv es em wikvten, en holwvyeckv *em* ohrvnkvt en heret os.

2 Mv *este-hunvnwv*, Cehofv holwvyeckv em oh vkericekon, em puyfekcv ofv mvkerretv sekat, en heret os.

3 Punayvkot arvyof, hihkvye munken nettv hoyanat omecicen cv fune vhassvke hakvtes.

4 Nettvn nereu ce'nket vc oh honnet omvtet ok; cv'navpeswv hiyo en kvrpetv haket os. Sela.

5 Vn naorketv ce homvn kerkuecit, vn holwvyeckvn ehvkatet os; vn holwvyeckvn Cehofvn en kerkykuecares, mahkin; vn naorketv en holwakan v'nkvpvyecicetskvtes. Sela.

6 Heyv vrakhvn emekusapv vtekat ce hechoye taye oketv omof ce mekusvpeskvs: mehenwvn, uelauke rakrvket kwapkakof, oricvkekares.

7 Vm ehketv toyetskes; estemerkv enkpvken vc vcayeckvres; hesayeckv esyvhiketv 'svm vfulotetskvrres.

8 Ce mvhayit, vyetv ayvranetskan cen kerkuecares: cv turwv es ec oh hécit, ce mvhayares.

9 Corakko monkat corakkopikhv hoporrenkv ocvkekat omet ohmatskvs; mv e cukwv take cuksakkv, cvto

momen cuksakkv fvkv es hvlvtkvranet os, ece 'wolicvke-karen.

10 Feknokketv sulket holwvyecakat em ocvket os: momis Cehofvn em enhonrat merkvt em vfulotvres.

11 Este faccvlke toyatskat, Cehofv ofvn afvcket, afvc-kvkes: momen ce feke take ofv fveevke omvlkatskat, afvcketvt omecicen afvcket huehkvkes.

ESVKVSVMKV 33.

ESTE faccvlke toyatskat, Cehofv ofvn afvcket yvhikvkes, este faccvket vkvsymvkvre momvre heret omekv.

2 Kervlyn hayecet, Cehofvn vkvsymkvn emvkes; eshayeckv fvkv pale ocat hayecet, vkvsymkvn vyvhi-kvkes.

3 Yvhiketv mucvsen 'svyvhikvkes; eslopicuset en hake yekcen hayecvkes.

4 Cehofv em opunvkv fveevt omen, em vtotketv omvl-kvn mehenwetv ofvn momecet omekv.

5 Fveevt momen fvceckvn vnokecet os; ekvnt Cehofv em vnokeckvn es fvcket os.

6 Cehofv em opunvkv eteropotten hylhawat hahakytes, momen hylwe ofv sulsokat omvlkvn e'cukwv vhesaketv eteropotten.

7 Uehvtky uewv oakan nake vteloke hylwe omen etohvteloyet, laulakan herickv-cuko ofvn hericvket os.

8 Ekvnt omvlkvt Cehofvn em penkvlvkekvs; yvmv ekvnt vpokat omvlkvt emen em penkvlvkekvs.

9 Emet opunahyen, haketon; mahken, yekcen huervtet omekv.

10 Cehofvt etvlww cahmelikv ohvkerricakat ehvperken hayet os; etvlww cahmelikv em vkerrickvtake estometv sekon hayet omes.

11 Cehofv em vkerrickvt estofis yekcet hueren, e feke

nak komat estehonvpse erhonvpsetv omvlkv etehoyvnen yekcet hueret omvres.

12 Mv etlwv en Hesaketvmese Cehofvt omat, momet mv este eme mahusat epucasetvn Cehofvt enhopoyvkvt, en heret omes.

13 Cehofvt hvlwen avfvnnaket omes; este en hopuetake omvlkvn hecet os.

14 En liketv avfvnnaket, ekvnv oh vpokat omvlkvn hecet os;

15 Mv omvlkv e feketaken hahicet, em vtotketv omvlkvn vketecet omes.

16 Mekko suletawvlke en sulkat etehoyvnen hesayehocat sahsekos; este-hunvnwv yekcat en yekce rakkat etehoyvnen hesahokekot os.

17 Corakkot esohfvnkvt ohfvev ehvperkvt omet, en yekce rakke etehoyvnen *este* estomen hesayehcekot os.

18 Heevs, Cehofv en renakvt em penkylakat oh ocen, em vnokeckvt hopoyakaten oh oces:

19 Em puyvfekcv elkv enkvpvken hesayecct, elauko omof hesahoken vgayecvret.

20 Pum puyvfekcvt Cehofvn e'mehaket os; emet pum vnickv momet sevrvnkv punaket os.

21 Pu feke emen es afvckvret ok, e hocefkv vcaakaten em enhonreyet ok.

22 Cehofv toyetskat, cem merkvt ep oh ocekvs, cem enhonreyat vevkvyen.

ESVKVSVMKV 34.

Esvkvsvmkv Tewe coyte, Epemelek ehomvn hoporreneko e omechet, mvt vtohiken, enkvpakvt omof.

ОКЕТВ estomis omvlkvn Cehofvn vksvmares; cv cukwvt em vksvmkvn opunaye munkv tares.

2 Vm puyvfekcvt Cehofvn es ekvsamet opunayvres; eyaskakat pohhet, asyckyke tares.

3 Vc vpaket Cehofvn vrakkuecet, etohkylket e hocefkvn hvlwecvkeres.

4 Cehofvn hopoyvyttes, momen vm vyoposiket, vm penkylkv omvlkvn vc ossicvtet os.

5 Oh hecakytes, momen *e turofheckv take* hayvyakytes, momen e turofv taket vlsvkekares.

6 Heyv este estemerrat huehkytes, momen Cehofvt em vpohicet, em estemerketv omvlkv aossen hesayecvtes.

7 Cehofv em penkylakat em encel vfulotke hvpon hayet, hesahuecet os.

8 Eskerret, Cehofv heret omen kerrvkes; estehunvnwv em enhonrat en heret os.

9 Em vnokeckatskat, Cehofvn em penkylvkes, em penkylakat enkusvpketv en sekot omekv.

10 Este papv mvnettakat nake enkusvpket, elawvkvres, momis Cehofv hopoyakat nake here estomis enkusvpkekares.

11 Hopuetake toyatskat, ahwet vm vpohicvkes: Cehofv em penkylkvn ce mhayvkares.

12 Este-hunvnwv hesaketvn eyacet, heran hecvret, nettv *sulkan* vnokecat, estimvt o haks?

13 Ce tulaswv holwakat enkvpvken vcayecet, ce cuk-hvrpe mvkerretv opunvkv enkvpvken vcayecvs.

14 Holwakan enkpahket, heran momecv; herkvn hopoyet, vcvkvyyvs.

15 Cehofv en renakvt este faccvlken vketecet, e hvckot en huehkvet taken vketecet os.

16 Cehofv e turofvt holwke momeeakan vnrvpet omes, ekvnvn svnvcomvn vkerrihocekaren hayvret.

17 *Faccvlket* huehkaken, Cehofvt em vpohicet, em estemerketv omvlkvn asosciset omes.

18 Cehofvt mv este efeke kvcke ocakat em vwolet, mv puyvfekcv kvncvpuse ocakan hesahuecet os.

19 Este fveckat em estemerketv sulket omakes, momis Cehofvt mv omvlkvn asosicet omes.

20 E fune omvlkvn vgayecen, mv hvmkis kveckekot os.

21 Nak holwakat holwvyecvn elecet os, momen este faccv en homecat ohfvccehocvres.

22 Cehofvt em vtotkylke em puyvfekcvn pvlken neset os, momen emen em enhonrakat hvmkis ohfvccehocekares.

ESVKVSVMKV 35.

Tewe es em *Vkvsvmkv.*

CEHOFV toyetskat, mv cv tenrvpuecakat etenrvpuecvs; mv vc vnrpen tepoyakat vnrpen tepoyvs.

2 Sevrvnkv momen sevrvnkv-rakkon hylahtet, vm vnicetskvet ahuervs.

3 Momet cufunfsken aossihcet, mv vc assecakat vnrpen nenen vkhottvs: vm puyvfekcvn em punayet, Ce hesa-yeckv toyis, kicvs.

4 Mv vm puyvfekcv hopoyakat vlsvke hahken, vlesketvn en hayvkhoyekvs; mv vn holwakvren vkerricakat pvlken fulecihocet, vlesketvn en hayvkhoyekvs.

5 Nak en tvleesse hotvle ehomv *vtohkat* omet omvkekvs, Cehofv em encel vtohtet vpeyecicen.

6 Em vyetv taket yomucket, tenaspet omekvs; momet Cehofv em encel assecen.

7 Naket omeccice sekon em ekvnsufke taken senkvnhetv *vk* vm ehavtet ok; nake omeccice sekon *vksufkan* vm puyvfekcvn en korrakovtes.

8 Kerreko munken sumecickvt oh vlvkekvs, momen senkvnhetv ehvtet eme mahusan esekvs; mv sumecickv mahusan vk lvtkekvs.

9 Momen vm puyvfekvt Cehofv ofvn afvckvres; hesa-yeckv est em ocan es afvcke tares.

10 Cehofa, ceme omat estimvt like haks? mv este estemerran yekcetv es emuntalat enkvpvken hesayecet, henka, estemerre momen enkusapkan svpenkvlecat e'nken ossicat, cv fune omvlkvt makkvres.

11 Akerrylke fvcevkekak os, nanvke ker-rvkan vm 'pohaket os.

12 Holwakan heran vyoposken fekaket os, momat enkusvpketvt vm puyvfekcvn oh vlvket os.

13 Momis vnet on omat, entaket enokhokof, vm vccvke sukevhakvt omvtes; eelvweekv vm puyvfekcvn es estemericvyvtes; momen vm mekusvpkv ev hokpe mahusan oh fulkytes.

14 Vn hessel omet, monkat tecakkvyvte tis omit arvyvtes: *este* e'cke oh wakat omit waket, cunekit arvyvtes.

15 Momis vnet cv 'lentappof, afvckvket e vteloyakvtes: vhakv-kacvlket vc vnrvpen e vteloyakvtes, momen kerrkates; fekhonnekot cv selahlecakytes.

16 Vpelkv-hayvlke hompetv-rakkon fulle omvket e nuten 'svc oh etetekkakvtes.

17 Pucase toyetskat, en hofune estomomusen *heyvn* hecetskvre te? en sumecickv take vm puyvfekcvn a vc ossicet, cvnake hvmkusan este-papv enkvpvken hesayecvs.

18 Nvkaftetv rakke ofvn vkvsvmkvn ce'mares: este sulkat vpvken ece 'kvsvmares.

19 Fvceeko vc vnrvpakat vc oh afvckahkates; naket omecice sekon vn homecakat eturwvn mesetticahkates.

20 Herkvn opunahoyekot, momis este ekvnv ofv mahlvpvtkvke vnrvpen opunvkv mvkerrakan vkerricvket omekv.

21 Momet e cukwv taken vc vnrvpen rakken hwweca-kvtes; Es en lopic, es en lopic, pun renakvn es hehcēs, makakvtes.

22 Cehofv toyetskat, cemet hecetsket os : cvyayahketskvs : Pucase toyetskat, vn hopvyehcetskvs.

23 E nekeyicet, vm fvceckvn ahonehcet, nak vm fvcehccvre vrahkvn ahonecv, vn Hesaketvmese, momet cv Pucase toyetskat.

24 Cehofv, vn Hesaketvmese toyetskat, cem fvccetv vcvkvyen vm fvccecvs, momen vc oh afvckahkates.

25 Efeke take ofvn, Es lopic, momēn pu yacet os, makahkates : Nokmeleyvtes, makahkates.

26 Vn holwakat es afvckakat etohkvlket vlsakuse hahket, vlesketvn en hayvkhoyekvs; mv vc vnrvpuece e hvlwecakat vlesketv momen hocefkv hopvnketvn vchoyvkekvs.

27 Nake vm fvccat es afvckakat, afvckaket ahuehkvekvs : momet Cehofv, mv em vtotkv en lopickv es afvckat, vrakkuehocekvs, makake emunkvt omekvs.

28 Momen cv tulaswvt cem fvccetv *momen* ece 'kvsvmkvn onaye munken nettv t hoyvnres.

ESVKVSVMKV 36.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat. Cehofv em vtotkv Tewe es em Vkvsvmkv.

ESTE holwvyecv en naorketvt cv feke ofvn opunayet, En renakv ehomv Hesaketvmese em penkvlkv sekot os, maket os.

2 *Hesaketmeset* vn naorketvn eshecekot en homecekares, komet, eme mahusat en renakv ehomvn e emahlvpatet omekv.

3 E cukvv em opunkvt holwvyeckv mvkerretv tepakat omakes : hoporrene vretvn *momen* here momeckvn wikvtet os.

4 En topvn wakket, holwvyeckvn vkerricet os ; vyetv herekon e huericet os : nak holwakan en homecekot os.

5 Cehofv toyetskat, cem vnokeckv hylhawan oces ; cem mehenwetvt sutvn *oret* omes.

6 Cem fvccetvt Hesaketvmese em ekviv hvlhawat omet os; cem fvccckvt uehvtkv rakket omakes: Cehofv toyetskat, este momen nak wenahokan vcaycetsket os.

7 Hesaketvmese toyetskat, cem vnokeckv mvtawwvt vcacket os; momat este en hopuetaket ce tvrpv em vpette elecv ehkety heren eshecaket omes.

8 Nchetv een cuko ocan esfvcken es fvcecvkvres; momen cem afvcketv ocakat em uerakkon es eskvkuecetskvres.

9 Hesaketv uekiww ece 'pakekv; cen hvyayvke ofvn hvyayvken heceyet os.

10 Aeha, este ce kerrakat cem vnokeckvn em vyecicet, efeke ofv fvccakat cem fvccetvn em vyecicvkvs.

11 Ekvsvmkv elet vc vnrvpen vlahkates, momen este holwvyecat e'net vc vtohikates.

12 Myn holwvyeckv vtotkvlket pvlatkvtet os: tvkpvlthoyvtet on, asvpkletv umvkekares.

ESVKVSVMKV 37.

Tewe es em *Vkvsvmkv.*

HOLWVYECVLRE es e naorihcetskvs, momet holwvyeckv vtottkakat em vleskahpetskvs.

2 Pvhe omēn lvpken wocuthoyen, nak lane omet yuknvkvret ok.

3 Cehofvn em enhonret, heren momecvs, momet ekvnvn liket, em mehenwetvn 'se hompicetskvs.

4 Cehofv ofvn e afvceciecv, momen ce feke em eyackvn ce'mvkvs.

5 Cem vyetvn Cehofvn em wikvs; momet emen em enhonrvs, momen emet sohfveccvres.

6 Momet cem fvccetvt hvyayvke omēt aossvren hayet, cem fvccckvn fvccvlike omen hayvres.

7 Cehofv ofvn fekapet, momis komet em chakvs: este

nak omvl heren em ayat ohfvcevn 'se naorihcetskvs; mv este nak holwvhoken momehocvren em vkerrickvn hahyet, sohfvccecat omecicen 'se naorihcetskvs.

8 Cvpvkketvn wicket, enhomeckvn enkvpvkvs: nake estomis 'senaorihcetskvs; holwvke *momeckv* tvlken *oh ayet omekv*.

9 Holwvyecvlke warhoyen, momis Cehofvn oh hecet e'mchakakat, mvt ekvnvn epucasvkvret ok.

10 Oketv kocuknusat hoyanof, holwvyecvt sekaret ok: momen, likvten heren vketecetskis, sekares.

11 Momis eyaskakat ekvnvn epucaset, herkv es em fvcketvn 'se afvcecicvkvres.

12 Este holwvyecvt este faccv vnrvpen nanvken ohvkericet, e nuten es oh etetekket os.

13 Pucaset vpelicet os, en nettvlt vlvkvranan hecct omekv.

14 Holwvyecakat estemerrylke nake enkusvpkakat esyoman tvkwiket, mv vyetv ofv fvccvn *yvkvpakan* psvtvkvret eslafkv-cvpkon aehset, momet em eccvko-takse taken kunhicaket omis,

15 Em eslafkv-cvpko taket e feke mahusan sekeyen, em eccvkotakse taket kvcekvres.

16 Estomuse este faccv ocat holwvyecvlke sulke en naksuleckv es en heret os.

17 Holwvyecakat e sakpv take kvceken, momis Cehofvt este fvccakan hvlatet omekv.

18 Temvpoke fullat en nettv taken Cehofvt kerret os, momen nake epucasakat meyuksv-sekon ocvres.

19 Oketv holwakat omof vlsvkekot, elauko nettv omof fvcecvke tares.

20 Momis holwvyecakat sumhoket os: momen Cehofv vnrapvlket yvpefikuce e neha omvket os: sumeces; ekuce hahket, sumecet os.

21 Naorkvt est em pahlet, pvlken fekekot os; momis este faccvt herome emunket nak estemet os.

22 Mv. *Cehofv* ohmerrvtet ekvnvn epucasaken, mv ohtvhikvten warhoyvres.

23 Cehofvt este-hunvnwv ele vwicketvn yekcicet os, momet em vyetvn es afvcket os.

24 Latke estomis, tvkwiroke mahet omekares, Cehofvt e'nken hvlatet ok.

25 Cv mvnette arvyvtet, momet hiyomat vc vculet os, momis este faccvn wihoken hecvkot, en honvpset tvklike vpohaken hecvkates.

26 Estofis est en heromet, est em palet os: momen en honvpsen ohmerkv oh ocet os.

27 Holwakan enkvpaket, heren momecv ; momet estofis liketskvres.

28 Cehofvt fvceckvn vnokecet, em vnokeckakan wikekot omekv; meyuksv-sekon vcayecvkhoyet os; momis holwvyecakat en honvpsen warhoyet os.

29 Este-faccvt ekvnvn pucaset, mv ofvn meyuksv-sekon likvres.

30 Este-faccv e cukwvt hoporrenkv opunayet os; momen e tulaswvt fvceckvn opunayet os.

31 En Hesaketvmese em vhakvt e feken vpike t omen, e'le-vwicketv hymkusis elentapiyekos.

32 Holwvyecvt este-faccvn vketecet, elecetvn hopoyet os.

33 Cehofvt e'nke ofvn wikekot, em fvceehocof ohfvcecekakes.

34 Cehofvn oh hecet, e'mehakvs, momet em vyetvn vfvstvs, momen ekvnv epucasetskvren ce hylwecvres; holwvyecakan warhoyof, *emahlvpvtket* hecetskvres.

35 Holwvyecv yekcetv rakke ofvn hueret, eto lane vkuehoyvte seko here honte omet e pvticen hecavyvtes.

36 Momis sumkvtes, momen hecvs, sekates: henka, hopoyvyvtes, momis heckeko tayvtes.

37 *Este temvpokan vketecet, este faccvn hecvs, mv este-hunvnwv em eyuksvt herkvt omekv.*

38 Momis vhakv-kacvlken etohkvlken yvmahkuehocvres; holwvyecakat em eyuksvn warkvres.

39 Momis este-facevlke hesayeckvt Cehofv avtet os; estemerketv oketv omof em vrvnaketv yekcet os.

40 Momen Cehofvt em vnicet, hesahuecet os: holwvyevlke *e'nke taken* asossicet, hesahuecet os; em enhonrvket omekv.

ESVKVSVMKV 38.

Tewe es em Vkvsvmkv, vkerricepueckvn.

CEHOFV toyetskat, cvpvkcket vm vsehekot, cen cvpvkcketv hiyyat ofvn cv 'stemerrihcetskvs.

2 Cem eecvkotakse en ret cv sekeh yet, vfekhonnaken, ce'nk et yekcen vc ohwetenket omekv.

3 Cvpakketskat omecicen cvfeknetvt cv 'navpeswv ofv sahsekos; momen vn naorketvt omecicen fekvpkvt cv fune ofv sekos.

4 Vn naorketvt cv'kv onvpvn kwapkekvt; nake karon-hoyvre honne mahat omet, en honnet vc ohfvnk et os.

5 Cv hoporrenekatet omecicen rukafkv es cv tonufkvte fvmpepet okumvket os.

6 Vn nokket, tayen cv potoket os, wakvyet emunk ennettvt hoyanet omekv.

7 Cv tetackv nekretv es fvcket omen, cv 'navpeswv ofv cvfeknetv sahsekot omekv.

8 Cv yekceket, tayen cv tonufket os: cv feke fekherekat omecicen hihkvyvtet os.

9 Pucasē, vm eyackv omvlkv ce homvn oces; momen hihkvyat cem ehkekot os.

10 Cv feket tasken, vn yekcetvt vc vnahet os; vn renakv tisem en hvyayvke tat v'nkvpaket os.

11 Vc vnokecvlke vn hessvlke esyomat vn nokkickv en hopvyen svpaklet os.

12 Mv vn hesaketvn hopoyakateu *cv'svkvret* senkvnhetvn etetakuecaket os; momen vn nokkickvn hopoyakate nanvke estenaoricvke tayan opunayet, mvkerretvn vkericaken nettvt hoyanet omes.

13 Momis vnet, este hvcko-poheko omit pohvkot os; momet este punayeko taye e cukwv hwewecko omēt omis.

14 Henka, este-hunvnwv poheko, momen mv e cukwv ofv opunvkv es est em vyoposketv seko omēt omis.

15 Pucase vn Hesaketvmese toyetskat, vm vyoposkvs, cemen, Cehofv toyetskat, cem enhonrikv.

16 *Opunayit*, Vc oh afvckahkates, cv'le en tenaspof, vc vnrvpen e rakkuecahkates, makikv.

17 Cv cekunnvranusin, cv feknokkat cv homv oce mun-kvt omekv.

18 Vn holwyyeckvn kerkuecit, vn naorketvn cv feken es nokkicaret okv.

19 Momis vc vrapvlke tahopket omet, yekcvket omes; momen naket omecice sekon vn homecakat sulket omakes.

20 Holwakan herat vyoposken emakat vc vrapvlke hahakes; nake heret oman vevkayikv.

21 Cehofv toyetskat, cv wiiketskvs; vn hopvyehectskvs, vn Hesaketvmesē.

22 Pucase, cv hesayeckv toyetskat, vm vnickvn lype-cicvs.

ESVKVSVMKV 39.

.Yvhikv Enhomahtv, Ceturvne en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Vm vretvn vketecares, cv tulaswvn es naorkvkaren: holwvyecvt cv homvn arof, cv cukwvn cuksakkuecveye tares, makvyvtes.

2 Cvyyahket, opunayvko hahkit, nak herat tisem e en hvlatit, opunayvkates, momen cv feknokketvt tekyvmkates.

3 Cv feke vc ofvt hiyye haket os; vkerricyyof totkvt etikes: *momof hvmmakit* cv tulaswvn es opunayvyet os:

4 Cehofv toyetskat, vn *hesaketv* em eyuksvn cv kerrepuecet, vn nettv em vhopaky naket omen, cv kerrepuecvs, estomvteken vn yekce sekan kerraren.

5 Heevs, vn nettv estenke en taphe omen hayetsktes; vm vculkv ce homvn nake toko omet os: mehenwvn este vtekat en hueretv here mahat to estomis, ehvperketv tvlket os.

6 Mehenwvn este vtekat heckv ehvperkv es yvkapet os: mehenwvn ehvperkv fekhervkeko haket os; naksulecet, estimvt cvwvranaten kerrekot os.

7 Momen hiyomat, Pucase toyetskat, naken e'mehakvya? vm enhonrkv ec ofvt os.

8 Vn naorketv omvlky enkvpvken cv hesayecvs: hoporenekvlke em en tvkleckvn cv hahyetskvs.

9 Punayvkot omit, cv cukwvn hwwecvkates, cemet momecetskvtet ok.

10 Cv 'stemerricetskan vm vkueyicvs: ce'nke es cv nafketskat etehoyvnen cv yvmahke haket ok.

11 Este em vsehet holwvyeckv vrakhvn estemerricetskof, sukehtv omet en herusetv yvmahkvren hayetskvet os: mehenwvn este vtekat ehvperketvt os. Sela.

12 Cehofv toyetskat, ce mekusapvyan em vpohicet, ec

ohhuehkvyan ce hvckon vwiyyvs : cv turopuswv pvlatkan
cvyayvket huyiretskvs : cv'rkvlke tate omvlkv omet, este
kerkekot, tvleporvt ce homvn huerikv.

13 Aeha, yvmvn enkvpakit, seko hakvko munken, yek-
cetvt vc oh fulkvren vm merrvs.

ESVKVSVMKV 40.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

MOMIS komet Cehofvn e'mehakvyvtes, momen cuneket,
huehkvyan em vpohicvtes.

2 Vksufke penkvlkv es fvcke momen fakke vklewvhe vc
vkossihcet, cv'len cvton oh sehoiyhcet, cv'le vwiketvn
yekcvkuecvtes.

3 Momet esyvhiketv mucvse, pun Hesaketvmese vkv-
svmkvn, cv cukwvn vpikvtet os; sulket hecaket, penkvlv-
kvres, momet Cehofvn em enhonrvkvres.

4 Mv este Cehofvn em enhonrkvn hayet, ekvsvmakat
momen mv fiyiket, lvksetvn vcvkvpeyakan vrakkuecekat
en heret omes.

5 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, cem vtottketv
estomahvke cemet momecetskvtet, momen vkerrickv ep
ohfvccv ocetskat sulket omakes: ce homvn etelilvken
vpopuehoceko tayes: kerkuecit, opunvyecetvn komin
omat, vhonkvthoye tayat senhooyvnet omakes.

6 Nake ce homv elehocvre, momen nakemetv *eti* es ece
'fvckekot os: cv hvckon hauhicetskvtes: ohnekrickvn
momen nake naorketv vrahkv ce'mhoyvren est em 'pohets-
kekatet os.

7 Momof vnet, Hecvs, vlakis; nakhocce polpokat ofv vc
ohfvccvn cohoyet os;

8 Nake kometskan momecetv es vc afveket os, vn Hesa-
ketvmese toyetskat; henka, cem vhakvt cv feke ofvt os,
makvyvtes.

9 Nvkaftetv rakke ofvn fvccetvn tvlemicvyvtes; hecvs, cv cukhvrpen vkhottvkates, Cehofv toyetskat, kerretskes.

10 Cem fvccetvn cv feke ofvn ehvkates; cem mehenwetvn momet cen hesayeckvn kerkuecvyvtes: cem vnokeckvn, momen cem mehenwetvn nvkaftetv rakkan em chvkatet os.

11 Cehofv toyetskat, cem merkv herakan vnkvpvken hvlahtetskvs; cem vnokeckv cem mehenwetv tepakat estofis vc vgayecvkekvs.

12 Nak holwvhoke vhonkvtesko tayat vm vfulotecakeky; vn holwvyeckvt cv cakkaket os, momat hecvko tayes: cv'kv-esse sensulket omaken, cv feke en yekcet sumket os.

13 Cehofv toyetskat, cv hesayecetv es ece 'fackate! Cehofa, vm vnickvn lvpecievs.

14 Mv vm puyfekev sumecicetv hopoyakat vlsvke hahket, tayen vlsvke hakvkekvs; vn holwakat es afvckakat pvlken fulecihocet, vlesketvn en hayvkhoyekvs.

15 Es ce lopic, es ce lopic! cv kicakat, vlesketv en hakvkat omecicen em estomahvkekvs.

16 Ce hopoyakat omvlkt afackakuset, ec ofvn afvckkekvs; cen hesayeckv vnokecakat, Cehofvn vrakkuehoekvs, estofis makvkekvs.

17 Momis vnet, cv 'stemerket, v'nkusvpket os; *momis* Pucaset vc oh vkerricet os: vm vnickvt ómet, cv hesayecv toyetskes: vn Hesaketvmesē, vcewihcetskvs.

ESVKVSVMKV 41.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

ESTE estemerrusan vkerricat en heret os: en holwake omof Cehofvt hesayecvres.

2 Cehofvt vhecicet, hesaken vgayecvres, momen en heret ekvnvn oh arvres; momen en horre nak komakat em wiketskekares.

3 Enokket topvn wakkof, Cehofvt yekeicvres: em enokketv ofvn em pvtakv omvlkvn em mvhericetsket os.

4 Vnet, Cehofa, vm merrvs; vm puyvfekcvn cvfeknicvs, ece 'naorkvyvtet ok, makvyet os.

5 Vn horre vc vnrvpe holwvken vc opunvyecaket os, Estofvn ehlen, e hocefkvt sumkvr haks? *makaket*.

6 Momen hvmket *cv* hecvranet vlaken omat, lvksetvn opunayet os; e feket holwvyeckvn e em vteloyet os: estvmvn arof, mvn onayet os.

7 Vn homecakat omvlkvvt vc vnrvpen etewvswvhoket os: vc vnrvpen vn holwakvren vkerricaket os.

8 Enanokketv holwakat vliket os; momen mucv wakkat alike sekares, *makaket os*.

9 Henka, vn hesse etekerruseyat mahusat, mv em enhonrin, vn tvkliken vn hompvtet, e'leceskvn vc vnrvpen kwwapvtet os.

10 Momis cemet, Cehofv toyetskat, merkvn vm ocet, cv kwwpvs, em pylecvkaren.

11 Es vc afvcketskat heyvn eskerrvyet os, vc vnrapvt vc ohfvniket 'sekvsymekok.

12 Vnet on omat, vm mehenwetv ofvn vc vpvyecetsket os: ce turofv ehomvn meyuksv-sekon cv huericetskes.

13 Cehofv, Eslevl en Hesaketvmesen vrakkuechoekvs, enhvteceskv seko vteken meyuksv-sekat eroren. Emen momen Emen.

ESVKVSVMKV 42.

Kolv e'ppucetake em Maskel; Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*.

Eco uevv fihnakan eyacusat etvpomet vm puyvfekcvt cemen eyacuset os, Hesaketvmese toyetskat.

2 Vm puyvfekcvt Hesaketvmesen ewvnhkuset os; Hesaketvmese wenakat tat: estofvn Hesaketvmese ehomvn rorare te?

3 Nettvn nereu ev turopuswvt vn hompetvt omvnkes, Cen Hesaketvmese ta? ev kicake emunkof.

4 Heyv nanvken vkerricit, vc ofvn vm puyvfekcvn pvlatis; este sulkan evpayet, Hesaketvmese en eukon ayit, afvcketv vkvsvmkv tepakat en haket ocen, este sulke nettv vcake vgayecakat vpvket ayyvytet ok.

5 Vm puyvfekcv toyetskat, estomaten tvkpotoketske haks? momet *estomaten* vc ofvn ce fekherek? Hesaketvmesen em enhonrvs, nettv ocen, e turofheckv vm vnicat *vrahkvn* emen vkvsvmaret ok.

6 Aeha, vn Hesaketvmesē, vm puyvfekcvt vc ofvn tvkpotokes: monkv Cotvne ekvnv, Hvmvnlke em ekvnv, momen Misv ekvnhvlwan akvpvken ece 'kerricares.

7 Vklaukat vklaukan ohhuehket os, cem ueohlatkv en haken pohkof; cem uemelohlv uemelohlv rakrakat esymat omvlkv tvc ohranes.

8 *Mome estomis* Cehofvt em vnokeckv nettvn *vc oh* ocvren makvres, momen neren vn yvhiketv momet vm mekusvpkv vn hesaketv en Hesaketvmesen vkwwapket vc vpakvres.

9 Hesaketvmese vn cvton em punayit, Estomaten ev hohsetske te? estomaten horre vc ohwetenkat omecicen waket ari haks? kicares.

10 Cv fune wokuce omēt, vc vnravlket cv tvklecaket os, Cen Hesaketvmese ta? makake emunkof.

11 Vm puyvfekcv toyetskat, estomaten tvkpotoketske haks? momet estomaten vc ofv ce fekherek? Hesaketvmesen em enhonrvs, nettv ocen, mv cv turofheckv vnickv tomet, vn Hesaketvmeset *oman* vkvsvmaret ok.

2 Cemet vn yekce en Hesaketvmese toyetskev; estomaten vc vwhiketske haks? estomaten horre vc ohwetenkat omeccicen waket ari haks?

3 Aeha, cen hvyayvke momen cem mehenwetvn atotvs; mvt cv yvpvyvkekvs; cv yvpayet cem ekvnhlwe vcakan momet cem escukohakv vcacakan es vc vhoyekvs.

4 Momof Hesaketvmese em altvn oh ayit, Hesaketvmese vm afvcketv rakke estvmahen oh ahyvrs, momat kervlvn hayecit, ece 'kvsvmares, Hesaketvmese, vn Hesaketvmese toyetskcat.

5 Vm puyvfekcv toyetskcat, estomaten tvk potoketske haks? momen estomaten vc ofv ce fekherek? Hesaketvmesen em enhonrvs, nettvt ocen, mv cv turofheckv vnic-kvt *omet*, vn Hesaketvmeset *oman* vkvsvmaret ok.

ESVKVSVMKV 44.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat; Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkrt. Maskel.

HESAKETVMESE toyetskcat, pu hvckotaken es pohēn, pu'rkvltket en nettvtake omof, nettv hofunof ocakvten, vtotketv momecetskvtten pum onayakvtet os;

2 Ce'nken etlwv cahmelikvn esossicetskvtet omis, pu'rkvltken vhocaketskvttes; etlwv cahmelikvn estemer-rvkuecetskvtet omis, pu'rkvltken *mv ekvnvn* hvmecciv-kuecetskvttes.

3 Eme mahusat em eslafkv-cvpko etehoyvnne epucasv-kekcon, e'nke take mahusat ohfvnkvetv e en heckuecvkates; momis ce'nkvpervt, ce'nket momen ce turofheckv en hvyayvket *momecvtes*, heromkv em ocetskvtet ok.

4 Cemet, Hesaketvmese toyetskcat, vm Mekko toyetsktes, Cekvpet ohfvnkvkvren makvs.

5 Ceme ce teropotten pu'nrapylken tvkpvlvteyvres: ce hocefkv eteropotten *mv epu'nrvpet akvwvpkakan ohsvpakleyvres*.

6 Vin ecev-kotaksen em enhonrvkon, vm eslafkv-cvpkot cv hesayecekaret ok.

7 Momis cemet pu'nrapvlke enkvpvken pu hesahuecet, mv pun homecakan vlesketvn en hayvketskvties.

8 Hesaketvmesen es ekvsame munken nettv hoyanvtes, momen meyuksv-sekon ce hocefkvn vkvsvmkvn emeyvres. Sela.

9 Momis etvn *pu* pylahtet, vlesketvn es ep oh vlaketskvties: momet pun suletawvlke etohkvlkakat *esossof*, vevkayetskekot os.

10 Vnrapv ehomvn pvlken pu fulhuecetsket os; momen pun homecakat e komakat vcvkvyen svpenkylecaket os.

11 Yvpefikv homhopvrane omēn pu 'stemetskvtet os; etvlwv cahmelikv em etenrvwvn epu 'wahecetskvtes.

12 Enrahkv sekon cem esten wiyyetsket os; enrahkv take etehoyvnen cen nakockvn ohvtvlayetskekates.

13 Pum vwolicvlke ehomvn vlesketvn pu hayet, pum vfulotke vpokat ehomvn esvpelickvn momen esvtvkleckvn pu hayetsket os.

14 Ekvnv etvlwv cahmelikv em etenrvwvn este estomis em opunkvn pu hayet, ekv es nekattetvn etvlwv cahmelikv em etenrvwvn pu hayetsket os.

15 Vm vlesketv cv homvn oce emunken nettv hoyanen, cv turofv vlsat vc ohranet os,

16 Mv tvhike tvklecat en haket omecicen; vnrapv momen estempylecvt omecicen.

17 Heyv omvlkv ep oh vlvkes; momis ce hosēkot, cem etemfvccetv ofvn emvkerret momecēkates.

18 Pu feket pvlken fulkekon, pu'le-vwiketvt cem vyetvn fikvkekates;

19 Nakwenahoke sehoneckvke vpokat ofvn pu kvceyet, elkv em vpetten es ep ohranetskvtet o estomis.

20 Pun Hesaketvmese e hocefkvñ pu hosvten omat, monkat pu'nken hesaketvmese etimvn oh rvtoseceyvten omat;

21 Hesaketvmeset heyvn hopoye emunket eshecekare te? estefeka enake ehkakan kerret omekv.

22 Henka, ece 'rahkvñ pu pvsythoye emunken, nettvt hoyanet os; yvpefikv pvsythoyvrane omēn pu komhoyet omes.

23 Pucase toyetskat, vhonecv̄s: estomaten nocetske te? ahuervs, meyuksv-sekon *epu* pvlahtetskvs.

24 Estomaten ee turofvn ehet, pum estemerketvn momen pum vwetenkan ce hose te?

25 Pum puyvfeket taket ekvnv em mokken tvkpotoken, pu'na taket ekvnvn vlokpet omekv.

26 Pum vnickvn ahuyiret, cem vnokeckv vrahkvñ pvlken pu nesvs.

ESVKVSVMKV 45.

Yvh kv Enhomahtv en *hahoyat*; Sosanem oh *hayehovranat*; Kolv e'ppuce-take *es* em *Vkvsvmkv*. Maskel. Vnokeckv Esyvhiketv.

Cv feket nake herat es fvcket es em pvlatket os: vm vtotketv mekko ohfvccvn opunvyecis; cv tulaswvt hoc-cicv mvnvcke em escokvt omes.

2 Cen heckv este en hopuetake en heckv senheret omes; herkv ce cukhvrpen oh. kvlket omes: monkv Hesaketvmeset meyuksv-sekon ec ohmerrvtet os.

3 Este yekcetskat, cem eslafkv-cvpkon ce hvfen svvv-nayet, cen rakketvn momen cem vrakketvn 'se wvnakvs.

4 Momet nak omvl cen heren ayen, cem vrakketv ofvn ohliket vyvs, mehenwetv, eyasketv fvccetv esyomat vrahkvñ: momen ce'nkvpervt nake senhonechokan ce: mvhayvres.

5 Cem eccvkotakse en re fvsfvket omet, mekko vnra-

pvlke e feke taken vevkcahet omes; etvlww cahmelikv cem elecvn pvlatkren.

6 Hesaketvmese toyetskat, mekko em ohliketv cenaket estofis meyuksv-sekot omes: septv cenaket fvccetv en septvt omes.

7 Fvccetvn vnokecet, holwvyeckvn enhomecetsket os; monkv Hesaketvmese, cen Hesaketvmeset, cem etoh-kvlketv senhoynen afvcketv vfekvn es cem vfeyvtet os.

8 Cem vccvke omvlkvts smvnv *helukwv*, alo *helukwv* momen kasv *eto-hvrpe fvmecan es fvmecaket os*; mekko en cuko herakat ifvle es nenihocvte ofv eshayeyeckv efvkv ocakat ece 'fvceciecvket os.

9 Hoktvke em wiketv sehoyetskak mekkvlke e'chustvlke svset omes: cem vkvpervn mekko-hokte, Ofv ekvnv cvtokunaplanen 'se nhicet, hueret os.

10 Estechuste toyetskat, pohet, vketecvs, momet ce hvckon awiyyvs; cem este mahusan, momen ce'rke en cukon ehosvkvs;

11 Momat Mekkot cen herusetvn tayen em vlostvres, emet ce Pucaset omekv, momen cemet emen vrakkuecvs.

12 Momen Tilv *tvlofv* e'chuswvt *mvn arvres*; este em etenrvwv nake-ocvlket nakemetvn es cen lopvkuecetvn komvkres.

13 Mekko e'chuste *mekko en cuko* ofvn, em vccvke herus mahan *vccet* omes: em vccvket cvtokunaplanen es tvrhoyet os..

14 Vccvke en hoccv cahmelike svhorvkvten vccen mekkon es yihocvres; em etohkvlketv hoktvke mvnettvke vcvkfullat es cen yihocvres.

15 Afackakuset, afvcketv heren es evpahoyen, mekko en cuko-hervn escehoyvres.

16 Cen hopuetaket ce'rkvltv vyoposkvkvres, mvn ekvnv hvmkvn mekkvlken hayetskres.

17 Este en honvpse 'ren honvpsetv take etehoyvnem ce hocefkv vkerrihocen hayvres; monkv etvlwv cahmelikvt estofis meyuksv-sekon vksvsmkvn ce'mvkvres.

ESVKVSVMKV 46.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Kolv e'ppucetake *es* em *Vksvsmkv*; Ale-mor oh *hayehocvranat*. Esyvhiketv.

HESAKETVMESET pum vrvnaketv yekcetv tepakat omet, estemerketv ofv vnicky pum etetake emunkvt omes.

2 Monkv ekvnt nekeyen, ekvnhvlhawat uehvtkv em etenrvwn vkcueyievhkhoje estomis;

3 Uehvtkv em uewvt hahoket fekhervkeko hake estomis, momen uemelohlv omecicen ekvnhvlhawat fvmokake estomis, penkylēkares. Sela.

4 Hvcct oces, fihhonat Hesaketvmese em etvlofv, Hvlwe Mahat en liketv vcase em escukohakv vcase afvceciakat.

5 Hesaketvmeset mv tvlofv en nvrkvpvn liket os; vkcueyihocakares: Hesaketvmeset em vnicvres, hvthvyvt-kusen.

6 Etvlwv cahmelikvt cvpvkhoket os: *em* ohmekketvt nekeyaket os: *Cehofvt* en haken kwahpet, ekvnt kafket os.

7 *Suletawvlke* etohkvlkakat en Hesaketvmeset epu 'paket os: Cekvpe en Hesaketvmeset pum vrvnaketv os. Sela.

8 Ahwet, Cehofv em vtotketvn hecvkes, tlvhasse ekvnv oh hahicvten.

9 Ekvnv yuksv oren horre tepokvn fekhonnkvuecet os: eecv-kotaksen kacet, cufunfsken etetacet os: horre escvleckv-pvfavn totkvn tvk nekrvkuecet os.

10 Fekhoniyet, Hesaketvme toyyaten kerrvkes: etvlwv cahmelikv em etenrvwn ev hvlwehocvres: ekvnv ofvn ev hvlwehocvres.

11 *Suletawwlke* etohkvlkakat en Cehofvt epu 'pakes ;
Cekvpe en Hesaketvmeset pum vrvnaketvt omes. Sela.

ESVKVSVMKV 47.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat* ; Kolv'e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

Etvlwv cahmelikv omvlkatskat, ce'nken etetepkvkes ;
ohfvnketyl haken Hesaketvmesen es vhuehkvkes.

2 Cehofv Hvlwe Mahat em penkvlke tayet omekv ;
Mekko rakke ekvny omvlkv oh mekkat os.

3 Etblwv cahmelikvn pum elecvn svpvklebet, este em
vliketyl pu'le elecvn svpvklebet os.

4 Ekvny epucasvraneyvte, em vnokecke Cekvpe es em
ekvsvmkvn pum enhopoyet os. Sela.

5 Hesaketvmeset huehketvn es vkwwapket, Cehofvt,
pofketv-rakkot haken, vkwwapket os.

6 Vkvsvmkvn Hesaketvmesen es vyvhikvkes, vkvsvm-
kvn yvhikvkes ; pum Mekkon vkvsvmkvn 'svyvhikvkes,
vkvsvmkvn yvhikvkes.

7 Hesaketvmeset ekvny omvlkv em Mekkot omekv :
centaket, kerretv vpvken, vkvsvmkvn 'svyvhikvkes.

8 Hesaketvmeset etvlwv cahmelikvn ohmekket os :
Hesaketvmeset *mekket* em ohliketyl vcakan ohliket os.

9 Etblwv cahmelikv en rvkrakvt, Eplehame en Hesa-
ketvmese em estet omvkvret, etohvteloket os : sevrvnkv
yvmv ekvny enanyken Hesaketvmeset pucaset omekv ;
emen tayen hvlwehocet os.

ESVKVSVMKV 48.

Esyvhiketyl ; Kolv'e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

Cehofvt rakket omet, rakken vkvsvmhoyvranet os, pun
Hesaketvmese em etvlofv rakkat ofvn, em ekvnhvlwe
vcakan.

2 Sivn ekvnhvlwe, honerv vfveev ocakan hueret, Mekko

rakkat em etvlofvt, en hvlwe ohfvcev heruset omet, ekvnb
omvlgv es em afvcketvt os.

3 En cuko-herv ocakat ofvn Hesaketvmeset vrvnaketvn
e kerkuecet os.

4 Hecvs, mekkvlket e vteloyaket, etohkvlket hoyvne-
cvtet ok.

5 Hecakvtes, momof em estomahakovtes; feksumecct,
etvn pefatkvtes.

6 Mvn fekeketvt hlvltakvtes; *momen* nokketv hokte
heckuecvranuse en nokke omat.

7 Hvsossv hotvlen Tases *tvlofv* em perro-cukon es
lekafllecetsket os.

8 *Suletawvlke* etohkvlkaket en Cehofv em etvlofv, pun
Hesaketvmese em etvlofv ofvn poheyvte etvpomet he-
ceyvtet os; Hesaketvmeset meyuksv-sekon mvn yekcen
huericet os. Sela.

9 Hesaketvmese toyetskat, cen cuko vckat en nvrkpv
ofvn cem vnokeckvn ohvkerriceyvtet os.

10 Hesaketvmesē, ekvnb em eyuksv ocakat vteken ece
'kvsvmkv ce hocefkv etvpomet os: ce'nkvpervt fvccetv es
fvcket os.

11 Cem fvceckvt omecicaken Sivn ekvnhvlwet afvcke-
kvs; Cutv e'chustvlket afvckvkekvs.

12 Sivn vfulotken yvkvpvkes, momet vfulotecet vful-
lvkes; en cuko hvlhawan vhonkvtvkes.

13 Em vtohopke rvkrakan heren vketecet, en cuko
herakan hvmeccivkes, este honvpsvke yicvranaten em
onayatskvret.

14 Heyvt Hesaketvmeset omet, meyuksv-sekon pun
Hesaketvmeset omekv; elkv vteken emet pum fvyatv
tares.

ESVKVSVMKV 49.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

Etvlvwv cahmelikv omvlkatskat, heyvn pohvkes; ekvnv vpokat omvlkatskat, vphicvkes :

2 Kvncvpakatskat momen hylhawatskat, nake-ocvlke toyatskat momen enkusvpkatskat, etohkvlket *pohvkes*.

3 Cv cukwvt hoporrenkvn opunayen, cv feke em vkerickvt nakkerretvt omvkvres.

4 Cv hvckon opunvkv-svhopakvn a em wiyyares; momet maketv yomuckan kervln es hayecit enrvmares.

5 Nettv holwvhokan, holwvyeckvt cv 'leceskvn vm vfulotof, estomaten penkvlare te?

6 Mv *este* en nakockv taken em enhonret, en nakockv take sulkan es ekvsamet opunayakat,

7 Hvmkusis etecakkate en hesaketvn vcayecko tayet, en hesaketv enrahkvn Hesaketvmesen emeko tayes :

8 (Em puyvfekcv take hesayeckv vcaket omet, meyuksv-sekon fekhonnet omekv :)

9 Momat meyuksv-sekon wenaket, hopvnketvn hecekaret.

10 Hecvret ok, este hoporrenvket pvsvtkvranet omen, este hoporenko momen este nak kerreko tayat etepvkot sumhokvranet os, en nakockv taken este vpvltaken em wikaket os.

11 Vkerrickv eme 'ofv *ocakat* *heyvt* os: Pun cukot *ocvke* emunken, pum vpoketvt este honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen *ocvkvres*; ekvnv enanvke echocefhokv mahusan es vhocefaket os.

12 Momis estet vrakkvetv ofv huerat like emunkvt ometkot os: nakwenahoke yvmahkat omēt os.

13 Heyvt em vpeyetvt os, momet en hacohaketvt os; momis enyupv yicakat, Nak makakat herakes, komvket os. Sela.

14 Yvpefikv omvken elkv huten vtohhoket os : elkv es em evpayv tares: momen hvthvyvtken este fvccakat emuntvlkvres: momen en heckv take elkv hutet sumecicvre tares, liketv em ocekaren.

15 Momis Hesaketvmeset vm puyvfekcvn elkv hute en yekce enkvpvken hesayecvres: cv yvpayvret ok. Sela.

16 Estet enakoce hakof, en cuko em vrakketvt ohvtvla-kof, ce penkahlates.

17 Elof, naken sayekaret ok ; em vrakketvt vevkayet hvtvpkekares.

18 Wenake emunkof, em puyvfekcvn afvcecicet o estomis, (momen e en lopicetskof, estet ece 'kysvmaket os ;)

19 Erkvlke tate, momen mv vpvke fullvten oh ayvres; hvyayvken estofis hecvkekares.

20 Estet, vrakkuehocis, hoporrenekot omat, nakwena-hoke sumecvrane etvpomet os.

ESVKVSVMKV 50.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESET, Hesaketvmese Cehofvt, opunayvtet os, momet hvse-aossan vtet hvse-vklatkv eroren ekvnvn enhuehket os.

2 Herusetv temvpokat, Sivn, aossen Hesaketvmeset hvyvyaket os.

3 Pun Hesaketvmeset vlahket, cvyayvkvet omekares; totkvt ehomvn nak sumecicet, hotvle-rakko vtohke etvpomet em vfulotket os.

4 Hylwat onvpv ocan ohhuehket, ekvnvn ohhuehket os, em esten em fvcccecvkvret;

5 *Opunayat*, Vm vnokeckakan vm etohvteloyvkes, nake cv homv elehocvte etehoyvne etemfvccetvn cv tenhayv-kyten, *maket os*.

6 Momen hvlhawat em fvccetvn kerkuecaket os, Hesaketvmeset eme mahusat fvcccvt omekv. Sela.

7 Vm este toyatskat, pohvkes, momen opunayares : Eslevl toyetskat, momen ece'nrvpen kerkuecares : vnet Hesaketvmeset, cen Hesaketvmese, toyis.

8 Nake cv homv pvsythoyvte cenaken es cem vsehhvkos ; cen nak emety ohnekrickvt cv homv ocake emunkvt omekv.

9 Wakv en hunvnwv cen cuko aossen esvkot, momet cowatv en hunvntake cem vpuekv hute asossen cvwwkares.

10 Nake wenahoke eto ofv fulle vtekat cvnaket omen, vpuekv ekvnhlhvwe cukpe-rakko hvmken fullat cvnaket omekv.

11 Fusww ekvnhlhawat fullat omvlkvn kerris : momen vnrvww nakwenahokat cvnaket omakes.

12 Cv 'lwet on omat, cem onahyvkos ; ekvnvt cvnaket on, esfackat em fvcketvu cvnaket omekv.

13 Wakv en hunvntake vpesww hompare te ? monkat cowatv en hunvntake e catvn eskare te ?

14 Vkvsvmkv emetv emkvn Hesaketvmesen emvs, momet etemfvccetv hayetskvtten Hvlwe Mahaten em fekvs :

15 Momet estemerketv nettv omof, vc oh huehkvs ; ce hesayecares, momen cemet vc vrakkuecetskvres.

16 Momis holwvyecvn Hesaketvmeset em punyat, Cemet, vm vhakvn kerkuecetskvret, momet vm etemfvccetvn ce cukwvn vpiketskvtet, naken estomecetska ?

17 Cemet, mvhayetvn enhomecet, vm opunvkv ce topvrnv vwicketsket omat.

18 Horkopvn hecetskof, etemvkvsametskvtes, momet hoktarvlke vpvken cenaken ocetskvtes.

19 Nak holwvken ce cukwvn emetsken, ce tulaswyt mvkerretvn etetakuecet os.

20 Liket, tecakketskatz vnrven opunvyecetskes ; ce'cke mahusat e'chushunvnwn holwken opunvyecetsket os.

21 Heyv nanvken momecetskvties, momen cvyayvkvyvtes; Vne etvpomuset os, cv kometskvties : cem vsehares, momet etelilvken cen renakv ehomvn vpoyares.

22 Hiyomat, Hesaketvmese ehosatskat, heyvn vkerri-cvkes, monkon omat, ce selahlecin, ce hesahuece tayat hvmkusis seko witvret ok :

23 Estimvt o estomet vkvsvmkv emetv emkv a'mat vc vrakkuecet os: momen mv em vretvn *fvccvn* vyecican Hesaketvmese en hesayeckvn hecicares.

ESVKVSVMKV 51.

Vvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv, Parsepv en ceyte renyupvn, owalv Nervnet em vlakof.

АЕНА, Hesaketvmesē, cem vnokeckv vcvkvyen vm merrvs; cem merretv heromvke en sulkat vcvkvyen vn holwvyeckvn vm vslecvkvs.

2 Vn holwvyeckv enkvpvken esfvcken vc okkosvs, momet vn naorketv enkvpvken cv hvsvtcv.

3 Vnet vhakv kaevyvtet kerkueticin, vn naorketvt estofis cv homvn ocet ok.

4 Cemen, ceme tvlken ece 'naorkit, heyv nake cen renakv ehomv holwakan momecvvnkes : opunayetskof, fvccvt hueret, ohfvccetcskof, cem mvttekot hueretskvrn.

5 Hecvs, holwvyeckv ofvn cv haken, naorketv ofvn cv'cket es cv nvrkesvtes.

6 Hecvs, nanvke ofv ocakan mehenwetvn kometsket os, monkv ofv ehke ocat ofvn hoporrenkvn cv kerre-puecv.

7 Hesvpen es cv hvsvtcv, momen cv hvsvtke tares: vc okkosvs, momen hetute-rakko esenhvtke toyares.

8 Afvcketv momen mahlvpvtketv poharen cv hayvs, fune kvceyetskvtet afvckvke taren.

9 Ce turofvn vn naorketvn em ehvkvs, momet vn holwvyeckv omvlkvn vslecv.

10 Hesaketvmese toyetskat, efeke hvsvtken vc ofvn hayvs, momet vkerrickv fvccan vc ofvn mucvsecvs.

11 Ce homv enkvpvken vc vwikekot, cem Puyvfekcv Vcakan v'nkvpvyecihetskvs.

12 Cen hesayeckv em afvcketvn vc ohfulecicvs ; momet cem Puyvfekcv vkvsamusat etehoyvnen yekcen cv huericvs.

13 Momof vhakv-kacvlken cem vyetvn mvhayvkares, momen naorkvlket ec ohfulecvres.

14 Hesaketvmesē, cv hesayeckv en Hesaketvmese toyetskat, catv ohfvccv vm mvttvten v'nkvpvyecicvs ; momen cv cukwvt cem vkvsvmkvn kerkuecvres.

15 Pucase toyetskat, cv cukhvrpen hhweevs ; momen cv cukwvt cem vkvsvmkvn kerkuecvres.

16 Nake ce homv elehocvre es ece 'fvckekot omekv ; mon omat ce'mvyēs ; nake ohnekrickv es ece 'fvckekot os.

17 Nake Hesaketvmese ehomv psvthoyvre emhoyvrnat puyvfekcv kvckat os ; Hesaketvmese toyetskat, efeke kackuse momet kvnccapusan ehvperkuecetskekakes.

18 Cem eyackv herat vevkyyen Sivn en lopicvs ; cvto-tohopke-rakko Celuslvme vfulotken hahicvs.

19 Momof fvccetv nakohnekrickv, momen ohnekrickv temvpokakan es ece 'fvckvres ; momof wakv en hunvntake mvnettakan cem altvn ohlumhicet, ce'mvkvres.

ESVKVSVMKV 52.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat; Maskel Tewe coypte; Toek Etvmvike vlahket, Tewet Ehemelek en cukon vlvkes, maket, Sal em onayof.

ESTE yekcetskat, estomaten nak holwakan es ekvsamet opunayetske te ? Hesaketvmese em vnokeckvt aye mun-kvt os.

2 Ce tulaswvt holwvyeckv mahhen etetakuecet os, sv-kaskv fskske omēt emvkerretvn vtotket.

3 Heretv senhoyvnen holwvyeckvn cem vlostet, fvcctv punayetvn cem vlostekot, lvksetv min cem vlostet os. Sela.

4 Etulaswv mvkerretskat, opunvkv nak lokakat omvlkvvn es cem vlostet os.

5 Momen Hesaketvmeset meyuksv-sekon ce sumecicvres, ce kwwapet, cem escukohakvn ec ossihcet, wenahokat em ekvvn aossen ce lemvres. Sela.

6 Este-facecvlket mvn hecet, penkvlvkvres : momet vpe-licvkvres ;

7 Hecvs, este-hunvnwvt en yekcen Hesaketvmesen hayekot, momis en nakockv en sulken em enhonret, holwvyeckv ofv e yekcicat heyvt omes, *makaket*.

8 Momis vnet on omat, olefv eto lane omit, Hesaketv-mese en cuko ofvn huervyet os. Hesaketvmese em vnokeckvn meyuksv-sekon em enhonrvyet os.

9 Meyuksv-sekon vkvsvmkvn ce'mares, cemet momecetskekv: momet ce mekusapvlke ehomvn ce hocefkvn oh hecit mehakares, mvt heret omekv.

ESVKVSVMKV 53.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Maskel Tewe coyvte, Meheler oh hayehocvranat.

HESAKETVMESE sahsekos, este hoporrenekat e feke ofvn makvtet os. Vhopvnhocet os, momet holwvyeckv en homecvkhoyvre tetayan momecakvtes: here momecat sekos.

2 Hesaketvmeset hvlwen avfvnnaket, este en hopuetaken oh hecvtes, este hoporre, Hesaketvmese hopoyat ocen omat hecvret.

3 Este vtekat yefulkvtet os; etohkvlket vhopvnhocet os; here momecat hvmkis, henka hvmkis, sekos.

4 Holwvyeckv vtotkvlke, tvklike lokakat etvpomen vñ esten loket, Hesaketvmesen ohhuehkvkekcat naken ker-rahkeko te ?

5 Penkvlkv sekaten, mvn penkvlkv rakke ofvn fullvtes, mv ece'nrvpuece hvpon hayakat e fune taken Hesaketv-meset vwahecvtet omekv; vlsvkuecetskvtes, Hesaketv-meset vpvlatvtet ok.

6 Aeha, Eslevl hesayeckv Sivn aossate! Hesaketv-meset em este svlfvkvkyten resvlakof, Cekvpet afvcket omet, Eslevl afvcke tares.

ESVKVSVMKV 54.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efvkv ocakat es hayehocvrana. Maskel Tewe coyvtet, Sefvlike Sal en yihect, Tewe epu 'paket ehket omeko? kicakof.

AEHA, Hesaketvmesē, ce hocefkvñ es cv̄ hesayecvs, momet cen yekcetv ofvn vm fvcccecv̄s.

2 Hesaketvmese toyetskat, vm mekusvpkvn pohvs, momet cv̄ cukwv em opunvkvn em vpohicvs.

3 Tyleporvlket vc̄ vnrvpen asvpaklen, vc̄ ohwetenvlket vn hesaketvn hopoyaket os: Hesaketvmesen ehomv taken huerievkekot os. Sela.

4 Hecvs, Hesaketvmeset vm vnicvt os: mv vm puyvfekev yekcicakan vpvkvet omes.

5 Emet vc̄ vnrapvlken holwakan fekvkvres: cemet cem mehenwetv ofvn sumhuecv̄s.

6 Vkvsmusit nake ce homv elehocvren es cem vlvkare; ce hocefkvñ vkvsmkvn emares, Cehofv toyetskat, mvt heret omekv.

7 Estemerketv omvlkvñ a vc̄ ossicvtet on, vn renakvt vc̄ vnrapvlke ohfvccvn *vm eyackvn* hecvtes.

ESVKVSVMKV 55.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efvkv ocakan es hayehocvrana. Maskel Tewe coyvte.

AEHA, Hesaketvmeſe, vm mekusvpkvn em vpohicet, ce'nkusapvyan e vm ehhetskvs.

2 Vm vpohicet, vm vyoposkvs; vm estemerkvn opunvyecvyof, cv fekherekot os, momet hihkis;

3 Vnrapvlke em opunvkv en hake omeccen, momen holwvyecvlke vc ohwetenakat omeccen; holwvyeckvn vc oh wicket, cvpvkketv ofvn vc assecakekv.

4 Vc ofvn cv feke tayen *en* nokkes: momen elkv em penkvlkv tvc oh pvlatkvtcs.

5 Penkvlkv fekekvetv tepakat vc oh vlahohkes; momen ehotkvt vc ohranes.

6 Momen makvyvtes, Aeha, pvce howe e tvrpy oce omit ocvyate! momof etimvn tvmiket, fekapvyēs.

7 Hecvs, momof hopvyen ayit, vnrvwvn fekhonnvyēs. Sela.

8 Lvpecicit hotvle-rakko momen hvnvcobelvn en letkvyēs.

9 Pucase toyetskat, e tulaswv taken etekvpicet, sumecicvs: svpenkacleckv etepokv tepakan tvlofv-rakko ofvn hecvyvtet ok.

10 Nettvn momen neran em vtohopke-rakkon oh yvkapet fulotken fuller os: holwvyeckv momen vtotketv holwakat tvlofv en nvrkvpvn ocakes.

11 Holwvyeckvt en nvrkvpv taken oces; svpenkacleckv mvkerretv tepakat etenvkaftetv ocan enkvpakvkekot os.

12 *Hiyomet* omekv, mv cv tvklecat vnrapv tokot omen, mv taten omat, kvwapvyvnt os; henka, mv vc vnrvpn e rakkuecat vn homecat omekates; mon omat, em ehkvyvnt omekv.

13 Momis cemet ometskes, este-hunvnwv vm etetayuse, vn horkasv momet vn hesse vm etekerhoyat.

14 Opunvkv cvmpvkuse etetayan 'setempunahoyet, este sulkat vevkhoyēt, Hesaketvmese en cukon vhoyeyvtes.

15 Elkvt vyvkhvmkvn oh cakkvkekvs; vksufkan hesa-

hoke munket vkhvtvpecekvs; holwvyeckvt em vpoketv em etenrvwvn ocet, e feken vpike omekv.

16 Vnet on omat, Hesaketvmesen ohhuehkares, momen Cehofvt cv hesayecvres.

17 Yafke, hvthyvtke momet fyccy-likan vkerricit e em punayit, yekcicet huehkares; momen vn haken pohvres.

18 Horre etepokv vc vnrvpe ocvte enkvpvken vm puyvfekcvn herkv ofvn hesayecvtes, sulket vc *vnrvpuece* estomis.

19 Hesaketvmeset, mv hofune vteken like emunkvt omat, pohvres; Sela; momet my emvrahketvn ocvkekak omecicen Hesaketvmesen em penkvlykekan estemerrvkuecyres.

20 Herkv etemocyt e'nken rvtoshuecvtes: em etemfvccetyn kacvtet os:

21 Wakvpese neha tenepat etvpomen e cukwvt tenebet os: momis e feket horre tepokvt omes: em opunvkv olefv neha senlowvcloket omis, eslafkv-cvpko e hute aossihocet omakes.

22 Nake cen honnan Cehofvn oh wikvs, momen emet ce yekcicvres; este fvccakat vkuehocvre estofis em etektvnece sekares.

23 Momis cemet, Hesaketvmese toyetskat, entaken sumketv vksufkan vkhvtvphuecetskvres; este-hunvntake catv plvltetv em vlostvke, mvkerrylket, en netivtake en nvrkvpvn wenahoket oricvkekares; momis vnet cem enhonrares.

ESVKVSVMKV 56.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Conarelem Iehokem en hake ocvranat. Tewe es em *Vkvsvmkv*: Mektam: Felestvlket Kar *tvlaſv* ofvn esakof.

AEHA, Hesaketvmesē, vm merrvs, estet cv nokmeletvn komakekv: tepoyet vc ohwetenet emunken nettvt hoyvnet os.

2 Vc vnrvpakat cv nokmeletvn eyacakat emunken nettv̄t hoivnet os: ekvsamet cv tepoyakat sulket omekv.

3 Estofvn penkalvyof, ec ofvn cem enhonrares.

4 Hesaketvmese ofvn, em opunvkvn vkvsymares: Hesaketvmese ofvn vm enhonrkvn hayis, cv penkahlekos; estet naken cv momece taye haks?

5 Vm opunvkvn mvrahkuecaket emunken nettv̄t hoivnet os: em vkerrickv take omvlkv̄t vc vnrvpvket os, vn holwakvren.

6 E vteloyaket omes, ehkaket os, cv 'levwiketvn vketecaket os, vn hesaketvn em ehakvket omekv.

7 Holwyeckv eteropotten emvnvttvkvre te? Hesaketvmesē, cen cvpvkketv ofvn etvlwv cahmelikvn tkpvlvtvs.

8 Ehose arvyat omvlkv̄t cemet vhonkatetsket os; cv turopuswvn cem fvlaskon vcvnvs; cen nakcokv vhoccvet omeko?

9 Momof, mv nettvn huehkyof, vn horret fulecvres: heyvn kerris, Hesaketvmeset vm vpvyceckv.

10 Hesaketvmese ofvn, em opunvkvn vkvsymares, Cehofv ofvn em opunvkvn vkvsymares.

11 Hesaketvmese ofvn vm enhonrkvn hayis, cv penkahlekos: estet naken cv momece taye te?

12 Hesaketvmese toyetskat, nanyke es ce temfaccvyvte vc oh ocvket os: vkvsymkv nakemetvn cem fekares:

13 Vm puyvfekcvn elkv enkvpvken hesayecetskvtet ok: Hesaketvmese ehomvn wenahokat en hvyayvke ofvn yvkvparen cv'le yorkekaren vcayecetskvtet omekv.

ESVKVSVMKV 57.

Yvhly Enhomahy en hahoyat; Altaser en hake. Tewe es em Vkvsmkv; Mektame; ekvnhauke ofvn, Sal en letkof.

Vm merrvs, Hesaketvmese toyetskat, vm merrvs; vm puyvfekcvt em vrvnaketvn ce hayet omekv; henka, ce

tvrpv em vpette ofvn vm vrvnaketvn hayvye emunken
heyv nanvke holwhokat hoyvnecvres.

2 Hesaketvmese Hvlwe Mahan ohhuehkit, Hesakety-mese vc ohfvccv *nanvke omvlkv* vm momecan ohhuehkares.

3 Mv cv nokmeletvn komat *cv* tvklecof, hvlwen atohtet, cv hesayecvres: Hesaketvmeset em merkvn momen em mehenwetvn atotvres.

4 Vm puyfekcvt este-papv em etenrvwn hueres: etka-kan vpket wakkit, este e'ppucetake, mv e nutetaket cu-funfvsket, eccv-kotakse en ret omakan, e tulaswv taket eslafkv-cvpko fvsket omen, vpket wakkvet os.

5 Hesaketvmese toyetskat, hvlwe onvpvn ce hvlwehoce-kvs; cem vrakketvt ekvnb hvmkv onvpvn ocekvs.

6 Senkvnhetvn cv 'levwiketvn em etetakuecakytes; mvt vm puyfekcvn potoyicet os: cv homvn ekvnb suf-kan korrakvtet os: emetake mahusat mvn vkpvlatkvet os.

7 Cv feket yekcen hueret os, Hesaketvmese toyetskat, cv feket yekcen hueres: yvhikares, henka, vksvsmkvn yvhikares.

8 Vn rakketā, vhonecvses; saltvle kervlv tepakatskat, vhonecvkes: vne mahusat hvthvyvdkusen vhonecares.

9 Pucase toyetskat, etlvwv cahmelikv em etenrvwn vksvsmkvn ce'mares: etlvwv cahmelikv em etenrvwn vksvsmkvn 'sece 'yvhikares.

10 Cem vnokeckv rakket omet, hvlhawan oret on, cem mehenwetvt vholocen oret omekv.

11 Hesaketvmese toyetskat, hvlhawat onvpvn ce hvl-wehocekvses: cen rakketvt ekvnb hvmkv onvpvn ocekvs.

ESVKVSVMKV 58.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat; Altaser en hake. Tewe es em Vksvsmkvn: Mektame.

ESTE e'ppucetake, fvccetvn opunayet, fvccvn fvcccvranatskvt toyatskat, cvyayvkatske te?

2 Mehenwvt's, *ce feke take ofvn holwvyeckvn vtotkatsket os*; ekvnb ofvn ce'nketake esvpenkvleckvn 'svtar-kuecatsket os.

3 Este holwvyecakat hopuetakhute vteken ehosvket os: heckakan vpaken lvksetvn opunayet, ehosvket os.

4 En fenenv take cetto en fenenv take omet os: cetto atv *kicetv hvcko-poheko e hvcko vkhottat omvket os*:

5 Mvt cetto vyvhikvlke hoporrene mahen vyvhikake estomis, en haken em vpohicekot os.

6 Hesaketvmese toyetskat, e nutetake e eukwv ofvn kvceyvs: Cehofv toyetskat, este-papv mvnettakat e nute rvkrakan kvceyvs.

7 Uewv fhne emunkat omet kafket sumhokekvs: em ecev-kotakse en ren es echet o estomis, warhoye omet omvkekvs.

8 Vtv kafke ayat etvpomet *omvkekvs*: hopuewv okety em orekon heckuece hvse hececate *omvket*.

9 Cem eleocvtake etofvske es celahoyvkeko taye emunken, en cvpvkketv ofvn emetaken hesahoken hvnvcfelnv etvn sayvres.

10 Este faccvt, mv empvlecvkhoyan hecof, afvcke tares: e'len holwvyecakat e catvn es okkoshuecvres.

11 Momat, Mehenwusan feketvt este faccv em oces: mehenwusan emet Hesaketvmese ekvnb ofvn fvccecat omes, estet mahokvres.

ESVKVSVMKV 59.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Altaser en *hakat*, Tewe es em *Vkvsmkv*; Mektame: Sal vtohten, elecvkvret cukon vketecakof.

VN Hesaketvmese toyetskat, ve vnrapvlke enkvpvken cv hesayecvs; vc vnrpve asvpaklan enkvpvken cv kwwpvs.

2 Holwvyeckv vtotkvlke enkvpvken cv hesayecvs; momet este-hunvntake catv ewvnhkakat enkvpvken vc vcayecvs.

3 Heccvs, chkaket vn hesaketvn emehaket, este yekcakat

vc vnrvpen etohvteloket omekv: Cehofv toyetskat, *cem* vhakv kacvyat omeccice, monkat vn naorketvt omeccice tokon omakekv.

4 *Vm* mvttat sekon, letket e emetetakuccaket os; *vm* vnicetvn vhonecvs, momet hecvs.

5 Cemet, Cehofā, *suletawvlke* etohkvlkakat en Hesaketv-mese, Eslevl en Hesaketvmese toyetskat, etvlwv cahmelikv omvlkv ohfvcececetvn vhonecvs; vhakv-kacvlke hol-wyecvke hvmkusis em meriyetskvs. Sela.

6 Yafkofv rafulecet os; efv en hake omen estokemahe-caket tvlofv hvmkvñ vfulotket fullet os.

7 Hecvs, e cukwv taket *holwvyeckvn* sossicaket os; Eslafkv-cvpkot e cukhvrpen afvnnanvkes: Estimvt pohe te? *makaket* omekv.

8 Momis cemet, Cehofv toyetskat, entaken vpelicets-kvres; etvlwv cahmelikv omvlkvñ ehvperkuecetksvres.

9 Vn yekcetv toyetskat, ec oh hecit ce'mehakares; He-saketvmeset *vm* vrvnaketvt omekv.

10 Vn Hesaketvmeset merkv *vm* ocat es vc vnrvpvres: Hesaketvmeset vc vrapvlke ohfvccv *vm eyackvn* hecaren hayvres.

11 Pvsahetskvs, *vm* estet ehosvkekaren: Pucase pun sevrvnvkv toyetskat, cen yekcetv etehoyvnen vwahecv, momet kvncvpuecvkvs.

12 E cukwv take en naorketv *momen* e cukhvrpe em opunvkv taket *omecicen* em ekvsvmkv take ofvn svlf-kuehocen, tvhiketv lvksetv tepake opunayakat omeccicen svlfkuecvkhoyekvs.

13 Cvpvkketv ofvn sumhuecvs, sumhuecvs, svnvcomvn fullekaren: momen Cekvpe ofvn ekvvn eyuksv ocakat vteken Hesaketvmeset mekhet omaten kerrvkekvs.

14 Momet yafkofvn rafulecykekvs: efv en hake omen estokemahecet tvlofv hvmkvñ vfulotket fullekvs.

15 Hompetv vrahkvn estomis tohfullvres, momen fvcecv-
kekon omat, mvn fullen neret hoyanvres.

16 Momis vnet cen yekcetv ohfvccvn yvhikares; henka,
cem vnokeckv ohfvccvn hvthvyvtken yekcicet yvhikares:
cemet vm vrnaketvt omet, cv 'stemerke nettv omof, vm
ohletketv toyetskvttet omekv.

17 Vn yekcetv toyetskat, vksvsmkvn 'sece 'yvhikares:
Hesaketvmeset vm vrnaketvt omet, vn Hesaketvmese
vnokeckv es fvcket omes.

ESVKVSVMKV 60.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Tewe en Mektam estemvhayetvn; Susan
Etvr en *hake*: Elem-nehelem Elem-sopv tepakan etepoyen, Covp rafuliket,
Okcynwv em pvne ofvn Etvmvlike cukpe-rakko palen hokkolohkan pvsatof.

HESAKETVMESE toyetskat, epu pvlatetskvtes, epu 'wahe-
cetskvtes: cvpvkhet ometskvtes: Aeha, hvtm a pu
fulhuecetskate!

2 Ekvvn vfmoyicetskvtes: mvn selahlecetskvtes; se-
lahlvken mvhericvs, fvmokakekv.

3 Cem este nak yekcyken hecvkuecetskvtes: pvrko-
opuswvn pu'skuecet, hacohakovke omēn pu hayetskvttet
os.

4 Tyleennvn cem penkylakat emetskvtes, mehenwetv
vrahkvn hecken kvwvphoyvren. Sela.

5 Ce'nkvpervn es hesahuecet, pum vyoposkvs, cem vno-
keckakan hesahuehocvren.

6 Hesaketvmeset en hvsvtketv ofvn opunayvtet os:
tayen vc afvcke tares: Sekem ekvvn tekvpicit, Svkor
em pvnen vhopayit, tekvpicares.

7 Kelevt cvnaket os: momen Menasvt cvnaket's: Eflev-
meu cv'kv svrvnvkvttet os: Cutv vhakv-emv cvnaket's.

8 Moap es vm eokkositv os: vm estelepikvn Etvmen
oh wikares: Felestev toyetskat, vc vrahkvn afvcket
huehkvs.

9 Estimvt Etvmen es vc ayvre te? estimvt, cv hylatet, tvlofv yekcan es cv ceyvre te?

10 Hesaketvmese toyetskat, cemet pu wihket, pun suletawylke etohkvlkakan evpyyetvn komekot, ometskeko te?

11 Estemerketv enkvpvken vnickvn pu'mvs, vnicky este estemat ehvperket omekv.

12 Hesaketvmese eteropotten fekhvmket momeceyvres: emet pu'nrapylke ohhuervkvranat mvt omekv.

ESVKVSVMKV 61.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; eshayeckv efvkv ocat es hayhocvranat.
Tewe es em *Vkvsymkv*.

АЕНА, Hesaketvmesē, huehkvyau pohvs; vm meku-svpkvn em vpohicvs.

2 Cv feket ohrvnkof, ekvnv yuksvn a ec oh huehkares: cv yvpayet, mv Cvto es vn hylwan es vc vyvs.

3 Vm vrvnaketvt omet, tohopke yekce horre enkvpvken vc vcayecat hueretskvtet ok.

4 Cem escukohakv ofvn meyuksv-sekon likares: ce tvrpv em vpette elecvn ehkares. Sela.

5 Cemet, Hesaketvmese toyetskat, nanvke ce temfac-cvyvten pohetskvtet omekv; ce hocefkv em penkvlakat vpkvn nakpucasetvn a'metskvtet os.

6 Mekko en hesaketvn ohvtvlayetskvres: em ohrolopet honvpse erohhonvpse sulke etvpomvke tares.

7 Hesaketvmese ehomvn meyuksv-sekon fekhonnvres: Aeha, vnokeckv mehenwetv tepakan etetakuecvs, emen vcayecvkvren.

8 Momat meyuksv-sekon vkvsymkv ce hocefkv 'svyvhikares, nettv vtekaten nanvke ce temfac-cvyvten momecaret.

ESVKVSVMKV 62.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Ceturvne momecat vevkvye. Tewe es em
Vkvsvmkv.

MEHENWVN vm puyvfekcvt momis komet Hesaketvmese
tviken emehaket os: cv hesayeckv emen avtet os.

2 Eme tvlkuset vn cvtot, momet cv hesayeckvt omes:
vn tohopke yekce hvlwat *omes*; tayen cv nekeyihoc-
kares.

3 En hofune estoman omvlkatskat, este cvto-tohopke
cuneke momen tohopke lvtkvranuse oman, elecetvn ko-
met, ohpefatkatskvre te?

4 En hvlwetv ahvtvpecicetv tviken etemopunvyecaket
os; lvksetvn em vlostvket os; e cukwv take ohmerkv
opunvkvn es opunayakis, ofv tvhikaket os. Sela.

5 Vm puyvfekcv toyetskat, Hesaketvmese tvlkusen mo-
mis komet emehakvs, nak en nene hecvyat emen avtet
omekv.

6 Eme tvlkuset vn cvtot, momet cv hesayeckvt omes;
vn tohopke yekce hvlwat *omes*; cv nekeyihocakes.

7 Cv hesayeckv momen vm vrakketvt Hesaketvmese
ofvt os: vn yekcetv cvtot momen vm vrvnaketvt Hesa-
ketvmese ofvt os.

8 Este toyatskat, estofvt o estomis em enhonrvkes; ce
feke taken ehomvn pvlvtvkes: Hesaketvmeset pum vrv-
naketvt omes. Sela.

9 Mehenwvn este kvnvpakat ehvperketvt omen, este
hvlwecvkhoyat lvksetvt omakes: svtarkueckv oh lumhi-
hocen omat, kwwvpkvvres; etohkylket ehvperketv sen-
hylwen kwwvpkaket os.

10 Estohwenetvn em enhonrekot, naksestvpenkyleckvn
es ekvsvmet ohmatskvs: nakockvt ohvtvlaken omat, ce
feke taket *oh* fekhoniyyates.

11 Hesaketvmeset vhvmkvn opunayvtet os; heyvn

vhokkolvn pohvyvtet os; yekcetvt Hesaketvmese enaket os.

12 Momen vnokeckvt cenaket omes, Pucase toyetskat, este vtekaten em vtotketv vcvkyen feketskvet omekv.

ESVKVSVMKV 63.

Tewe es em Vkvsvmkv, Cutv vnrvwwn arof.

HESAKETVMESE toyetskat, vn Hesaketvmese toyetskes; hvthvyvtkusen ce hopoyares: vm puyvfekcvt cemen ewvnhkvet on, cv 'navpeswvt cemen eyacuset os, hotoskv ekvny, ekvny kvrpe uevv sekat ofvn;

2 Escukohakv vcakat ofv hecvyvte omēn cen yekcetv momen cen hvyayvke hecaren.

3 Cv cukhvrpet ece 'kvsvmvkvres, cem vnokeckvt hesaketv senheret omekv.

4 Hiyomen, cv hesake emunkof, ece 'kvsvmares: ce hocefkv ofvn cv'nke *hokkolvn* kwvwpares.

5 Falowv néha tepakan este 'semahlpvtke omēn vm puyvfekcvt emahlvpvtke tares, momen ev cukwvt ecukhvrpe afackakusen 'sécc 'kvsvmvres.

6 Vn topvn wakkit ece 'kerricit, nere vketekv omof ec oh vkerricvyof.

7 Ce tvrpv em vpetten es vc afvcke hervres, cemet vm vnickvt ometskvtet ok.

8 Vm puyvfekcvt ce hvlatet, ece 'cvkayet os; ce'nkvpervt ltkvkaren cv hvlatet os.

9 Momis mv vm puyvfekcvt hopoyaket sumecievkvre ekvny sufsokan vkhvtvpecvres.

10 Eslafkv-cvpko en yekce eteropotten tvkpvltvkres: culv enaket omvkvres.

11 Momis mekkot Hesaketvmese ofvn afvckvres: emen esvhocefe temfaccat vtekat es afvckvres; mv lvksetvn opunayakat e cukwv taket vkhothokvret ok.

ESVKVSVMKV 64.

Tvhikv Enhomahtv en hahoyat. Tewe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, vm estemerky onayvyat en haken pohvs: vnravy em penkvlkv enkvpvken vn hesaketvn vcayecvs.

2 Holwvyecvlke ehken nake vkerricet etemopunvyecakat enkvpvken vc ehvs, holwyeckv vtotkvlke em etekyvmketv enkvpvken :

3 Mv e tulasvw take eslafkv-cvpko omēn fvsehcet, em eccv-kotakse en ren etetakuehcet; mvt opunvkv homvket omen:

4 Ehken este temvpokaten rahkvret: penkylekot vyvk-hvmkvn rahvket os.

5 Nakkometv holwakat ofvn e yekcvkuecaket os: nak senkvnhetvn ehke etetakueckvn etemopunvyecaket os: Estimvt hecvkvre te? makaket os.

6 Holwyeckvn hopoyaket os; vhericet hopohyet, etetayusen esheceyvtet os, *makaket os*: momen entake vtekat em ofv vkerrickvt, momen efeket sufket omekv.

7 Momis Hesaketvmeset entaken echvres: eccv-kotakse en ren vyvkhvmkvn es vnvttkvres.

8 Hiyomen elentappkvren hahoyvres, eme etulasvw mahusat vnrvpet vtotket omen; hecakat omvlkvt nekattvkvres:

9 Momen este omvlkvt penkvlkvres; momet Hesaketvmeze em vtotketvn kerkuvcvres; momet nak momecvten hoporrenet ohvkerricvres.

10 Este fvccakat Cehofv ofvn afvcket, em enhonrvkvres; momen e feke ofv fvccakat omvlkvt es e afvcecicvres.

ESVKVSVMKV 65.

Yvhikv Enhomahty en *hahoyat*; Esvkvsymkv. Tewe es en Yvhiketv.

HESAKETVMESE toyetskat, vksvsmkvt Sivn ofvn ce'mehaket os: momen temfvcctv veakan cem momehocvranet os.

2 Mekusvpkv em vpohicetskat, cemen enavpeswv omvlkvt cen yicvres.

3 Holwvyeckvt vc vnrvpen vc ohfvnkaket os: vhakv kaceiyte tat, mvn cemet pun hvsthicetskvres.

4 Mv este ensatketskat, momet cen cuko ofvn ece 'wolice likvren hayetskat, en heret omes: cen cuko em afvcketvn es pu mahlvpvtket, cen cuko veakan es pu mahlvpvtkvres.

5 Hesaketvmese, pu hesayeckv avte toyetskat, fvccetv ofvn nanvke sehoneckvke etehoyvnen pum vyoposketskvetvres: cemet, ekvny yuksvlke em enhonrkvt omet, mv hopvye uehvtkv vkfullateu *em enhonrkv* toyetskat.

6 Emet yekcetvn es wvnnket omet, en yekcetv eteropotten ekvny-hvlhawan yekcen svpaktecet os.

7 Emet uehvtkv ocakat en haken, em uemelohlv take en haken momen etvlww cahmelikv em este-etekyvmketvn cvyayvkuecet os.

8 Momen *ekvny* hopvyvke mahe vpokakat cem eskerkv taken es penkvlykuehocet os: hvthvyvtke yafke tepakat em ossetvtake afvckvkuecetsket os.

9 Ekvny en cukopericet, otohicetsket os; esfvcken etetakuecetsket os; Hesaketvmese en hvccet uewv es fvcket os: ekvny momēn etetakuecetskof, telekon etetakuecetsket os.

10 Escvpvyeckv en nenucvlken esfvcken otohicetsket os: en cvnvnvkucen pytacicetsket os: osken es lowcecicet; nake hvte hontakan ohmerretsket os.

11 Cen heretvn ohrolopen es kvtvpuecetsken, cen nenu-cvlket nehetvn seplecaket os.

12 Nanopkv vnrvwv ocakan oh seplecaket os, momen rvnet afvcketvn es wvnawvkvet os.

13 Nanopkv ocakat vpuekv fulle sulket vyokkosaket os: pvnevlkat telekot ohranet omes: afvcket huehkakes, momet yvhikaket os.

ESVKVSVMKV 66.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat. Esyvhiketv. Esvkvsvmkv.

EKVN V omvlkatskat, Hesaketvmese ehomvn afvcket huehkakes:

2 E hocefkv vrakketvn yvhikvkes: em vkvsymkvn vrak-kuehocen hayvkes.

3 Hesaketvmesen em punayet, Mvtawwvt cem vtotketvt sehoneckvket os! cen yekce en rakketv ece'nrapvlket cem elecvn e svpvklecvkvres, kicvkes.

4 Ekvnv omvlkt ece 'rakkuecvkvres: momet ece 'yvhi-kvkvres: ce hocefkvn vyvhikvkvres. Sela.

5 Ahwet, Hesaketvmese em vtotketvn hecvkes: este en hopuetake ohfvccv momecat ofvn tayen em penkvlhoyvre tetayet *omes*.

6 Uehvtkvn ekvnb kvrpen hayvtes: yvkapet, uerakkon ropottcvties: mvn emen es epu 'fvcket omvtes.

7 En yekctv etehoyvnen meyuksv-sekon mekket os: en renakvt ekvnb etvlwv cahmelikvn vketecet os: mv em vpohicetv komvkekcat e hvlwecahkates. Sela.

8 Etvlwv cahmelikv toyatskat, pun Hesaketvmesen vkv-symvkes, momen vkvsamatskat en hake pohken hayvkes.

9 Mv pum puyvfekcvn hesaketv ofvn vcayecet, pu'letake vkuehuecvkhoyvre etektvnecekat.

10 Cemet, Hesaketvmese toyetskat, es pu kerretskvtet os: cvtokunaphvtke eskerhoyat etvpomen es pu kerretskvtes.

11 Senkvnhetvn es pu 'ceyicetskvties : nak honne mahan pu tetackvn es oh wetenetskvties.

12 Estet corakkon ohkaket pu'kvtake onvpvn vpeyvren hayetskvties : totkvn esceyet, uewvn esceyeyvties: momis es epu'ssicet, nanvke sulke ocakan es pu 'ceyicetskvties.

13 Nakemetv ce homv nekrvkuehocvren sarit, cen cukon ecceyares, nak ce teinfaccvvytet,

14 Estemerketv ofvn huervyof, cv cukhvrpet opunayaken, cv cukwvt makvten, cem fekares.

15 Nakemetv nehicvkyte ce homv nekrvkuehocvren, yvpefikhunvntake *nekrvke* en fvmeckv vpvken es cem vlvkares; wakv en hunvntake cowatv esyoman sylvkares. Sela.

16 Hesaketvmese em penkvlvke omvlkatskat, ahwet, pohvkes, momen vm puyvfekcvn nak em momecvten ker-kuecares.

17 Cv cukwvn es ohhuehkvyvties, momen cv tulaswvt heren vkvsamvties.

18 Cv feke ofvn holwyeckvn vmoskomin omat, Pucas-set *vm* vpohicekares :

19 Momis mehenwvn Hesaketvmeset *vm* vpohicvtet os: vm mekusvpkv en haken em vpohicvtet os.

20 Hesaketvmeset vkvsymket omekvs, mv vm mekusvpkvn em merkву vn hvlytekatet.

ESVKVSVMKV 67.

Yvhikv Enhomahtven *hahoyat*, eshayeckv efvkv ocakat es *hayehocvranat*.
Esvhiketyv: Esvkvsymkv.

HESAKETVMESET pum merret, ep olmerret omate ! momet eturofvvt ep oh hvayavkvren hayate !

2 Cem vyetvn ekvnvn oh kerken, hesayeckv estemetskat etvlwv cahmelikv omvlkv em etenrvwvn kerkvren.

3 Hesaketvmesē, etvlwv cahmelikvt ece 'kvsymvkekvs ; etvlwv cahmelikv omvlkv ece 'kvsymvkekvs.

4 Ekvnv etvlwv cahmelikvt afvcket, afvcketv omecicen yvhikvkekvs: etvlwv cahmelikvn fvccvn em fvceecet, etvlwvvlke ekvnb vpokan evpayetskres.

5 Hesaketymesē, etvlwv cahmelikvt ece 'kvsvsmvkekvs; etvlwv cahmelikv omvlkvt ece 'kvsvsmvkekvs.

6 Ekvnt en lokcen hayvtet os: Hesaketvmeset, pume mahusat tis pun Hesaketvmeset, pum merrvres.

7 Hesaketvmeset pum merren, ekvnyuksvlke omvlkvt em penkvlkvres.

ESVKVSVMKV 68.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat. Tewe es em Vkvsvsmkv; Esyvhitv.

HESAKETVMESET ahuerekvs: en horret vwahvkekvs: mv en homecakateu ehomvn em pefatkvkekvs.

2 Ekkuce etvn vtohhokat etvpomen entaken etvn vtohkvs: fo-neha totkv ehomv rekkat etvpomen holwyecakat Hesaketvmese ehomvn sumecekvs.

3 Momis fvccakat afvckvkekvs: Hesaketvmese ehomvn tayen afvckvkekvs; henka, afvcketv heren es afvckvkekvs.

4 Hesaketvmesen vyvhikvkes; e hocefkvn vkvsvmkvn es vyvhikvkes: ohlike vnrwwv etehoyanat ehomvn nene hylwen em etetakuecvkes: e hocefkv Cat omes, momen eine ehomvn tayen afvckvkes.

5 Erke ocvkekak e'rket, momet oyevlke em fvceecvt Hesaketvmese en liketv vcake likat omes.

6 Entvlkuse vhoskakan Hesaketvmeset ehutvlke vpvken vpoyicet os: emet cuko-yekcv vtehkvlnken sossihcet, nak omvlkv en hervkvren vpoyicet os: momis em vpohicetv komvkekak ekvnb kvrpan vpoket os.

7 Hesaketvmese toyetskat, cem esten evpayet ayet, vnrwwv eteropotten tvkhaket, vnrwwvn teropottetskof; Sela:

8 Ekvnt fenokvtes, Hesaketvmeset vpakekv; ehomvn hvlhawat akvncvpuecvtes; mi Sini *tis fvmokvtes*, Hesaketvmese, Eslevl en Hesaketvmeset, vpakekv.

9 Cemet Hesaketvmese toyetskat, oske en sulke etetayen vtotetskvtes, mv eteropotten ekvnv epucasetskvtet hotosof, yekcicetskvtes.

10 Cem este etohvtelokat mv ofvn vpoket os: cemet, Hesaketvmese toyetskat, cen herety aossen este estemer-rvlken em etetakuecetskvtes.

11 Pucaset opunkvn emet os; mv hoktvke ohonvkvtylemicakat etohkvlketv rakket os.

12 Suletawlk etohkvtkakat em mekkvlket pefatket os: momen hokte ehute fekhonnat nak svpenkylechoyvten etekvpievres.

13 *Hiyomat* yvpefikv-hute em etenrvwwn lumhatsket o estomis pvce-howe e tvrpv cvto-kunaphvtke es ohrvnrvke, e tafv cvto-kunaplane hololoceusen es ohrvnrvke *omēt* omatskvres, *makaket os*.

14 Yekctv Omvlecat mv ofvn mekkvlken vwahecof, hetute-rakko Salmvn oh lice *ome haket os*.

15 Pesvne em ekvnhvlwe Hesaketvmese em ekvnhvlwet omes: Pesvne em ekvnhvlwe rvne hvlwe mahet omes.

16 Ekvnhvlwe hvlhawatskat, estomaten es afvckekot mv ekvnhvlwe Hesaketvmeset en liketvn hayvre enhopoyvten hecatske te? henka, Cehofvt meyuksv-sekon mvn likvres.

17 Hesaketvmese em escvleckv-pvfny cukpe-rakko pale sulket os: cukpe-rakko sulkat cukpe-rakko sulkes: Sini en liketv vcakat omen, Cehofvt mv vpket omvtes.

18 Hvlwen ykvwvpketskvtes, svlvfkvetv svlvfkuehcet: este vpket nakemetvn svlaketskvtes: henka, vphicetv komvkekateu *vpket*, Cehofvt Hesaketvmeset *vpket* likvret.

19 Pucaset nettv vrahrvkvñ nak pun kwwapet, mv Hesaketvmese, pu hesayeckvt omat, vkvsvmkekvs. Sela.

20 Hesaketvmeset, pun Hesaketvmese, *pu* hesayeckvt omes: momen elkv ossickvt Cehofv Pucase enanvket omes.

21 Momis Hesaketvmeset, en horre e'kv taken em eteta-
cet, mv en holwvyeckv ofvn aye munkat em ekv-onvpv
e'kvesse vlkan em etetvevres.

22 Pucaset opunayet, Pesvne enkvpvken resvlvkvkares ;
uehvtkv vklaulakan *vm este* es vk ossicit resvlvkvkares :

23 Ce'len catvn vpkiketskvren, *momen* cem efv e tulas-
wvt *cen* horre avten enaken ovren, makvtet os.

24 Hesaketvmese toyetskat, cem vyetv sulken hecakvtes ;
vn Hesaketvmese *vm* Mekko em vyetv *sulkan* en liketv
vcakat esceyen hecakvtet os.

25 Yvhikvlke homvn vpeyen, eshayeckv hayecvlket,
hoktvke mvnettvek *eshayeckv* templel *kicetv* oh nvfkakat
vpvket, yupvn vpeyet os.

26 Este nvkaftetv ofvn Hesaketvmesen vkvsvmvkes ; Es-
levl vhonvpse *toyatskat*, Pucasen vkvsvmvkes.

27 Pencemen cutke 'sem evpayv taket mvn aret os,
Cutv em mekkvlket en nvkaftetv esyomat, Sepulvne em
mekkvlke, Nafteli em mekkvlkeu.

28 Cen Hesaketvmeset, cen yekcet *ocekvs komet*, makv-
tet os : Hesaketvmese toyetskat, nake pum momecets-
kvten yekcievs.

29 Cen euko-veake Celuslvme ocat vrahkvñ mekkvlket
nak emetvn es cen yicvres.

30 Etblwv cahmelikv horre em vlostakat vwahecvtes ;
punvttv kohvvlke aran em vsehet, wakvhunvntake sulkan,
este em wakucvlke vpvken em vsehvkv ; cvto-kunap-
hvtke warken esyicet cem vphicvkvren hayet.

31 Este en rvkrakvt Ecepse asossen yievres : Ereopev
ekvnyt e'nke Hesaketvmesen oh rvtosecetvn lvpecicvres.

32 Ekvnv em ohmekkety toyatskat, Hesaketvmesen vyvhikvkes : vkvsvmkvn Pucasen vyvhikvkes : Sela.

33 Mv hvlhawat en hylhvwe nake hofunof ocakvten ohliket ayan *vyvhikvkes*; hecvs, en haken 'sopunayet os, *en* hake yekcan.

34 Yekcetv Hesaketvmese enaket's, *maket* kerkuecvkes; en hvlwetvt Eslevl oh ocet on, en yekce sutv ofvt os.

35 Hesaketvmese toyetskat, cen liketv vcacakat aossen cemen cem penkvlhoye tetayet omes; Eslevl en Hesaketvmeset, mvt yekce momen yekcetvn *em* esten emvkvet os. Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs.

ESVKVSVMKV 69.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Sosanem en hake. Tewe es em. *Vkvsvmkv*.

АЕНА, Hesaketvmesē, cv hesayecvs, uewvt vm puyfekcvn a oh ceyet omekv.

2 Vklewvhe lauke estvn hueresko tayan vc vk ceyes: uevv-lauke laulakan vk vlakis, momen uelaulakat vc oh lauket omes.

3 Huehkvyat es cv hotoses; es vn nokmelkvt kvrpes: vn Hesaketvmesen emehakvyof, cv turwvt hotosaken renayvkeko haket os.

4 Nake omeccice seko vn homecakat cv 'kvesse sensulket omes: fvcceko vc vnrapylke cv sumecicetvn komakat yekcvket omes: naken vkonahvkatet emvranyat tvlkvtes.

5 Hesaketvmese toyetskat, cemet cv hoporrenekan kerretskes; momen vm mvttakvtet cem vrvnakekot os.

6 Pucase, *suletawvlke* etohkvlkakat en Cehofv toyetskat, vnet omeccicyen mv ec oh hecet cem ehakakat eyvtuecahkates: Eslevl en Hesaketvmesē, vnet omeccicen ce hopoyakat vlesketv en hakahkates.

7 Vnet ece 'rahkvn vlesketvn kvwapvyet omekv; vlesketvt cv turofvn ohranvtet os.

8 Tecvkkakvyat ehomvn estekerkeko toyit, ev'cke e'chustake ehomvn tvlepory ev hakes.

9 Cen cuko *encakvye* vfekrakketvt cv lokvtet ok: momen mv ce tvklecakat en tvkleckv vc oh pvlatkvet os.

10 Cv turopuswvt pvlatkten, vm puyvfekcvn eelaweckvn es *estemerricvyof*, mvt vlesketvt vn hakvtes.

11 Sukevhakvn vm vccvken hayvyof, opunvkv-svhopakvt en hakakvyvtes.

12 Tvlofv mhauke vpokat vc vnrvpent vc opunvyecaket os: haevlke en yvhiketv *toyis*.

13 Momis vnet on omat, Cehofv toyetskat, oketv ece 'fveecice tetayat ofvn vm mekusvpkvt ec oh *kwwapket* os: Hesaketvmese toyetskat, cem vnokeckv en sulkat ofvn cen hesayeckv em mehenwetv ofvn vm vyoposkv.

14 Vklewhen a vc ossicet, vc vksumkvre vm etektv-nehcetskvs: mv vn homecakat enkvpvken cv hesayecet, uewv laulakan a vc vk ossihocekvs.

15 Uelaukat vc oh lvwikates; momen laukat cv nokmehlates: momen vksufkat em vhauket vc oh vkhottiyates.

16 Cehofv toyetskat, vm vyoposkv, cem vnokeckv heret omekv: cem merkv heromakat en sulke vcvkvyen vc oh fulkv.

17 Momet ce turofvn cem vtotkvn em ehhetskvs, este-merketv ofvn huerikv: lvpecicet vm vyoposkv.

18 Vm puyvfekcvn vwolicet, pvlken nesvs: pvlken cv nesvs, vc vrapvlket fullekv.

19 Cemet cv tvklehocaten, vm vlesketvn, momen cv nakhahoyekan kerretskes: vn horre omvlkvt ce homvn fulles.

20 Tvkleckvt cv feken kacvtet os, momen cv nokke mahes; momet merkv heckuecvke tayat en nene hecvytes, momen sahsekos: mahlpatlken *en' nêne hecit*, eshecvkates.

21 Momen kolakeuwvn vn hompetvn vpayet, ev wvnhat vrahkvn uetuksen esketvn es vm wiyyaket os.

22 Em ohhompetv taket senkvnhetv ehomvn haken, herkv em oeakat senkvnhetv *en hakekvs*.

23 E turwvtaket oh yomuckekvs, hecvkekaren, momen etetackv estofis fekekvvren hayvkvs.

24 Cen cvpvkcketv entaken oh kvlvs, momen cen cvpvkcketv hiyyat oheakkvkekvs.

25 Em vpoketv taket tlvhasssekvs; momen estimvt em escukohakv take ofvn lihkates.

26 Mv cemet nafketskvten assecaket, momet mv vnvttuecetskvte efeknokhokan opunvyecaket omekv.

27 Holwvyeckvn en holwvyeckv taken ohvpvyvs, momet cem fvecetvn escehyates.

28 Hesaketv nakeokv asossen vslecvkhoyekvs, momet este facevlike vpvken coyvkhohyvkates.

29 Momis vnet v'nkusvpket, ev feknokket os: Hesaketvmese toyetskat, ev hesayecetskat hylwen ev huericekvs.

30 Hesaketvmese e hocefkvn esyvhiketvn es vkvsvmarés, momet vkvsvmkv emetvn emen 'svrakkuecares.

31 Momen mvt wakvteho *monkat* wakv-hunvnwv eyvpe momen elvksv ocat senhoynen Hesaketvmesen afveccievres.

32 Eyaskakat hehect, afvckvkekvs. Hesaketvmese hopoyatskat ce feke taket hesakate!

33 Cehofvt enkusvpkakan em vphicet, en svlvfkvlken em ehvperkuecekot omekv.

34 Hylwe ekvnvu emen vkvsvmvkekvs; uehvtkv *omvilkv* tis, momen nake vkfullateu vtekat.

35 Hesaketvmeset Sivn hesayecet, Cutv em etvlofv oacakn hahicvret ok; momen mvn vpoket epucasvkres.

36 Momen em vtotkylke en honvpset, mvn epucasvkvres, momen e hocefky vnokecakat mvn vpokvres.

ESVKVSVMKV 70.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em *Vkvsvmkv*. Esvkerricepueckv.

АЕНА, Hesaketvmesē, cv hesayecetvn *lvpecicvs*; vm vnicetvn *lvpecicvs*.

2 Mv vm puyvfekcv hopoyakat, vlsvke hähket, vlesketvn en hayvkhoyekvs: mv vn holwakan em vlostakat yupvklatket, vlesketvn en hayvkhoyekvs.

3 Es ce lopic, es ce lopic, makakat, em vlesketv taket omecicen yefulecicvkhoyekvs.

4 Ce hopoyakat omvlkvt ec ofvn afvcket, afvckvkekvs: momen cen hesayeckv vnokecakat, Hesaketvmesen vrakkuehocekvs, makake emunkekvs.

5 Momis vntat cv 'stemerret, vnkusvpket os; Aeha, Hesaketvmesē, vc oh *vtetvn* *lvpecicvs*: vm vnickv momet cv hesayecv toyetskes; Cehofv toyetskat, vcewihcetskvs.

ESVKVSVMKV 71.

СЕХОФВ toyetskat, ec ofvn ehkvyet os; estofis vc vlisats.

2 Cem fvccetv ofvn *holwakan* a vc ossicet; ce hvckon a vm wiyyet, cv hesayecvs.

3 Liketv cvtot, oh ayvye taye emunkv taren, vn huervs: cv hesayehocvren vhakvn ossicetskvtet os: cemet vn cvtot momet vn tohopke toyetskekv.

4 Aeha, vn Hesaketvmesē, holwvyecvlke e'nke taken a vc ossicet, este fvcceko momet este holwvyecat e'nken a vc ossicvs.

5 Pucase Cehofv toyetskat, cemet mv oh heevyvtet omet, vm mvnettettv vteken vm enhonrkv *toyetskekv*.

6 Cemet cv heckvte vteke cv kvwapvte toyetskes: cemet cv'cke e nvre a vc ossiévt toyetskes: vm vkvsvmkv ec ohfvccv oce emunkv tares.

7 Nak estomahat *este* sulke es em momvyet os: momis cemet vm vrvnaketv yekcat toyetskes.

8 Cv cukwvt cem vksvsmkv momen ece 'rakkueckvt' es fvcket emunken nettvt hoyvnvres.

9 Vculkv vc orof, vc vwhketskvs; vn yekcet sumkof v'nkvpahketskvs.

10 Vn horret vc opunvyecakekv: momen vm puyvfekcv esetv vketecakat etempunahoyet os,

11 Hesaketvmeset enkvpvktet os: assecet, esvkes, hesayecvranat sekokv, makaket.

12 Hesaketvmese toyetskat, vn hopvyen huyiretskvs: Aeha, vn Hesaketvmesē, vm vnicetvn lvpecicvs.

13 Vm puyvfekcv vrnapvlket, vlsvke hahket, sumeckvs: mv vn holwakvre hopoyakat tvkleckv vlesketv te-pakan es ohrynkvkekvs.

14 Momis vnet enhonrvye munkv tares: momet ohvtv-lake emunken ece 'kvsvmares.

15 Cv cukwvt cem fvccetvn *momet* cen hesayeckvn kerkuecet emunken nettvt hoyvnvres: *em* vhonkvtkvn kerrvkok.

16 Pucase Cehofv en yekcetv ofvn vlvkares: cem fvccetvn *onayet*, *fvccetv* cenake tvlkusen onayares.

17 Hesaketvmese toyetskat, vm mvnettettv vteken v'mvhayetskvtes; momen hiyomat oren cem vtotketv estomahvken kerkuecvyvntot arvyvtet os.

18 Momen vc vculet, cv'kvesse supakhvthvke hakof tis, Hesaketvmese toyetskat, v'nkvpaketskeko emunken, ce'nke *nak momecvten* este honvpsen em onayet, cen yekcen este honvpse yicvranat este vtekan em onayvkares.

19 Hesaketvmesē, nanvke rakrvke momecetkvte toyetskat, cem fvccetvt hlvwetvn oret os: Hesaketvmese toyetskat, estimvt ceme omēt omē haks?

20 *Cemet* estemerketv sulke momet holwvhokan cv

hecicetskvte toyetskat, a cv hesayecet, ekvnv en sufsokan ra vc ossicetskvres.

21 Vn rakketcvn *vm* ohvtvlvyvs, momet *vc* oh fuliket, v'mahlvpvtotecicvs.

22 Momen vneu, vn Hesaketvmese toyetskat, eshayeckv saltvle *kicetvn* es ece 'kvsvmares: cem mehenwetvn *es vkvsvmares*; Eslevl enake Vcaketskat, kervlvn es cen hayecit, vkvsvmkvn yvhikares.

23 Vkvsvmkvn ece 'yvhikvyof, cv cukhvrpet tayen afvckvke tares; momen *vm* puyvfekcv nesetskvtet *afvcke tares*.

24 Cv tulaswvu cem fvccetvn opunvyecet emunken net-tvt hoyvnvres: vn holwakan hopoyakat, vlsvke haket, vlsvkuehocet omekv.

ESVKVSVMKV 72.

Esvkvsvmkv Salvmv ohfvceev.

HESAKETVMESE toyetskat, cem fvccetvn mekkon emet, cem fvccetvn mekko e'ppucen emvkvs.

2 Emet cem esten fvccetv ofvn fvccacet, cem este este-merrylken fvccetvn es fvccvkuecekvs.

3 Ekvnhvlhawat herkvn esten es en yicekvs, momen rvne hvlhawat fvccetv ofvn.

4 Este em estemerrylken fvccvkuecekvs, momet nak en-kusvpkakat en hopuetaken hesahuecet, este ohwetenvn wokucekvs.

5 Hvset fekhonne vtekat cem penkalet, hvresset like emunkan honvpse erohhonvpse omvlkv etehoyvnen cem penkalvkekvs.

6 Pvhe tvckvte *ekvnvn* oskole omet hvtvpkekvs, momet oske ekvnv otohice omēt.

7 En nettv omof este fvccakat heren hontvkekvs, momen herkv esfvcken *ocekvs*, hvresset like vtekat.

8 Momen emet uehvtkv vteke uehvtkv *etv* eroren, momet hvcce rakkat vteke ekvnyuksv ocakat oren ohmekket omekvs.

9 Eme ehomvn vnrwwv vpokvlket potokvkekvs, momen en horret ekvnv em mokken lasvkekvs.

10 Tases tvlofv ote ocakat esyomat em mekkvlket nakemetvn esyicvkekvs: Eshepv Sepv tepakat em mekkvlket nakemetvn esyicvkekvs.

11 Henka, mekkvlke omvlkvt ehomvn tkpvlatken, etvlwv cahmelikv omvlkvt em elecvn svpklekv.

12 Este enkusvpke vnickvn komet huehkan hesayecet, este estemerre vnivc ocekan hesayevret ok.

13 Este estemerre momen este enkusvpkan em merret, enkusvpkakat em puyvfekcv taken hesahuevres.

14 Em puyvfekcv taken ohwetenketv holwvyeyckv tepakat enkvpvken hesayecet, momen e catv taket en renavv ehomvn vcakekv.

15 Momen hesakekv, momen Eshepv cvto-kunaplanen estet emvkekvs: momen estet estofis emekusapvkekvs: vkvsvmake emunken nettvt hoyvnekvs.

16 Teleko estenke esfvcke hvmket ekvnhvhawat eyuksv ekvnnv oce estomis, em ettet Lepenvne omvket fvmokvres; momen tvlofv vpokat ekvnv nak ohhontvke omēt pvkpvkvres.

17 E hocefkv meyuksv-sekon ocekv, momet hvset like vtekat e ohvtvlayvkekvs: momen estet eme etehoyvnen e afvckvkuecvkekvs: etvlwv cahmelikv omvlkvt emen opuvyecet, Afvcket os, makvkekvs.

18 Cehovv Hesaketvmeset vkvsvmket omekvs, Eslevl en Hesaketvmeset, eme tvlkuse nak estomahvken momecat:

19 E hocefkv vrakket meyuksv-sekon vrakkuehocekv,

momen em vrakketvt ekvvn hvmkvñ fvcecekvs. Emen momen Emen.

20 Tewe, Cvse e'ppuce em mekusvpkv esohfvcfvkres.

ESVKVSVMKV 73.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

MEHENWVN Hesaketvmeset Eslevl en heromet os, mv efeke ofv hvsvhakaten.

2 Momis vnet on omat, cv'let vn tenaspvranusvtes : cv'levwiketv vn solotkvranusvtes.

3 Este holwvyecvlke em emahlvpvtketvn hecwyof, ekvsvmet opunayakat em vleskapvyvtet ok.

4 Em elkv take ohvkerrickvt estemerruecvkekot os; en yekcet oce munkvt os.

5 Este em estemerketv ofvn svpaklekot os, momen este *vpvltake* vpvken estemerrvkuehocekot os :

6 Monkv ekvsvmkvt telacv omet enocicvket os; svpenkveleckvt vcevke omēt ohranet omes.

7 Eturwv take nehetvn es pololaket os; estefake vkerice tayat senhoyvnen ocvket os.

8 Tvklecaket os; holwvyeckv ofvn ohwetenetvn opunayaket os : ekvsvmet opunayaket os.

9 E cukww taken hvlhawat vnrvpn ocvket os; e tulasww taket ekvnvn estomis yvkapet os.

10 Monkv em estet yefulecet os, momet *sesketv* esfvckat a en cvfcvleiset os.

11 Momen, Hesaketvmeset estomen kerre te? momen kerretvt Hvlwe Mahat vpvke te? makaket os.

12 Heevs, heyvt este holwvyecvlket omakes, momet, Meyuksv sekon herkv ofvn vpokeyvres, komet, naksuelecaket os.

13 Mehenwvn ehvperkvn cv feken hvsvtcit, cv'nken fvccetv ofvn okkosvyvtet os.

14 Cv'stemerrihoce emunken nettv hoyanen, hvthvyvt-komvlkv n cv 'stemerket omekv.

15 Hiyomen opunayares, makvyvten omat, hecvs, cen hopuetake hiyome vpokat emkerret em momecakvyvnt os.

16 Heyvn kerretvn komet vkerricvyof, vn renaky ehomvn yekce mahet emunken,

17 Hesaketvmese en euko vcakan eceyit, nake espoken ohcakkvrana n vkerricvyvtes.

18 Mehenwvn tenaspakan svpklecetskes : sumketvn tvkpvlatsket os.

19 Mvtawwvt yvmahketvn vyvkhvmkusen eroricet os : penkvlkt omecicen ore heren sumecet os.

20 Este vpueckvn a vhonecat etvpomet, Pucase toyetsk, vhonecetskof, vhave enake taken ehvperkuecetskvres.

21 Cv feket vn nokken, vm vkerrickv ofvn vc vnattvet ok.

22 Vpuekv omit, nak kerrekot omvyvtes ; punvttv omit ce homvn huervyvtes.

23 Mome estomis estofis ece 'pakvyet os ; ev'nkvpervn vn hvlatetsket os.

24 V'mvhayet vm fvyatetskvres, momet erenyupvn hylwe vrakketv ofvn cv yvpayetskvres.

25 Hylwe tvlofv ofvn estimvn oci haks ? momen vc vpketsket omen, estimv cv yacat yvmv ekvnvn arekos.

26 Cv 'navpeswv momen ev feke hotosen omis, Hesaketvmeset cv feke en cvtot omet, vm enakockvt os, menyuksv-sekon.

27 Hecvs, mv cen hopvyen fullat estemerkaken, ce'n-kvpvkaket etimvn hopoyakat vtekat sumhuecetskvttet ok.

28 Momis vnet on omat, Hesaketvmese vwolicetvt vn

heret os; Pucase Cehofvn vm enhonrkvn hayvyvtes, cem vtotketv omvlkvn kerkuecaret.

ESVKVSVMKV 74.

Esvfe em Maskel.

HESAKETVMESE toyetskat, estomaten meyuksv-sekon etvn *epu* 'pvlatske te? estomaten cen cvpkke yvpefikv fulle vhecicetskat vnrvpen em ekkucet *kwwapka*?

2 Cem este etohkvlke hvmke hofune nesetskvte, etvlvw hvmecvlke, mv epucasetskvret enrecopetsktet vkerricet, heyy Sivn hlvwe mv liketsktet vkerricvs.

3 Yvmahketv oce munkan oh *vyetvn*, mv cuko veake ofv vnrapv nak holwvke momecvte omvlkv oh *vyetvn* ce'len *kwvpvs*.

4 Ce'nrapvlket cem este etohkvlkakat em etenrvvvn hehkakvtet os: entake en tvlelennvn eskerkvn svpvkle-cakvtet os.

5 Este kerke omvtes, eto cekfat pucuswv oh *kwwapat* vcvkvyen.

6 Hiyomat es en nehickv *kvlvhoyvte* omvlkvn pucus-wuce esvtokuce esyoman es kvceyaket os.

7 Cen cuko veakan vhetecakvtet os: ce hocefkv en lketvn ekvvn tis eroen vhopvnakvtet os.

8 Vyvkhvmkvn yvmahkuecvkeres, e feke take ofvn makakvtet os: Hesaketvmese en senekake heyy ekvvn ocakat omvlkvn nekricakvtet os.

9 Pun tvlelennvn hecēkot os; owalvt svncomvn sekot os: momen estet en hofune estomen kerre *epu* 'pvke huerat sekos.

10 Hesaketvmese toyetskat, en hofune estoman vnrapvt tvklecvr haks? *est en* horre meyuksv-sekon ce hocefkvn tvklecvre te?

11 Estomaten ce'nke, ce'nkvpervn rafulecicetske te? ce hokpe aossen mvn arvtosecet, *entaken es* poyvs.

12 Hesaketvmeset, hofune *vteken* ekvnv em ofv hesahueckvn vtotkvtet, vm Mekkot omekv.

13 Cemet cen yekce etehoyvnen uehvtkv etekvpicetskvtes: uehvtkv nakwenahoke rvkrakat e'kvtaken uewvn vk kvceyetskvtes.

14 Lefivrvne e'kvtaken en kvceyetskvtes; este vnrwwv fullan hompetvn emetskvtes.

15 Cemet *citon* etekvpicet, uekiwv momen hvccen afihne-cetskvtes: hvcce fihhone emunkten kvrkppecetskvtes.

16 Nettvt cenaket omen, nereu cenaket's: hyayvke momen hvsen etetakuecetskvtes.

17 Ekvnv em vteke omvlkvn hayetskvtes: meske rvfo tepakan cemet hahicetskvtes.

18 Cehofv toyetskat, heyvn ce hohsates, vnapvt tvkleton: etvlwv hoporrenekat ce hocefkvn ehvperkuecet os.

19 Cem pvce-howe em puuyfekcvn punvttvn emvkekot, cem este estemerrvlke en hesaketvn meyuksv-sekon ce hohsates.

20 Etemfvccetvn vketecvs, yvmv ekvnv en yomucyokat esvpenkyleckv hute es fvcfvket omekv.

21 Este ohwetenhokat vlsvkuehocen fulikates: este estemerrat momen enkusapkat ce hocefkvn vksvsmvkekvs.

22 Hesaketvme se toyetskat, ahuervs; estvnrvpkv ocetskat vpvyecet fvccetcv; este hoporrenekat ce tvklece emunken nettv hoyanan vkerrievs.

23 Ce'nrapvlke en haken ce hosekot, ece'nrapvlke asvpaklat em estokemahety kvwapke emunkan ce hohsates.

ESVKVSVMKV 75.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Altaser *oh hayehocvranat*. Esvfe es em Vksvsmkv. Esyvhiketv.

HESAKETVMESE toyetskat, vksvsmkv ce'meyet os, vksvsmkv ce'meyet os; ce hocefkv vwolet omen cem vtotketv estomahakat kerkuecaket omekv.

- 2 Oketv mellvyvtet cakkof, vnet fvcevn fvceecares.
- 3 Ekvnt momen ohvpokat omvlkvt kafkvkekvs: vnet en cukelen svpvklecwyet os. Sela.
- 4 Ekvsvme opunayakan em punayet, Ekvsvmet opunahyatskvs, momet holwvyecvlken, Eyvpen kvwahpatskvs:
- 5 Ce yvpe taken hvlwen kvwahpatskvs; enokwv yekcen es opunahyatskvs, kicakvyvtes.
- 6 Hylweckv hvsossv monkat hvsvklatkv aosset *vtekot* omekv.
- 7 Momis Hesaketvmeset fvcccvt os; emet hvmken kvnevpuecet, hvmkan kvwapet omes.
- 8 Cehofv e'nke ofvn sesketvt esliken, pvrko-opuswv *vcvnkat* pvkpaket omekv: nake cahmelikv tekyvmkat es fvcket omes, momen mvn avcanet os; mehenwvn vhoske vk ocan ekvny *este* holwvyecakat omvlkvt, omvlkusen avcanet, eskvkvres:
- 9 Momis meyuksv-sekon kerkuecares; vnet vksvsmkvn Cekvpe en Hesaketvmesen vyvhikares.
- 10 Momen holwvyecakat e yvpetake omvlkvn em warares; momis fvccakat e yvpe taket kwwvpvkhoyvres.

ESVKVSVMKV 76.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat; eshayeckv efvky ocakat es hayehovranat.
Esvfe es em Vksvsmkvn, Esyvhiketv.

Cutv ofvn Hesaketvmesen kerket os: Eslevl em eten-rvwvn e hocefkvt rakket omes.

2 Selem tvlofvn em escukohakv hueren, Sivn ofvn en liketvt oces.

3 Mvn eccv-kotakse en re pfsanan, servrnkv, eslafkv-cvpko horre-tepokv esyoman kvceyvtet os. Sela.

4 Hvyayvke momet vrakkuehocvre tetayat toyetskes, ekvnhvlywe punvttv sehoneckvke nanopkv hopoyake fullat senhoyvnen.

5 Efeke yekcakat nake svpenkvlecvkhoyaket os; en nockv taken nocicakvtet os; momen este yekcakat hvm-kusis e'nketañen eshecvkekakat os.

6 Cekvpe en Hesaketvmese toyetskat, em vsehaketskof, escvlleckv-pvfnv corakko tepakat nockv sufken nocicaket os.

7 Cemet, ceme mahusat, cem penkylhoyvre tetayet os; momen ce cvpvkke hahkof, estimvt ce homvn huere taya?

8 Hylwe vten ohfvececkvt pohken hayetskytes;

9 Hesaketvmeset eyaskvke ekvnvn fullat omvlkvn hesahuecvret, fvccckvn ahuerof, ekvnvt penkalet, cvyayvketates. Sela.

10 Mehenwvn este en cvpvkketvt ece 'kvsvmvres, momen cvpvkvetv vhoskan 'se wvnayetskyres.

11 Naken ce'mares, kicet, Cehovf een Hesaketvmesen etemfvcevkkes, momet fekvkes; eme em vfulotakat mv em penkylhoyvre tetayan nakemetvn 'sen yicvkekvs.

12 Mekkvlke em puyvfekcv taken warvres; emet ekvny mekkvlke ehomvn sehonecket os.

ESVKVSVMKV 77.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat; Ceturvne yvhikat vevkvyen. Esvfe es em Vkvsvmkv.

Vn haken Hesaketvmesen es ohhuehkares; Hesaketvmesen vn haken es huehkin, ent vm vpohicvres.

2 Cv 'stemerke nettv omof, Pucasen hopoyvyvtes; neren cv'nken rvtosecit, fekhonnvkates; vm puyvfekcvt mahlv-ptkvre komvronkates.

3 Hesaketvmesen vkerricit, cv fekhoreko hakat os; vm estemerkv onayis, momen vm puyvfekcvt munvilket os, Sela.

4 Cv turwwvhonecaken hylatetsket os; tayen cv feknok kat punayvko taye cv hakat oret os.

5 Nettv hofonof oacakvten vkerricit, ohrolope hofonof hoyvnakvten vkerrievyet os.

6 Neren vn yvhiketvn vkerricvranyet os: ev feken etempunayis; momen vm puyvfekcvt vhericet hopoyvtes.

7 Pucaset meyuksv-sekon etvn vwikkvre te? momet svnvecomvn est en heromekare te?

8 Em vnokeckvt meyuksv-sekon sumke te? em etem-fvccetv meyuksv-sekon ehvperkvre te?

9 Hesaketvmeset *est* en herometvn ehosvte te? cvpvk-ketv ofvn em vnokeckvn vkhottvte te? Sela.

10 Momen, Heyvt ev feknokkickvt os; *momis*, Hvlwe Mahat e'nkvperv em ohrolopen *vkerricares*, makvyvtes.

11 Cehovf em vtotketvn opunvyecares; nak estomahvke hofunof momecetskvten vkerricaret ok.

12 Momet cem vtotketv omvlkvn ohvkerricit, nanvke momecetskvten ohvkerricares.

13 Hesaketvmese toyetskat, nanvke momecetskat hvs-t-hvket omes: estimvt *pun* Hesaketvmese etvpomat hesa-ketvmese rakket like te?

14 Hesaketvmese nak estomahvke momecat toyetskes; etvlwv cahmelikv em etenrvwvn cen yekcen kerkuecets-kvtes.

15 Cem este, Cekvpe Cosef tepakat e'ppucetaken ee'n-ken es hesahuccetskvtet os. Sela.

16 Hesaketvmese toyetskat, uewvt ee hecakytes: uewvt ee hecakytes; momen laulakat nekeyvtes.

17 Vholocet uewvn apvlvtakvtes; sutvt en haken haya-kvtes: momen cem eccv-kotakse en ret vwahakvtes.

18 Cen tenetketv en haket hvnvcofely ofv tates; vtoye-hvttet ekvnvn hvyyicakytes; ekvnvt fenoket, nekeyvtes.

19 Cem vyetvt uehvtkvn vk ocet os, momen cen nenu-cvlket ueww rvkrakan *vk ocaket os*: momen ce 'levwiketvn kerhohoyekot os.

20 Moses Elvne tepakat e'nke take etehoyvnen cem esten yvpefikv fulle omen evpayetskvtes.

ESVKVSVMKV 78.

Esvfe em Maskel.

Vm este toyatskat, vm vhakvn em vphicvkes: cv cukww em opunvkvn ce hvckon a em wiyyvkes.

2 Opunkv-svhopakvn cv cukwwn es hwwecares: hofo-nof nak makakvte yomucyokan opunayares:

3 Mv pohe kerreyvtet, mv pu'rkvlket opunayakyten.

4 En hopuetake taken mvn em ehekot, Cehofv vksvsm-kv, en yekce momen vtotketv estomahvke eme mome-cvten honvpse yicvranan em onayeyvres.

5 Cekvpe ofvn akerkueckvn yekcicet, Eslevl ofvn vha-kvn mellvtet ok, mvn en hopuetaken kerrvkuecvkvren vhakvn pu'rkvlken emvtet:

6 Momet honvpse yicvrane, mv hopuetake heckuecvk-hoyvranet kerrvkvret, momet aspvkilet, en hopuetaken onayvkvret:

7 Mv em enhonrkvn Hesaketvmese ofvn hayet, Hesa-ketvmese em vtotketvn ehosekot, momis em vhakvn vfvtvkvren:

8 Momet e'rkvltake, honvpse ekv-yekce, vphicetv komvkeko, honvpse e feke take fvccvn hayvkekot, momen em puyvfekcv take Hesaketvmese vpvket yekcen huere-kate omvkekaren.

9 Eflevm en hopuetaket, eccvkotakse esfullvlket em eccvkotaksen es fullet, horre-tepokv nettv omof pvlken fulecvtes.

10 Hesaketvmese em etemfvccetv vfvtvkekates, momet, Em vhakv ofvn fuliyekos, makakvtes;

11 Momet nãnvke momecvte, momen em vtotketv esto-mahvke hecvkuecvten ehosakvtes.

12 E'rkvlke take en renaky ehomvn, Ecepse ekvnvn, Sovn ekvnv ofvn, nanvke estomahakan momecvtes.

13 Uehvtkvn etekvpihcet, tihuecvtes; momet uewvn cvnvnanicvtes.

14 Momet ohvtvlakat nettvn vhocolen es em fvyatet, neren totkv hvyayvken es em fvyvthuecen ohhvyytkvtes.

15 Vnrwwvn cvton fvlahlecet, uelaulakat es eskake omen eskvkuecvtes.

16 Uewvn cvton afihhonicvtes, momet uewvn hvce omen fihhonicvtes.

17 Momis eme vnaorke munket, ekvnv kvrpat ofvn Hvlwe Mahat vnrvpake munkvtes.

18 Momet e feke take ofvn Hesaketvmesen eskerrakvtes, em eyackv take ohfvccvn hompetvn vpohaket.

19 Henka, Hesaketvmese vnrven opunahoyvtes; Hesaketvmeset vnrwwv ofvn ohhompetvn etetakuece taye te?

20 Hecvs, cvton nafkvtes, momat uewvt vyvkhvmkvn afihhovvtes, momen uefihhonat es em pvlaret fihnvtes, ohvtvlaken tvkliken esteme taye te? em esten vpeswvn em etetakuece taye te? makavtes.

21 Monkv Cehofvt pohhet, cvpvkke tates, momen Cekvpe vnrven totkvt etkvtes, momen en cvpvkketvu Eslevl vnrven kvwapkvtes;

22 Hesaketvmesen ohvkvsymekot, en hesahueckvn em enhonrvkekok;

23 Emet sutv onvpv ocakan vhakvn emet, hvlwe em vhauken hauhicet,

24 Momet manvn hompetvn ohoskolicet hvlwe telekon emakvtet o estomis.

25 Estet encelvlke en hompetvn hompakvtes: em etetayusen hompetvn em vtotakvtes.

26 Hvsossv hotvlet hvlwe ofv hotvlecvtes; momet en yekce eteropotten wahvlv hotvlen hotvlecvtes.

27 Ohvtvlakat ekvn em mokke omēn vpeswvn 'sohoskolicet, fuswv etvrpv ocakan uehvtkv oktahv *en sulke* omēn 'sohoskolicvtes :

28 Momet e hvpo take em etenrvwvn, em vpoketv vfuloten pvlavtes :

29 Monk hompaket fvcecakvtes, momen mv eyacakten emakovtes.

30 Em eyackv taken enkvpicvkhoekates ; vpeswv e eukwvn pikvke emunken

31 Hesaketvmese en cvpvkvet vnrvpen kwwpiket, en nehakat asossen pvsatvtes, momet Eslevl em mvnettakan tvknvfnakvtes.

32 Heyv omvlkyt *momvten* omis, naorkake emunkvtes, momet em vtatkvet estomahakan vkvsvmvkicates.

33 Monk en nettvtaken ehvperketv ofvn yvmahkuecet, em ohrolopetaken feksumketv ofvn yvmahkuecvtes.

34 Emet pvsatof, emen hopoyakvnt os ; momet rafulehcet, vhericet hopoyakvnt os.

35 Momet Hesaketvmeset en cvto taket omen vkerricet, Hesaketvmese Hwlwe Mahat en hesayecv taket omen vkerricakvtes.

36 Momis emvkerret e cukwvn vkvsvmkvn es em punayakvtes, momet e tulaswvtaken lvksetvn es em punayakvtes.

37 Momen eme ohfvecv tat e feke taket heromekot, em etemfvccetv ofvn heromvkekaret ok.

38 Momis emet, merkv es fvcket omet, holwvyeckvn este es em wikaket os ; momet sumhuecekot os ; henka, etewolen en cvpvkvetn etvn vkueyicet os ; momet en cvpvkvetv omvlkvn hwlwecekot os.

39 Momet entaket enavpeswv tylket omvket, hotyle ahyet, hvtvm rafulkekcat omvket on vkerricvtes.

40 Mvtawwvt tewolen vnrvvv ofvn cvpvkkuecct, ekvny
kvrpat ofvn feknokkicakvtes !

41 Momet hvtvm Hesaketvmesen eskerret, Eslevl en
Hvlwe Mahan cvpvkkuecakvtes.

42 E'nenk v Kerricekot, mv nettv vnrapv enkvpvke en-
taken nesvten vkerrieckekates :

43 Es en kerkvn Ecepse ofvn vpoyet, nak estomahvke
momecat Sovn ekvnvn vpoyvten ;

44 Momet en hvcece taken catvn hayet, em uefihnakateu
eskvkeko tayan hayakvtes.

45 Em etenrvvv taken rono mvrahrvke, *nake* lokakan,
momen kute nak yvmahkuecakan, vtovtves.

46 Momet *ekvnv* em ette taken etoessepapvn emet, em
vtotketv taken tvffo-noksvn emakvtes.

47 Nakefkv hvllecahan hetute-nerkvn es en yvmah-
kuecet, en nakloke em vpe sekvmo *kicetvn* hetute-nerkv
rakrvken es yvmahkuecavtes.

48 Em vpuekvtakeu hetute-nerkvn emet, em vpuekv
take fullakan vtoyehtvte hiyyakan emakvtes.

49 En cvpvkketv yekean oh wicket, cvpvkketv, homeckv,
estemerketv esyoman oh wikakvtes; encelvlike nak est
en holwvke esfullan em etenrvvv taken vtotet.

50 Nenucen en cvpvkketv em etetakuecavtes; em puyv-
fekev taken elkv enkvpvken hesahuecekot, momis en he-
saketv taken enanokketv yekean emvtes;

51 Momet Ecepse ofv homv-heckvkyte omvlkv, Ham
em escukohaky ofvn, en yekee take em vliceckvn, pvsat-
vtes :

52 Momis em este mahusan yvpefikv omvkēn sossi-
cvtes, momet yvpefikv fulle omvkēn vnrvvv ofvn fvyta-
kvtes.

53 Momet vcaevken evpayakvtes, momat penkylvke-
kates: momis en horre taken uehvtvkt ohrvnricvtes.

54 Momen em ekvny vcaken sylaket, heyy rvne e'nkypervt nesvtet sylakvtes.

55 Etylwv cahmelikvn ehomv taken sossicvtes, momet epucasvkren eskerkvn ekvnvn es em etekvpakicvtes, momet Eslevl em vliketv *palen hokkolohkakan* em escukohakv take ofvn vpoken hayvtes.

56 Mome estomis Hesaketvmese Hylwe Mahan eskerret, cvpvkkuecakvtes; momet em ohkerkueckv vfstvkekates;

57 Momis vcekkellet, e'rkvlke tate omvket emvkerret momecakvtes: eccv-kotakse estenhonricat omet fiyevhoyvtet os.

58 Em ekvny hylhvwen es cvpvkkuecaket, mekusvpky nakvhake kvlvfhoyakvten fekcakhetvn es ohnekeyicakvtet omekv.

59 Hesaketvmeset *heyvn* pohof, cvpvkke tates, momet Eslevl tayen en homecvtes:

60 Momat Silo escukohakv, mv escukohakv emet este em etenrvwn huericvtet, wikkvtes;

61 Momet en yekcen svlvfkvetv em wicket, em vrakketvnravp. e'nken em wikkvtes.

62 Ohvtvlakat em esten eslafkv-cvpkon emakvtes; momet este epucasvtet es en homecakvtes.

63 Totkvt en hunvntake mvnettakan en nekrvkuccvtes: momen hoktvke mvnettakan etepvyetv vrakkueckvn emhoyvkekates.

64 Em plestvlke taket eslafkv-cvpko etehoyvnem pvlatkvtes: momen em oyevlke taket waketv hayvkekates.

65 Momof Pucaset este nocvte omēt vhonecvtes; este hunvnwv yekce, pvrko-opuswvt omecicen, yekcicet huehke omēt.

66 Momet vnrapvlken eratopvryv nvfnakytes, ylesketv meyuksv-sekon en hayakvtes.

67 Momet ohvtvlakat Cosef em escukohakvn wiket, Eflevm em vliketvn enhopoyekates;

68 Momis Cutv em vliketv, rvne Sivn vnokecat enhopoyvtes.

69 Momet en liketv vcake hylhawat omēn hayet, ekvny mv meyuksv-sekon yekcicvte omēn hayvtes.

70 Momet em vtotkv Tewen ensatkvtes, momet ypefikv-hute enkvpvken esvtes:

71 Ypefikv hoktvke coyicakan vcvkayat enkvpvken, em este Cekvpe momet Eslevl epucasat vhecicvren svlakvtes.

72 Monk e feke em mehenwetv vcvkvyen vhecicaket os; momet e'nke mvnvckety eteropotten em fvyvtaket os.

ESVKVSVMKV 79.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, etvlwv cahmelikvt *ekvny* epucasetskan esceyvtes; cen cuko vakan svholwvyecavtet os; Celuslvmen lekafken vpoyakvtet omes.

2 Cem vtotkylke em ena pvsatkan hylwe fuswvn hompetvn emet, cem vnokeckakat em enavpeswvn ekvny punvttvt hompvkren emakvtet os.

3 E catv taken uewv omēn Celuslvmen hvmkvn pvlvtavtet os; momen estet em ena take hericvvre sekates.

4 Pum vwolicvlke ehomvn vlesketvn pu hahket, pum vfulotke vpokat em vpelickvt momet em vtvkleckvt pu haket os.

5 Cehofv toyetskat, en hofune estomēn meyuksv-sekon ce cvpkke tare te? cem vfekcakhetvt totkv omēt nekrvre te?

6 Cen cvpkketvn etvlwv cahmelikv ce kerrvkekaten ohkalet, mv mekkylke em ekvny ce hocefkv ohhuehkv-kekateu mvn ohkylvs.

7 Mvt Cekvpen loket, en liketvn yvmahkuecakvtet omekv.

8 Pu'rkvlke tate en naorketv taken epu'nrvpen vkerrihcetskvs; cem merkv heromakat lvpken pu tenrvpetvn yievkekvs: tayen pu kvncvpuehocet omekv.

9 Hesaketvmese pu hesahuecv toyetskat, pum vnicvs, ce hocefkv vrakketv vrahkvn: momet ce hocefkv vrahkvn pu hesahuecet, pun naorketv enkvpvken pun hvsythicvs.

10 Estoman etvlww cahmelikvt, En Hesaketvmese taket estvmvn lika? makvkvre te? cem vtotkvlke e catv pvlakat em pyleckvn etvlww cahmelikv vpvken kerhoyekvs, pun renaky ehomvn.

11 Este svlfke en hihketvt ce homvn vlykekvs; cen yekce en rakketv vcvkvyen elkv em mellvkhoyvten vcvyecvkvs;

12 Momet, Cehofv toyetskat, mv tvkleckv es ce tvkleckvten pum vwolicvlke e hokpe take mahusan kolvpaken pvlken emvkvs.

13 Momof pumet, cem este, momet yvpefikv nanopkv cenake ofv fulleyat meyuksv-sekon vksvsmkvn ce'meyvres; este honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen ece 'kvsvsmkvn onayeyvret.

ESVKVSVMKV 80.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat; Sosanem Etvr en hake. Esvfe es em Vksvsmkv.

YVPEFIKV vhecicv Eslevl vhecicvt omet, yvpefikv fulle omēn Cosef evpayetskat, vpothicvs; cemet celupvlke onvpvn liketskat, hvyyvaken e heckuecvs.

2 Eflevm, Pencemen, Menasv esyomat ehomvn cen yekcen vhonecihcet, pu hesahuecetkvret vtes.

3 Hesaketvmese toyetskat, pu rafuhuecvs, momet ce turofvt hvayavkvren hayvs; pu hesahokvres.

4 Cehofv, hvlwe ocakat omvlkv en sulsokat en Hesa-

ketvmese toyetskat, en hofune estomen cem este em mekusvpkv take vnrvpen ce cvpvkkvre te ?

5 Turopuswv tvkliken hompvkuecetskvtes, turopuswv svkerkv rakke es fvcken eskvkuecetskvtes.

6 Pum vwolicvlken etepokv omeckvnu pu hayetsket os; momen pun horre eme em etenrvwvn vpelhoyaket os.

7 *Suletawwlke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat, hvtvm pu rafuhuecv, momet ce turofvt hvyayvkekvs, pu hesahokvren.

8 *Pvrko* em vpen Ecepse ofvn lehmet, svlaketskvtes; este etvlwwvlken sossihcet, mvn vhocetskvtes.

9 Etektnken ehomvn en hayetskvtes, momen sufken yvlonkv n hayet, ekvnvn fvcecvtes.

10 Em vpettet ekvnhvlhawan ohrvnrievtes, momen elvccvket Hesaketvmese em vcenv *omvke* tates.

11 Elvce uehvtkv eroricen hayvtes; momet elvce lopucken Hvccce eroricen.

12 Estomaten em vtohopken lekaflecetskv haks, momen este hoyvnakat omvlkv mvmaket os?

13 Sukhv-hunvnwvt etovlkan aosiyet, yvmahkuecen, vnrwwv punvttvt mvn es hompaket os.

14 *Suletawwlke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat, hvtvm afulkvs, ce'nkusapeyet os; hvlwen avfvnnaket, hecv, momet heyv *pvrko* em vpen en cukoperiecv,

15 Momet heyv *pvrko* em vpe ce'nkvpervt vhocvtet, momet ece 'rahkvn yekcicetskv tet, vcayecv.

16 Totkvn es nekrvtet os, a tvcket os; ce turofheckv vsehat omeccicen estemeraket os.

17 Ce'nket ce'nkvperv esten oh ocet, este e'ppuce e en yekcicetskvten oh ocekvs.

18 Momof ce'nkvpaket pylken vpeyēkares; pu wena-huecv, momen ce hocefkvn ohhuehkeyvres.

19 Cehofv, *suletawwlke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat, hvtvm pu fulhuecvs; ce turofvt hvyayvkvren hayvs, pu hesahokvren.

ESVKVSVMKV 81.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat; Keter oh hayehocrananat. Esvfe es em Vkvsvmkv.

PUN yekce Hesaketvmesen yekcicet vyhikvkes; afvc-ketv en haken Cekvpe en Hesaketvmesen en hayvkes.

2 Esvkvsvmkvn kwwvpvkes, momet towvtulkv, kervlv cslopicuse saltvle esyoman hayecvkes.

3 Hvresse mucasof posketvn posket, hvresset poloksof, pun hompetv-rakko nettv vcakat omof poskvkes.

4 Mvt vhakv Eslevl em ocat omet, nake Cekvpe en Hesaketvmeset mellvtet omekv.

5 Cosef em etenrvwvn es en kerkueckvn mellvtes, Eeepse ekvnvn hvmeccicet arof; estempunvkv kerrvkate pohvyvtes.

6 Nakhonne enkvpvken e fulowvn vkueyicvyvtes: e'nkvet svmpv-rakkon wikavvtes.

7 Estemerketv ofvn huehketskvties, momen ec ossicvyvtes; tenetke em ehketv ofvn cem vyoposkvvyvtes: Melepv ueww ocakan es ce kerrvyvtes. Sela.

8 Pohvkes, vm este toyatskat, a cen kerkuecvkares: Eslevl toyetskat, vm vpohicetskate!

9 Vne tokon, hesaketvmese etimvt ec ofv sekon, momen tyleporv en hesaketvmesen vrakkuehcetskvs.

10 Vnet Cehofv cen Hesaketvmese Ecepse ekvnv a ec ossicvte toyis: ce cukwvn rakken hwewcvs, momen fvcecares.

11 Momis vm estet vm opunvkv en haken em vpohicvkekates; momet Eslevl cv yaevkekates.

12 Monkv e feke en yekce vcvkvye vpeyvre em etektv-necvyvtes; eme em vkerrickv take ofvn yvkvpvkvren.

13 Aeha, vñ estet vñ vpohicakate! vñ vyetv ofvn Eslevl yvkvpakate!

14 En horre taken lvpken ohfvnkakvyēs, momet emetake vnrapvlke vnrvpén cv'nken rvtosecvyēs..

15 Cehofv en homecakat em elecvn e svpvklecvkekvs, momen em oketvt meyuksv-sekon ocekvs.

16 Momen teleko here mahan es hompvkuecvtet os, momet mv etvpomen fo en evmpe cvto aossen es ce cyporicvyēs.

ESVKVSVMKV 82.

Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESET nvkaftetv Yekce Mahat enake ofvn hueret os, este en rvkrakov em etenrvwv taken fvcccvret.

2 En hofune estomen fvcekon fvccacet, estetemetuecet, holwvyecvlken vrakkuecatskvre te? Sela.

3 Estemerrylke momen eckemelvlken fvccacet, estemerkyke momen nake enkusvpakan fvccvn em fvcccvkes.

4 Estemerrylke, nake enkusvpakan hesahuecvkes: holwvyecakat e'nken asossievkes.

5 Kerrekot, kerrvkekot os: yomuckofvn tohfullet os: momen ekvny en likv omvlkvt fvmokaket os.

6 Hesaketvmesetaket omatskes, momet omvlkatskat Hvlwe Mahat en hopuetake *toyatskes*, makvyvtes.

7 Mome estomis este omet pvsatkatskvres, momet mekkvlke hvmke omvket pvlatkatskvres.

8 Hesaketvmese toyetskat, ahuervs, ekvnvn fvcccvvs; etvlwv cahmelikv omvlkvñ epucasetskvret ok.

ESVKVSVMKV 83.

Esyvhiketv: Esvfe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, cvyayahketskvs; Aeha, Hesaketvmesē, punayekot lihketskvs, momet cvyayahketskvs.

2 Heyvt omecicen *ce'nkusapis*; hecvs, cen horret este-
tekyvmketvn hayaket os: momen cen homecakat ekvn
hlwecakvtet os.

3 Cem este ehkakat vnrpen etempunaykvret, mvkerret
cem este vnrpen etenvkaftaket os.

4 Tokvs, este etvlww hakat awarvkeres, momat Eslevl
hocefktv ohvtvlaken vkerrihocekaren, makakvtet os.

5 Vkerrickv hvmkusen oeet, etempunahoyakvtet ok:
ece'nrvpen etemfvccetvn hayaket os:

6 Etvme em escukohaky, Esmevlke esyomat: Moap
Hekvlke esyomat:

7 Kvpale, Amvne, Amelek esyomat: Felestev Tilvlke
esyomat;

8 Vselevu etohkvlket os; Lat en hopuetaken emvnica-
kvtet os. Sela.

9 Metevnen momecetskyte omen entaken momecvkvs;
Seselvn momen Cepenen hvece Kisvnen momecetskyte
etvpomen:

10 Mv Entvle *tvlofvn* sumhokvtet; ekvnv esvleckwickv
ome hakvtet os.

11 Entake en rvkrakvn Olepe Seepe tepakat omvken
hayvkvs; henka, em mekkvlke omvlkv Sepv Salmvny te-
pakat omvken:

12 Mv, Hesaketvmese en liketv ocakan eenakuecvkeres,
makakvtet.

13 Vn Hesaketvmese toyetskat, hvnvcofelv omvken,
nak entvlesse hotvle ehomvn vtohke omvken hayvkvs.

14 Totkv etovlkan nekrat, momet totkv fenke ekvhyl-
hawan hopotkat omet;

15 Momēn cemet cen hotvle-rakkon es assecet, cen
hvnvcofelv rakken es penkvlvkuecv.

16 E turofv taken vlseckvn es fvcfcivs; ce hocefkv, Ce-
hofv toyetskat, hopoyvkvren.

17 Meyuksv-sekon vlsvke momet feksumecet omvkekvs; henka, enhonrihocvket, sumhokvkekvs:

18 Ceme tvlkuse, mv e hocefkv CEHOFVT omat, Hvlwe Mahat ekvny omvlkv ohfvnkat toyetsket on ker-rvkvren.

ESVKVSVMKV 84.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Keter oh *hayehocranat*. Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv.

Suletawvlke sulsokat en Cehofv toyetskat, mvtawwvt cem escukohakv vnokecvke tayet os!

2 Vm puyvfekvt Cehofv en cuko-ofvtake em pohyakuset, cv yace herat omecicen hotosuse haket os: cv feke cv 'navpeswv tepakat Hesaketvmese wenakat eyacet huehkaket os.

3 Henka, cutkucet cukon eshecet os, momen tvkpucuce estvmvn e'chustaken kaykvret e es en hecet os, cem altvt mvt omen, *suletawvlke* sulsokat en Cehofv, vm Mekko, momet vn Hesaketvmese toyetskat.

4 Mv cen cuko vpokat en heraket os; ece 'kvsvmake emunkvres. Sela.

5 Mv este en yekce ec ofv ocat en heret os: mv e feke ofv nene *Sivn* erorice ocakat.

6 Mvt Turopuswv-pvlvtketv pvne etehoyanet, uekiwy ocakan hayaket os; oskateu vkhvsucvlken ohmerkvn es fvfcifet os.

7 Yekcetvn avtet yekeetvn oh vpeyet os; mv este vtekat Hesaketvmese ehomv *Sivn* ofvn e heckuecet os.

8 *Suletawvlke* sulsokat en Cehofv toyetskat, vm meku-svpkvn em vphicv; Cekype en Hesaketvmese toyetskat, ce hvckon awiyyvs. Sela.

9 Hecls, Hesaketvmesē, es pum evrvnakv toyetskat, momet cem em vfehoyte e turofvn hecls.

10 Nettv hvmkusis cen cuko ofvtake ofvn *nettv* etv

cukpe-rakko hvmkis senheret omekv. Holwvyeckv es-cukohakv ofvn likvkot, vn Hesaketvmese en cuko ofv vhauke-vhecicv hueretv min cv yacet omekv.

11 Cehofv Hesaketvmeset hvset omet, *este* es em evrv-nakvt omekv: Cehofvt heromkvn momen vrakketvn estemvres; fvccv yvkvpakat enkvpvken nak heran hvlv-tekares.

12 *Suletawwlke* sulsokat en Cehofv toyetskat, mv este cem enhonrat en heret os.

ESVKVSVMKV 85.

Yvhikv Enhomahtv en hahoyat; Kolv e'ppucetake es em Vkkavmkv.

CEHOFV toyetskat, pum ekvnvn en herometskvtet os: Cekype em este svlfkuehocvten rasfulketskvtet os.

2 Cem este en holwvyeckv taken enkvpakicetskvtet os; en naorketv omvlkvn ohranetskvtes. Sela.

3 Cen cvpvkketv omvlkvn vkueyicetskvtes: cen cvpvk-ketv hiyyan wiketskvtes.

4 Aha, pu hesahueckv en Hesaketvmese toyetskat, pu fulhuecvs, momet cen cvpvkketv ep ohfvccv ocan fekhon-nievs.

5 Meyuksv-sekon pun cvpvkketskvtre te? cen cvpvk-ketv este-honvpse erhonvpse omvlkv etchoyvnen aycicetskvtre te?

6 Cem estet ec ofvn afvckvkvrren cemet a pu hesahuecetskekare te?

7 Aha Cehofv toyetskat, cem vnokeckvn pu hecv-kuecvs, momet cen hesahueckvn pu'mvs.

8 Nake Hesaketvmese Cehofvt opunayvranan pohares: em esten momet em vnokeckakan herkvn em punayv-kyret ok: momis hoporrenkv tokan htvvm ohfulehcates.

9 Mehenwvn hesayeckv eme estemat em penkvlakat em vwolet oimes; momat vrakketvt pum ekvnv ofvn likvren.

10 Vnokeckv mehenwetv tepakat etepvképytet on, fvcctv herkv tepakat etefvnkakvtet os.

11 Mehenwetvt ekvnv aossen hontet os; momen fvcctvt hvlwen avfvnnakvtet os.

12 Henka, Cehofvt mv nake heran estemvres, momen ekvnvt en lokce esfvcken hayvres.

13 Fvcctvt ehomvn ayvres, momet e'levwiketv en nen svpvklecvres.

ESVKVSVMKV 86.

Tewe em Mekusvpkv.

CEHOFV toyetskat, ce hvckon a vm wiyyet, vm vyo-
poskvs : cv 'stemerret, v'nkusvpket ok.

2 Vm puyvfekcvn vcayecvs, ece 'nokecv toyikv ; Aeha,
vn Hesaketvmese toyetskat, cem vtotkv cem enhonrv-
yan hesayecvs.

3 Vm merrvs, Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvye mun-
ken nettv hoyanekv.

4 Cem vtotkv em puyvfekcvn afvcecicvs; cemen, Pu-
case toyetskat, vm puyvfekcvn ec oh kwwapit omikv.

5 Cemet, Pucase toyetskat, heret omet, momet naorketv
enkvpvyecicetv emetetaket, ec ohhuehkakat omvlkv
ohfvecvn vnokeckv es fvcket hueretskvet omekv.

6 Cehofv toyetskat, vm mekusvpkv ce hvckon a em
wiyyvs, momet ce'nkusapvyat en haken em vpohicvs.

7 Cv 'stemerke nettv ofvn ec ohhuehkares, vm vyo-
posketskvet ok.

8 Hesaketvmese toyetskat, hesaketvmesetake vpkakat
hymkis ceme omat sekos, momen *vtotketv* cem vtotketv
omakat sekot os.

9 Etvlwv cahmelikv hahicetskvt omvlkv yicet, ce
homvn mekusapvkvres; momet ce hocefkvn vrakkuecv-
kekvs.

10 Cemet rakket omet, nake estomahvken momecetsket omekv: ceme tvlkuset Hesaketvmeset liketskvet omes.

11 Cehofv toyetskat, cem vyetvn v'mvhayvs: cem mehenwetv ofvn yvkvpares: cv feken temvpoken hayvs, ce hocefkvn em penkvlvren.

12 Vn Hesaketvmese Pucase toyetskat, cv feke es omvlkvn ece 'kvsvimares: momet meyuksv-sekon ce hocefkvn kvsvimares.

13 Vnokeckv vc ohfveev ocetskat rakket omekv; momen vksufke mahan vm puyvfekcvn vkossicetsktet os.

14 Aeha, Hesaketvmesē, ekvsvmakat vc vnrvpen asvpaklet os, momen este holwyyecvke nvkaftat vm puyvfekcv hopoyet, ehomv taken ce huericvkekot os.

15 Momis cemet, Pucase toyetskat, Hesaketvmese merkv es fvcke, herome, cvpvkketv yulohuset, momet merkv mehenwetv tepakat es fvcket ometskes.

16 Aeha, vc oh fulkvs, momet vn heromvs; cem vtotkvn cen yekcen emet, cem vtotkv-hokte e'chushunvnwvn hesayecvs.

17 Hervre eskerkvn cv hecicvs: momat mv vn homecakat hecet, vlsvke hakvren, cemet, Cehofv toyetskat, vm vnicet, v'mahlvpatetsktet omekv.

ESVKVSVMKV 87.

Kolv e'ppucetake es em Vkvsvmkv; Esyvhikety.

EN liketv em wakkvt ekvnhlhvwe vcacakan ocet os.

2 Cehofvt Sivn em vtohopke-mvhauke ocakan Cekvpe em vpoketv omvlkv semuntvlen vnokecet os.

3 Hesaketvmese em etvlwv toyetskat, vkvsvmkv opunvkvn es ec opunvyehoeket os. Sela.

4 Mv cv kerrakate vpvkaken Ecepse Papelvne tepakan opunvyecares; hecvkes Felestev, Tilv, Ereopev esyoman: Heyvt mvn heckvtet omes, *maket*.

5 Henka, Sivn ohfvccvn, Heyv estet momen mv estet
mvn heckvtet omes, maket opunvyehocvres; momen Hvl-
we Mahat eme mahusat yekcen mvn huericvres.

6 Cehofvt, etvlwv cahmelikv e *hocefhokvn* coyof, Heyv
este mvn heckvtes, maket coyvres. Sela.

7 Yvhikvlke momen hayecvlket, Uekiww cvnake omvl-
kvt ec ofvn ocvket os, makvkyres.

ESVKVSVMKV 88.

Kolv e'ppucetake es en Yvhiketv; Esvkvsvmkv: Yvhikv Enhomahtv en
hahoyat; Mehelar Leanor en *hake*. Hemvne Eslehvylke em Maskel.

АЕНА, Cehofv cv hesayeckv en Hesaketvmese toyetskat
nettvn momet neren ce homvn huehkvyvtes.

2 Vm mekusvpkvt liketskan ecveyekvs: huehkvyan ce
hvckon a em wiyyvs.

3 Vm puyfekvt nake vn holwvhokat es fvcket omen,
vn hesaketvt este-herickvn vwolicet omekv.

4 Mv vksufke vkhvtvpecat vpvke tes, cv komhoyen,
este-hunvnwv en yekce seko etvpomvyet os:

5 Este pvsatkvt vpvke pucassekot, pvsythoyvte este-
herickv ofvn lumhe, svnvcomv vkerricetskekat omit *omis*:
momen ce'nke enkvpyken warhoyet os.

6 Vksufke mahan, liketv yomucyokan, sufsokan vc
vkvvkecetskvtes.

7 Cen cvpvkvetv yekcen vc oh wakket os, momen ueme-
lohlv cenavke omvlkv es cv 'stemerricetskvtes. Sela.

8 Vm etekerhoyetvn vn hopvyen svpvklecetskvtes os:
nak enhomeckvn en cv hayetskvtes: vmt vkhottkes, mo-
men ossvko tayes.

9 Estemerketvt omeicen cv turwyt yvmahket os: Ce-
hofv toyetskat, nettv vrakhvn ec ohhuehkvyvtes, cv'nken
ec ohfvccvn rvtosecvyytes.

10 Pysatkvtet nak estomahvken em momecetskvre te?
pvsvtkvtet akvwvpiket, ece 'kvsvmvkvre te? Sela.

11 Cem vnokeckvn este-herickv ofvn kerkuehocen, monkat sumketv ofvn cem mehenwetvn kerkuehocvre te?

12 Nake estomahvke cenaket yomuckofvn kerrvk-hoyan, ehoskv ekvnvn cem fvccetvt kerkvre te?

13 Momis vntat, Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvyvtes, momen hvthvyvtken vm mekusvpkvt ce homvn vlvkvres.

14 Cehofā, estoman vm puyvfekcvn vwiketske te? esto-man ce turofvn vm ehetske te?

15 Cv mvnettvte vteken cv 'stemerket, cv 'lvranuset os; nanvke es cv penkylecetskat kvwapvyvtet ome cicen cv fekhoreko haket os.

16 Cen cvpvkketv hiyyat vc ohfvnikes: nanvke es cv penkylecetskat cv sumecicet os.

17 Uewv omvket vm vfulote emunkem nettvte hoyanvtes: etohkvlket vm vfulotakvtes.

18 Vnokeev estenhesse tepakan vn hopvyen vkuehuecet, vm etekerhoyetvn yomuckofvn vkuehuecetskvtes.

ESVKVSVMKV 89.

Ervne Eslehvike em Maskel.

СЕНОВА em vnokeckvn opunvyecit meyuksv-sekon yvhikares: cem mehenwetv este-honvpse erhonvpse omvlkvn cv eukwvn es en kerkuecares.

2 Merkvt meyuksv-sekon' hylwen hahoyvres: cem mehenwetvn hylhvwe mahusat ofvn yekcicetskvres, makvyvtet ok.

3 V'nsatkvyvtten etemfvccetvn etenhayvyvtes, vm vtotkv Tewen etemfvccetv vakan 'setemfaccvyvtet os;

4 Ece'nhonpsen meyuksv-sekon yekcen svpaklecares, momet mekko em ohliketv cenaken este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen etohtvrares, *maketskvtes*. Sela.

5 Momen, Cehofv toyetskat, hylhawat nak estomahvke cenanyken vkvsymaket, efeke ofv hvsvthakat cem mehenwetvn en nvkaftetv ofvn vkvsymvkvres.

6 *Hiyomet* omekv, sutv ofvn estimvt Cehofvn etehopake taye haks ? mv yekcat e'ppucetake vpkakat estimvt Cehofv oimet ome haks ?

7 Hesaketvmeset em vnokeckakat en nvkaftetv ofvn tayen em penkvlhoyvre tetayes : momet mv em vfulotakat omvlkvt em penkvlkvranet os.

8 Cehofv, *suletaawwlke* sulsokat en Hesaketvmese toyetskat, estimvt ceme omēt, Cehofv toyetskat, yekce mahet ome te? momen cem mehenwetvt cem vfulotket oces.

9 Uehvtkv em ekvsymkvn cemet ohmekket liketsket os : em uemelohlv kwapkof, cemet cvyayvkuecetsket os.

10 Este elehocvte omēn Lehape *em ohmekketvn* tvkocetskvtt os : cen horre cen yekcetv e'nken es vwahecetskvtt os.

11 Hvlhawat cenaket omakes : ekvnvu cenaket's : ekvnv momen es em fvcketvn cemet em wakkvn hayetskvtes.

12 Honerv wvhv lv tepakan hahicetskvtes : Tepvle Hv-mvne tepakat ce hocefkv es afvckvket os.

13 Enke yekcen ocetsket os : ce'nket yekcet omen, ce'nkvpervt hvlwet os.

14 Fvccetv fveckeckv tepakat mekko em ohliketv cenake em wakkvt os : vnokeckv mehenwetv tepakat ce turofv ehomvn vhoyet os.

15 Mv este etvlwv *mv* en hake estafcecice tayan kerrakat en heret os ; Cehofv toyetskat, ce turofheckv en hvayayvke ofvn yvkvpvkvres.

16 Ce hocefkv es afvckvket on nettv hoynvres ; momen cem fvccetv ofvn hvlwecvkhoyvres.

17 Cemet en yekce take em vrakketv toyetskekv ; momen cen heromkv pu yvpen es pun hvlwecetskvres.

18 Es pum evrvnvkv Cehofv enaket omen, pum mekkot Eslevl em Vcakat enaket omekv.

19 Momof nakheckekat ofvn cem vnokeckakan em pu-

nayvketsktes, momet *hvmmaketsktes*, Hvmke yekcet oman vnickvn oh wvkecit, este vpvkakat hvmke ensatkvten hvlwecvyvtet os.

20 Tewe vm vtotkvn eshehcit, vm olefv-neha vcakan es em vfeyvyvtet os.

21 Mv vpvket cv'nket yekce hakvres; momet cv'nket emen yekcicvres.

22 Est en horret emen muntvlet ohfvnkekares; holwvyeckv e'ppucet estemerricekares.

23 Momen ehomvn eme vnrapylken tvknvfkvkares, momet emen en homecakan nvfkvkares.

24 Momis vn heromkv vm vnokeckv tepakat vpvkvketares; momen cv hocefkv ofvn e yvpet hvlwehocvres.

25 Momen e'nken uehvtkvn oh wvkecit, e'nkvpervn hvece sulkan oh wvkecares.

26 Emet, Cv'rket omet, vn Hesaketvmese momet cv hesayeckv en Cvto toyetskes, maket, vc ohhuehkvres.

27 Momen vneu emen homv-heckvten hayit, ekvnv mekkylke vpvke hvlwe mahaten hayares.

28 Vm vnokeckvn meyuksv-sekon em vcayecares, momen etemfvccetv ete'm ocvyat yekcet huervres.

29 En honvpseu meyuksv-sekon vpokvren hayit, mekket em ohliketvn ohlikat hvlwe en nettv ocake etvpomen hayares.

30 En hopuetaket, vm vhakvn wiket, vm fvceckeckv ofvn yvkvpvkekcon omat;

31 Vm vhakvn kacet, nanvke makvyvten momecvkekcon omat;

32 Momof em vhakv-kackv taket omeциen estepketvn es en cukopericit, en holwvyeckv taket omeциen rukafkvn es en cukopericvkares.

33 Momis vm vnokeckvn em esvyat omvlkusen esvkot, vm mehenwetvt pokepvre etektvnecvkares.

34 Etemfvccetv hayvyvtet kvevkot, mv nake cv cukwv ossvten mvrakuecvkares.

35 Vhvmkvvn, vn hvsvtketvn hocefit, etemfvccetv vcakan 'setemfacecvyvtes; Tewen en laksvkares;

36 En honvpset meyuksv-sekon likvres, momet hvse omēt mekko em ohliketv enaket cv homvn *huere emunkvres*.

37 Mvt hvresse omen meyuksv-sekon yekcihoce, sutv ofv akerrv fvccat *omēt* omvres, maketskvtes. Sela.

38 Momis cemet vwhiket, etvn vhepaketskvtes os : mv em vfeyetskvtes es cvpvkketskvtes os.

39 Cem vtotkv em etemfvccetvn ehvperkuecetskvtes : en kvtvlvkv vcakan ekvnvn tvkwiket, hopanetskvtes os.

40 En tohopke omvlkvvn lekaflecetskvtes ; em ohletketv yekvken hopvnketvn resoricetskvtes.

41 Nenen vpeye hoyvnecat omvlkvtn hopvnaket os ; em vwolicvlke ehomvn vtvkleckv hakvtet os.

42 Eme vrapvlke e'nkypervn hlvwecetskvtes os ; en horre omvlkvvn afvckvkuecetskvtes omes.

43 Henka, em eslafkv-cvpko em fvsken en rvkpalet, horre-tepokv ofvn hueren hayetskekot os.

44 En hvyayvken wikepuehcet, mekko-em-ohliketv enake ekvnvn tvkwiketskvtes os.

45 Em mvnettettv en nettv *em vhonkvtkvn* cōtecicet, vlesketvn es em ohranetskvtes os. Sela.

46 Cehofv toyetskot, en hofune estomen meyuksv-sekon ehketskvre te ? totkv omēt cen cvpvkketv *en hofune estomen* nekrvre te ?

47 Vn hesaketv en kocukne estomet oman vkerrievs : estoman este en hopuetake omvlkvvn ehvperken hayetskvte te ?

48 Este hesake *emunket* elkvn hecvranekat estimvt like te, mv em puyvfekv este-herickv en yekce enkvpvken hesayece tayat ? Sela.

49 Pucase toyetskat, cem vnokeckv homv etwwn ocet, cen heromkv ofvn temfvcctv vakan Tewe emetvn es etemfaccetskvtet estvmvn oca ?

50 Pucase toyetskat, cem vtotkvlke em vlesketvn vker-ricet, estomen este etvlwvvlke yeckvke omvlkv en *tvkleckvn* cv hokpe ofv sarvyan vkerrievs:

51 Mv tvkleckv cen horret es vtvklecakvten; Pucase toyetskat, mv em vfeyetskvt e'levwiketvn es vtvklecavtten.

52 Cehofvt meyuksv-sekon vkvsvmket omekvs. Emen momen Emen.

ESVKVSVMKV 90.

Moses, este-hunvnwv Hesaketvmese em este em Mekusvpkv.

PUCASE toyetskat, este-honvpse erhonvpse omvlkv ofvn cemet pum vpoketv toyetskvtet os.

2 Ekvnvhvlhawat heckvkeko emunkof, momet ekvnb momet yvmv ekvnvn hayetskeko emunkof, henka, meyuksv-sekat avten meyuksv-sekat eroen cemet Hesaketvmese toyetskvet omes.

3 Cemet, esten ekvnb em mokken ohfulecicetskvret, Este en hopuetake toyatskat, yefulecvkes, maketsket os.

4 Ohrolope cukpe-rakko hvmket cen renakv ehomvn pkvsvnke hoyanat omēt, monkat nere vketekv hvmke omvket omekv.

5 Uelauke-rakko etvn esaye omēt entaken etvn esayetskvet os; nockv omvket os: hvthvyvtken pvhe heren honte omvket os.

6 Mvt hvthvyvtken pkpaket, heren hontet os; yafkof tvchoyen, yuknet omes.

7 Pumet cen cvpkketv ofvn sumhuehocen, cen homeckv eteropotten pu fekekaket omekv.

8 Pun holwvyeckvtaken ce homvn svpvklecet, pun

naorketv heckvkekon ce turofheckv en hvyayvke ofvn svpvklecetskvte os.

9 Cen cvpvkcketv ofvn pun nettv omvlkvt hoyvnecet omekv: hihkvetv hvmkuse omēn pum ohrolopen yvmah-kuecseyet os.

10 Pum ohrolope nettv ohrolope pale kolvpaket oma-kes; momen yekcetv eteropotten ohrolope pale cenvpa-ken oricen omis, en yekcet vtotketv yekce feknokketv tepakat omes; lvpken hoyanen, etvn tvmeceyet omekv.

11 Cen cvpvkcketv en yekcen *estimvt kerret*, cem pen-kvlhoyvre tetayat vevkvye cen cvpvkcketvn estimvt kerre te?

12 Pun nettvn vhonkvtetvn pu mvhayvs, momat efeke hoporrenen e en heckuecseyvren.

13 Aeha, Cehofa, rafulkvs: en hofune estomusa? momet cem vtotkylken em merrvkvs.

14 Aeha, hvten cem merkvn es pu cvporicvs, epu 'fv-cket, pun nettv omvlkvn afvcketvn oceyvren.

15 Mv nettv pu 'stemerrvkuecetskvte, momen ohrolope mv em ofvn holwakan heceyvte vcvkvyen epu 'fvcecievs.

16 Cem vtotketvt cem vtotkylken e en hecvkuecen, cen rakketvt en hopuetake taken oh heckvkekvs.

17 Momen Cehofv pun Hesaketvmese en heromkv herusat ep oh ocekvs, momet pu'nketake em vtotketvn yekcicvs; henka, pu'nketake em vtotketvn, mvn yekcicvs.

ESVKVSVMKV 91.

HVLWE Mahat ofv ehketv ocan likatet Yekcetv Omvlecat em vpette elecvn fekhonne tares.

2 Cehofvn opunvyecit, Emet vm vrvnaketvt, momet vn cuko-hvlwe yekcet omet, vn Hesaketvmese em enhonrvyat omes, makares.

3 Emet senkvnhetv este-fayvt etetakuecvt enkvpvken

ce hesayecet, enanokketv este sumecicat enkvpvken ce hesayecvret ok.

4 E tvrpv en tafvn es ec ohranen, eme e tvrpv elecvn ehketvt cen heckvres: em mehenwetvt cen hokpe-srvnv-kvt, momet es cem evrvnvkvt omvres.

5 Nakpenkyleekvt nere ocan, monkat eccv-kotakse en re nettvn tvmkan em penkylekot,

6 Enanokketv yekce yomuckofvn yvkapan, monkat naksumecickv fvcvlikat yvmahkuecan em penkletskekares.

7 Cukpe-rakko hvmket cem vtvkhvken pvlatk, cukpe-rakko palet cem vkypervn pvlatk o estomis, ece 'wolicekares.

8 *Heyv* tylken, ce turwvn es vfvnaket, holwvyecvlke es em feketvn hecetskvres.

9 Cehofv toyetskat, cemet vm vrvnaketv toyetskek! Hvlwe Mahan cen liketvn hayetskvtet omecicen,

10 Nak holwakat ec oh lvtkekares; momen enanokketv yekcat cem escukohakvn vwolicekares.

11 Ec ohfvccvn em encelvlen yekcetvn es em punayv-kvres, cem vyetv omvlkv ofvn ece 'cayecvkvren.

12 E'nketaken es ce kwapet, 'sec vpeyvres, cvton ce'len es oh nafketskekaren.

13 Este-papv momen cetto atv *kicetvn* oh yvkapetskvres; este-papv mvnette momen cetto-rakkon es oh hueretsvres.

14 Em vnokeckvn a'mvtet ok, monkv hesayecares; hvlwen likvren hayares, cv hocefkvn kerret ok.

15 Vc ohhuehkvr, momen em vyoposkares; estemer-ketv ofvn vpakares: hesayecit, vrakketvn emares.

16 Hesaketv cvpken es cvporicares, momet vn hesayec-kvn hecicares.

ESVKVSVMKV 92.

Esvkvsvmkv, Esvhikety Fekvpky nettv ohfveev.

Vkvsvmkv Cehofv emetv nake heret omes, momen,
Hvlwe Mahat toyetskat, vkvsvmkv ce hocefkv vyvhikety
heret on,

2 Hvthvyvtken cem vnokeckvn, momen nere vtekaten
cen heromkv kerkuecety heret os.

3 Eshayeckv efvkv pale oce, momen saltvlen oh hayecet,
kervlv en hake eslopicuse vpvken.

4 Cemet, Cehofv toyetskat, cem vtotketv eteropotten, vc
afvcecicetskvtet ok : ce'nke em vtotketvn 'se afvcecicares.

5 Cehofv toyetskat, mvtawwvt cem vtotketv rakrvket
os ! cem vkerrickv sufsuke mahet os.

6 Estet nakwenake hoporrenkv oceko omat kerreko
tayes; momen este hoporrenekat heynv kerreko tayes.

7 Holwvyecvlket pvhe omet mahakof, momen holwv-
yeckv vtotkvlke omvlkvt vrakkety ofvn vpeyof; mvt
meyuksv-sekon estemerrvkuehocvre vrahkvt os ;

8 Momis cemet, Cehofv toyetskat, hvlwen liketskvet os,
meyuksv-sekon.

9 Hecvs, Cehofv toyetskat, cen horret, hecvs, cen hor-
ret estemerkvkvret ok ; holwvyecvlke omvlkvn vwahec-
hoiyvres.

10 Momis cv yvpen wakv-honecv *e yvpe* omēn hvlwe-
cetskvtet os ; olefv-neha mucvsen es vm vfehoyet os.

11 Momen vn renakv vc vnrapvlken afvcket hecvtet os ;
momen holwvyecvlke vc vnrvpe svpaklvten cv hvckot
afvcket pohakvtet os.

12 Este-faccvt talv-rakko em vpe omet pvkpkvres;
vcenv Lepenvnen huere omet mahyres.

13 Cehofv en cuko-ofvtaken vhochoyet, Hesaketvmese
en cuko-ofvtaken pvkpkvres.

14 Vculvke mahof tis em etten hayvke emunkv tares; eto-vpe 'mopuswv es fvcket, lanvket omvres:

15 Cehofvt fvccvt oman kerkuecetv vrahkvn: emet vn Cvtot omen, nakfvcekat eme ofv sahsekos.

ESVKVSVMKV 93.

CEHOFT mekket os: rakkvetn vccet omes: vccet omes: yekcetvn es e wvnakvtet os: ekvnu yekcen huericet os, momat vkueyihoceko tayes.

2 Mekko-em-ohliketv cenaket hofunat vteken yekcen hueret os: meyuksv-seko vteken liketsket os.

3 Cehofv toyetskat, uelaulakat kvwapet, uelaulakat en haken kwwvpakvtet os: en haken kwwypacaket os.

4 Uewv sulke en hake, uewv yekcakat melohlv uehvtkv vfopke oce en hake senhvlwen Cehofv hvlwen liket yekcet omes.

5 Nanvke akerkuecetskat mehenwvke mahet omes: Cehofa, hvsvtketvt meyuksv-sekon cen cuko ofv ocvre momvre here tetayes.

ESVKVSVMKV 94.

AEHA, Cehofv Hesaketvmesē, empvleckv cenaket omat toyetskat, Hesaketvmesē, empvleckv cenaket omat toyetskat, hecken hvyayvkvs.

2 Ekvnu em Fvceecv toyetskat, e kwwvpvs: ekvsvma-kan nake *em* momehocvre here tetayen emvkvs.

3 Cehofv toyetskat, holwvyecvlket en hofune estoma? holwvyecvlket ohfvniket afvckakat en hofune estomvre te?

4 Nanvke sulken opunayet, ekvsvmet opunayaket os: holwvyeckv vtotkylke omvlkt 'sekvsamet opunayaket os.

5 Cehofv toyetskat, cem esten kvceyet os; momet epucasetskan estemerricaket os.

6 Oye momen tyleporvn pvsatet, eckemelvlken pvs-taket os.

7 Cehofvt hecekares, momet Cekvpe en Hesaketvmeset vktecekares, makaket omekv.

8 Nake wenake hoporrenkv oceko ome este vpvkvke toyatskat, kerrvkes: momet este hoporrenvkeko toyatskat, estofvn hoporrenvket omatskvre te?

9 Ehvcko vhocvtet, mvt pohekare te? eturwv hayvtet, mvt hecekare te?

10 Etvlwv cahmelikvn estemerrvkuecat, momet nak-kerretvn estemvhayat, mvt est em vsehekare te?

11 Este em vkerrickv, ehvperketvt omen, Cehofvt ker-ret os.

12 Cehofv toyetskat, mv este estemerricet, cem vhakv aossen emvhayetskat, en heret os:

13 Momat estemerketv nettv enkvpvken fekvpkvn emets-ke emunken, vksufken holwvyecvlken en korhoyvres.

14 Cehofv em esten vwickot, *etvlww* epucasat wike-karet ok.

15 Momis fvceckvt fvccetvn ohfuliken, efeke ofv fv-cvke omvlkvtn mvn vcvkypeyvres.

16 Holwvke momecvlke vnrvpen estimvt vm vpvlhvm-ken kvwvpkvre te? holwvyeckv vtotkvlke vnrvpen esti-mvt a vn kvwvpkvre te?

17 Cehofvt vm vnicvt omekaten omat, vm puyfekcvt lvpken cvyayvketv ofvn likvnt os.

18 Cv'let vn tenaspes os, makvyof, cem vnokeckvt, Cehofv toyetskat, huerin vc vgayecvtet os.

19 Vm vkerrickv es vn naore sulke mahe vc ofv ocakat ofvn mahlpvtketv estemetskat vm puyfekcvn afvceciev-keit omes.

20 Holwvyeckv em fvceckv ohliketv, vhakv etehoyvn en vhopvnketv hayat, ece 'paket etohkvlketv ocvre te?

21 Este fvccat em puyvfekev vnrpen e etohkalet, catv em mvttekan ohfvcccvket os.

22 Momis Cehofvt vn tohopke yekcet os: momet vn Hesaketvmeset vm vrvnaketv cvtot *omes*.

23 Momet en holwvyeyckv take mahusan oh vlvkuecvktet os, momet en naorketv take mahusat ofvn warvres; Cehofv pun Hesaketvmeset entaken warvres.

ESVKVSVMKV 95.

VHWET, Cehofvn vyvhikvkeres; en hake estafvcecican pu hesahueckv cvton en hayvkeres.

2 Likat ehomvn vksvsmkv emetvn es yicvkeres: esyvhi-ketv vpken en hake estafvcecican en hayvkeres.

3 Cehofvt Hesaketvmese rakket, momet Mekko rakke hesaketvmese omvlkv senhvlwat *omes*.

4 Ekvnv sufsokat e'nke ofvt omakes: ekvnhvihawat en hvlwetvu enaket os.

5 Uehvtkvt enaket omen, momen emet mvn hayvtet omen, momen eme e'netek eknv kvrpan hayvtet omekv.

6 Vhwet, vrakkuecet, potokvkeres; Cehofv pu Hayvte ehomvn tokketokvkeres:

7 Emet pun Hesaketvmeset omen, momen pumet este emet vheciat omēn, e'nke en yvpefikv toyeyet omekv. Mucv nettvn en haken pohatsken omat,

8 Cvpvkueckv Melepv eknv ofvn, momet vnrww ofv eskerretv nettv omof *momecakvte* omēn ce feke taken wvnhehcatskvs:

9 Ce'rkvilke tatet vm vtotketvn hecet, es cv kerret, vc vketecakof.

10 Ohrolope pale oste etehoyvn, *mv* este-honvpset omecicen, cv feknokke tates, momet, Este e feke take ofvn fiyecat *omes*, vm vyetvn kerrykekakat ok, makvyytes:

11 Monkv vn cvpvkke ofvn, Mvt vm fekvpkv esceyvke-
kares, temfvccetv vcakan es fvccecvyvtes.

ESVKVSVMKV 96.

CЕHOFVN esyvhiketv mucvsen 'svyvhikvkes : ekvnb omvl-
ketskat, Cehofvn vyvhikvs.

2 Cehofvn vyvhikvkes ; e hocefkn vkvsvmves ; he-
sayeckv esteman nettv vrahrvkvn est en kerkuecvkes.

3 Em vrakketvn etvlwv cahmelikv omvlkv em eten-
rvwvn onayet, em vtotketv estomahakan etvlwv omvlkv
em etenrvwvn onayvkes.

4 Cehofvt rakket omet, rakken vkvsvmhooyvre tetayet
omekv ; hesaketvmesetake omvlkv senhooyvnen em pen-
kvlhooyvre tetayet omes.

5 Etblwv cahmelikv en hesaketvmese omvlkvt nakvha-
kvket omekv ; momis Cehofvt hvlhawan hayvtes.

6 Vrakketv rakketv tepakat ehomvn ocakes : yekcetv
herusetv tepakat en cuko vcake ofvn ocvket omes.

7 Cehofvn emvkes, etvlwv cahmelikv em enahvmkvlke
toyatskat, vrakketv yekcetv tepakan Cehofvn emvkes.

8 Vrakketv e hocefkn emhooyvre tetayan Cehofvn
emvkes : nakemetvn esyicet, en cuko vcake ofvtaken
esceyvkes.

9 Aeha, efeke hvsvtketv herusat ofvn Cehofvn vrak-
kuecvkes : ekvnb omvlketskat, ehomvn fenokvs.

10 Cehofvt mekkes os, etvlwv cahmelikv em etenrvwvn
makvkes : ekvnvu yekcicet os, vkuveyihoko tayvren :
faccusen etvlwv cahmelikvn fvccecvres.

11 Hylhawat afvckvkekvs, momen ekvnvt afvcket
omekvs ; uehvtkvt momet es em fvcketvt wohkvkekvs ;

12 Vnrwwt afvcket huehkekvs, momen nake ofv ocat
omvlkvt ; momof etovlkat em vpe omvlkvt afvcketvt
omecicen yvhikvkvres ;

13 Cehofv ehomvn, emet vlakekv; ekvnvn fvccecvranet vlakekv; ekvnvn fvccetvn es fvccecer, etvlww cahmelikvn em mehenwetvn es fvcccecvres.

ESVKVSVMKV 97.

CEHOFVT mekket likes; ekvnvt afvckekvs; ote sulkat mv omecicen afvckvkekvs.

2 Vholoce yomucke tepakat em vfulotkvket os; fvccetv fvccckv tepakat mekko-em-ohliketv ohlikat em wakkvt omes.

3 Totkv ehomvn ayet os, momet eme vnrapvlke em vfulotakan sumhuecet os.

4 Em vtoyehvttet ekvnvn oh hvyvyakytes: ekvnvt hecet, fenokvtes,

5 Cehofv ehomvn, ekvnv omvlkv e Pucase ehomvn, ekvnhvihawat foneha omēt rekkakytes.

6 Hvlhawat em fvccetvn kerkuecet os, momen etvlww cahmelikv omvlkvt en hvyayvken hecaket os.

7 Nakvhakvke kvlvfhooyte em vtotkakat omvlkvt, nakvhakvke emekusvpkvn es ekvsamet opunayakat vlsvk hakvkekvs: emen vrakkuecvkes, hesaketvmese omvlkatskat.

8 Cehofv toyetskat, cem fvcceckvt omecicen Cutv e'chustvlket afvckakytes; Sivn pohvtes, momet afvcketates.

9 Cemet, Cehofv toyetskat, hvlwe mahet, ekvnv omvlkv senhvlwen liketskvet omekv; hesaketvmese omvlkv senhvlwe estymahen ee hvlwehocet os.

10 Cehofv vnokecatskat, holwakan en homecvkes: em vnokeckakat em puyvfekcv taken vcayecet, holwvyecakat e'nke take asossen hesahuecet os.

11 Hvyayvken fvccakan en fokahoyen, efeke ofv fvccakat afvcketvn en fokahoyet omes.

12 Este-faccvlke toyatskat, Cehofv ofvn afvckvkes; momet e hocefkv vcakan vksvsmkvn emvkes.

ESVKVSVMKV 98.

Esvkvsvmkv.

ESYVHIKETV mucvsen Cehofvn 'svyvhikvkes; nanvke estomahvken momecvtet omekv: e'nkvpervt momet e'nke vcakat ohfvnketvn e em vtotkvtet os.

2 Cehofvt hesayeckv *est em* ocat est en kerkuecvtet os: etvlwv cahmelikv en renakv ehomvn em fvccetvn hekusen est en hecvkuecvtet os.

3 Em vnokeckv momen em mehenwetv Eslevl en cuko *hvmecvlke* ocvtet emi vkerricvtet os: ekvny yuksvlke omvlkvt hesayeckvn pun Hesaketvmese *est em* ocan hecavktet os.

4 Ekvny omvlketskat, en hake estafvcecican Cehofvn en hayvkes: afvcketvt omecicen vyvkhvmkvn huehket, yvhikvkes: henka, vksvsmkvn yvhikvkes.

5 Kervlvn hayecet, vksvsmkvn Cehofvn vyvkhikvkes; kervlvt haken, momen en hake eslopicusat vpaken.

6 Pofketv rakrvket hahoken, momen pofketv kanete *kicetv* haken, Mekko Cehofv ehomvn en hake afvcecican hayvkes.

7 Uehvtkv momen es em fvcketvt wohkaken; ekvnyt momen mv oh vpokateu.

8 Uelaulakat enken etetepkvkekvs; ekvnhvlhawat afvcketvt omecicen tohkvlt yvhikvkekvs;

9 Cehofv ehomvn, ekvnnv fvccecvranet vlakekv: ekvnnv fvccecvn es fvccecer, etvlwv cahmelikv faccusen fvccecvres.

ESVKVSVMKV 99.

CEHOFVT mekket os; etvlwv cahmelikvt fekekvkekvs: celupvlke etennvrkvpvn liket mekket os: ekvnyt nekeyekvs.

2 Cehofvt Sivn ofvn rakket omes; momen etvlwv cah-melikv omvlkv senhvlwet likes.

3 Ce hocefkv rakke momet em penkvlhoyvre tetayan vkvsvmkvkekvs: hvsvtket omekv.

4 Momen mekko en yekcetvt fvceckvn vnokecet os: fvceckv fvccan yekcen huericetsket os, Cekvpe ofvn fvceckv fvccetv tepakan vfastetsket omes.

5 Cehofv pun Hesaketvmesen hvlwecvkes, momet e'leohsehoiyickv ehomvn vrakkuecvkes: hvsvtket *omekv*.

6 Em plestvlke vpkvket Moses Elvne tepakat, momen e hocefkvn ohhuehkakat Samyvl vpkvet on; Cehofvn ohhuehkakytes, momen em vyoposkakytes.

7 Vholoce cukele ofvn em punayakytes: nanvke en kerkuecvten momen vhakv emakvten vfystakvtes.

8 Cehofv pun Hesaketvmese toyetskat, em vyoposkaketskytes; nanvke momecakan em pylecetskytet omis; Hesaketvmese holwvyeyckv es em wikvkat toyetskytes.

9 Cehofv pun Hesaketvmesen hvlwecvkes, momet em ekvnhvlwe vcakan fuller, vrakkuecvkes; Cehofv pun Hesaketvmeset hvsvtket omekv.

ESVKVSVMKV 100.

Vkvsvmkv-emetv Esvkvsvmkv.

EKVNV omvlketsk, en hake estafyceccian Cehofvn en hayvkes.

2 Cehofvn afvcketvn es em vtotkvkes: likat ehomvn yvhiketvn es yicvkes.

3 *Heyvn* kerrykes, Cehofvt, mvt Hesaketvmeset omes: mvt pu hayvtes, momen enake toyēs; em estet omet, yvpefikv emet vhecat toyēs.

4 Tohopke mvhauke enāvken vkvsvmkv emetvn esceyet, en cuko mvhauketaken vkvsvmkvn esceyvkes: vkvsvmkvn emet, e hocefkvn vkvsvmkvkes.

5 Cehofvt heret omekv; em vnokeckvt meyuksv-sekon oce *munkvt omes*; momen em mehenwetvt este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnet os.

ESVKVSVMKV 101.

Tewe es em Vkvsvmkv.

VNOKECKV fvccckv tepakan es yvhikares: cemen Cehofv toyetskat, vkvsvmkvn ece 'yvhikares.

2 Vretv temvpokat ofvn hoporrenet e em fvyatares: Aeha, estofvn vm vlaketskvre te? cv feke temvpoken vn cuko ofvn vrares.

3 Nak holwvke estomis vn renakv ehomvn huericvkares: mv vyetv fvccat enkvpvke fiyecakat em vtotketv taken en homecis; mvt vc vlokpekares.

4 Efeke naorketv vnokecat v'nkvpvkvres; *este* holwv-yecan kerrvkares.

5 Estimvt em vwolicvn ehken oh laksat mvn sumeci-cares: mv en heckv hylwen momen efeke ekvsvmen ocat em etektvnecvkares.

6 Este heromvke ekvnv fullan vn renakvt oh ocvres, vc vpaket vpokvren; vyetv temvpokat ofvn yvkapat, mvt vm vtotkvres.

7 Estimvt emvkerretvn vtotkat vn cukon likekares; estet lvksetvn opunayat vn renakv ehomvn fekhonnekares.

8 Hvthvyvtke vrahrkvvn holwvyecvlke ekvnv fullat omvlkvn sumhuecares, momet holwvyecvlke omvlkvn Cehofv em etvlofv warares.

ESVKVSVMKV 102.

Emekusvpkv Este Estemerke hayat, emuntvlkuse, Cehofv ehomvn em este-merkv opunvyeckvn pvlatoft.

Cehofv toyetskat, vm mekusvpkvvn pohvs, momen huehkyyat ce homvn vlvkekvs.

2 Cv 'stemerke nettv omof ce turofvn vm ehhetskvs; ce hvckon a vm wiyyvs: mv nettv huehkvyof, lvpken vm vyoposkvs.

3 Vn nettvt ekkuce omvket sumecen, cv fune totkv em pvtakv omvket nekryket omekv.

4 Pvhe omēt cv feket tvcket momet yuknet os; vn tvklike hompetvn cv hoset omekv.

5 Hihkvye en haket omecicen cv funet cv 'navpeswvn vloklopet os:

6 Vnrwwv noksukcv omit, opv tvlvhasse ocan are omit omis.

7 Nocvkot, cutkuce cuko onvpvn entvlkuse oh like omit omis.

8 Vn horret cv tvklece emunken nettvt hoyanet os; momen mv vn homecakat cv hocefet, *Hesaketvmeset* heyy hunvnww momecat omet ce momecekvs, maka-
ket os.

9 Essun tvklike omēn hompit, vm esketvn turopuswv
pvlatkat vpvken eteyamvyvtet omekv;

10 Cen cvpvkvetv cen homeckv tepakat omecicen, cv
kvwahpet, cv tvkwiketskvtet omekv.

11 Vn nettvt nak em vpette cvpke hake omvket os;
momen vnet pvhe omēt cv yuknet os.

12 Momis cemet, Cehofv toyetskat, meyuksv-sekon
liketskvres; momen ece 'kerrickvt este-honvpse erho-
nvpsc omvlkv etehoyvnen ocvres.

13 Akvwvpiket, Sivn merretskvres: em merretv oketvt
vlakekv: henka, oketv melhoyvtet vlvket omes.

14 Cem vtotkylket en cvton es afvckvket, momet em
mokken em merrvket omekv.

15 Monkv etvlwwv cahmelikvt Cehofv e hocefkn em
penkvlaken, ekvvn mekkylke omvlkv cem vrakketvn
em penkvlkvres;

16 Cehofvt Sivn etohtarvtet ok, en hvyayvke ofvn e heckuecvtet os;

17 Enkusvpkat em mekusvpkvn em vpohicet, em mekusvpkv taken etvn vhepvkekaret os.

18 Heyvt este-honvpse yicvranat en cohoyvres: momen este hocvckvranat Cehofvn vkvsymvkvres.

19 En likety vcake hvlwan a vfvnnaket, hecvtet omekv; hvlwe tvlofv a vfvnnaket Cehofvt ekvnvn hecvtes;

20 Cuko-yekcv vpikat en hihketvn pohvret; mv elkvn oh mellekhoyvten enrecopvret;

21 Estet Sivn ofvn Cehofv e hocefkvn kerkuecet, Celuslvme ofvn em vkvsymkvn kerkuecvkvren;

22 Etvlwv cahmelikvt etohnvkaften, ohmekketv ocakateu Cehofv em vtotketvn etohnvkaftof.

23 Vyettv ofvn vn yekcen yvmahkuecet, vn nettv *em vhonkvtkvn* kocuknicet os.

24 *Hvmmakvyvtet os*; Aeha, vn Hesaketvmese, vn nettv en nvrkvpv omof yvmv enkvpvken 'svc ahyetskvs: cem ohrolope este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen vpeye munkvt omes.

25 Hofunof ekvnv em wakkvn wvkecetskvtes; momen hvlhawat ce'nketake em vtotketvt omakes.

26 Mvt sumecvres, momis cemet liketske emunkvres; henka, mv omvlkv vccvke omvket leskyke hakvres; momen vccvke omēn mvrahkuecetsken, mvrahryke hakvres:

27 Momis cemet mv etvwv toyetsket os, momen cem ohrolopet meyuksv-sekares.

28 Cem vtotkylke en hopuetaket vpoke emunkvres, momen en honvpse taken ce homvn yekcen svpvklehocvres, kicvyvtet os.

ESVKVSVMKV 103.

Tewe es em *Vkvsvmkv*.

Vm puyvfekcv toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs : momen vc
ofv omvlketskatz, e hocefkv vakan vkvsvmvs.

2 Vm puyvfekcv toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs, momet
nanvke cen lopicvt omvlkvn ce hohsates:

3 Cen holwvyeckv omvlkvn es cem wikat, cem enanok-
ketv omvlkvn cem wicecat;

4 Cen hesaketv sumketv enkvpvken hesayecat; vnokec-
kv merkv heromvke esyoman es ce kvtvlicat:

5 Nanvke herakan ce cukwvn es fvcecer os, *momat*
lvmhe omēt cem mvnettett e mucvsecet os.

6 Cehofvt nake fvcevken momecer, ohwetenhokat omvl-
kvn fvceckeckvn em vfastet os.

7 Em vyetvn Moses en kerkuecvket, nanvke momecvtet
Eslevl en hopuetaken en kerkuecvktet os.

8 Cehofvt merkv es fvcket, est en heromet os: cvpvk-
ketv yulohuset, vnokeckv es fackuset os.

9 Est em vsehe emunket omekares, momet meyuks-
sekcon *cvpvkketvn* ocekares.

10 Pun naorketv take vevkvyen pu momecekot, pun
holwvyeckv take vevkvyen pum fekkekaret os.

11 Hvlwat ekvvn senhvlwet omat etvpomet em vnokec-
kv em penkvlakat ohfvccv ocat rakket omekv.

12 Hvsossv-fvccv hvsvklatkv-fvccv etenhopvye etvpo-
men pun holwvyeckv epu'nkvpvken vkuehuecytet os.

13 Erke en hopuetake em merrat etvpomet mv em pen-
kvlakan Cehofvt em merryket omes.

14 Pu'na taken emet kerret omekv; ekvvn em mokke
toyeyat vkerricet os.

15 Estet on omat, en nettvt pvhe etvpomvket os:
vnrvww pvkpvc omēt pykpaket omes.

16 Hotvlet oh hoyahnen, sumket omen, estvmv huervtet svnvcovn kerrekaret ok.

17 Momis Cehofv em vnokeckv mv em penkvlakan oh ocat, momet em fvccetv hopuetake renhopuetake ohfvccv ocat, meyuksv-seko vtet meyuksv-sekon ayet os;

18 Mv em etemfvccetv vcayecakat, momet em vhaky momecvkret vkerricakat ohfvccv ocat.

19 Cehofvt em ohliketv mekke ohlikat hvlhawat ofvn yekecivtet os; momen em ohmekketvt omvlkv ohfvnkvet omes.

20 Cehofvn vkvsymvkes, em encelvlke toyatskat; yekcetv ofvn yekevket, em opunvkvn momecet, em opunvkv en haken em vpohicatskat.

21 En *suletawvlke* sulsoke omvlkatskat, em vtotkvlke nake koman momecatskat, Cehofvn vkvsymvkes.

22 Em vtotketv em ohmekketv elecv estvmv estomis *vpoke* omvlkatskat, Cehofvn vkvsymvkes; vm puyvfekev toyetskat, Cehofvn vkvsymvs.

ESVKVSVMKV 104.

Vm puyvfekev toyetskat, Cehofvn vkvsymvs. Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, rakke mahe toyetskvet os.

2 Vccvke omēn hvyayvken 'se ohkayetskat, esohrvnkv vtarkat omen sutvn vtveksicetsket os.

3 En nvthofv hvlhawat en tohkakvn uewvn vk lumhicetsket os: vholocen em escvleckv pvfpvnen hayet, hotvle e tvrbyn oh yvkapet os;

4 Hotvlen em encelvlken hahicet, totkv fenken em vtotkvlken hahicet omes.

5 Ekvnv meyuksv-sekon vkueyihocokaren em wakkvn lumhicvtes.

6 Vklaukat ton omat, vccvke omēn es ohranetskytes; uewv sulsokat ekvnhyhlhawat onvpvn ohfekhonvtes.

7 *Mv uewvt*, em vsehetskan, pefatkvtes; tenetketskat en haket omecicen lpecicet etvn vpeyvtes.

8 *Momet ekvnhvlhawan vkwvpkaket pvnen vkhvtvpecet*, estvmv em etetakuecetskvten roricet os.

9 Esentvcken tohwvlvpeceko tayan es en tvceccicetskvttet os. Ekvnv ohrvnvranaet rafuleceko tayvren huericetskvttet os.

10 Emet uekiwvn pvne ofvn vtotvket omes, ekvnhvlhawat em etenrvwvn filhhonet omes.

11 Mvt ekvnv nakwenahokat vtekat esketvn emvket omes: corakko-wakv honecakat em ewvnhkvetvn fekhonnievket omes.

12 *Mv vfopken hvlwe fuswvt em vpoketvn ocvket os: mvt eto-lvcce vlkan fullet hahoket os.*

13 En nvthofv hvlhawat aossen ekvnhvlhawan otobicet omes: ekvnt cem vtotketv em etten es fvceccet os.

14 Pvhen vpuekvn en honticet, este em vtotketv vyoposken nakvhockvn hayet os, hompetvn ekvnnv aossicvret:

15 *Momet prvko-opuswv estefeke afvceccicat, olefv-neha esteturofvn hvyyicat; momen tvklike estefeken yekcicat ekvnnv asossicvret.*

16 Cehofv em eto opuswv es fvcfaket os; mv vcenv Lepenvnen ocvke, mv emet vhocvte:

17 Fuswvt em puknvkvn hayakan; kokkv yvmasvt on omat, vcenvhot en cukot omakes:

18 Rvne hvlhvwe mahat cowatv honecakat em ocvket on, cvto ocakat kone em vrvnaketvt omakes.

19 Oketv eskerkv hvressen mellvtes: hvset em vklatkvn kerret os.

20 Yomucken hayetsket os, momen nere tes; mv omof nakwenahoke etovlke fullat yopecet asosset os.

21 Este-papv mvnettvket, nak elecvke tayat komet heh-

kvket omet, en hompetvn Hesaketvmese avten hopoyaket os.

22 Hvset aossen, etvn e vpeyicet, e hutetake ofvn e lumhicet os.

23 Estet aosiyet, em vtotketvn momen en nakvfvtstetvn aren oh yafket os.

24 Cehofv toyetskat, mvtawwvt cem vtotketv sulke estv-mahet os! hoporrenkv ofvn mv omvlkvn hayetskvtet omes; ekvnt cen nakockv es fvcket os.

25 Vsvn uehvtkt rakke momet taphet oces, nanvke hyllecakat vhonkvtēsko taye, nakwenahoke lopucke, momen rvkrakateu mvn vk fullet omes.

26 Vsvn perro-cukot vkvpeyes; mvn lefirvnet vk ares, mv vk ahkopvnvren hayetskvtet.

27 Heyv omvlkvt ec oh hecet cem ehakyket os, oketv orof, en hompetvn emvketskvrn.

28 Mv emaketskan vtcloyvket os; ce'nken hvwecetsken, heran es fvcecvket os.

29 Ce turofvn ehetsket os; fekhervkekot os; en hesaketv taken em esetsken, pvsatket, em essun ohfulecaket os.

30 Cem puyvfekcvn atotetsken, hahaket os; momen ekvny onvpvn ohmucvsecetsket os.

31 Cehofv em vrakketvt meyuksv-sekon aye munkekvs; Cehofvt em vtotketvn es afvcket omekvs.

32 Mvt ekvvn ohhecen, fenoket os; ekvnhvlihawan celayen, ekkucaket os.

33 Hesakvye vtekat Cehofvn vyvhikares; wenaketvn ocvye vtekat vkvsmkvn vn Hesaketvmesen vyvhikares.

34 Vm vkrerrickvt en cvmpuset omekvs; vnet Cehofv ofvn vc afvcke tares.

35 Naorkvlket ekvny enkvpvken sumecekvs, momen holwvyecvlket svnvcomvn fuliyates. Vm puyvfekcv toyetskat, Cehofvn vkvsmvks. Cehofvn vkvsmvkes.

ESVKVSVMKV 105.

Vkvsvmkvn Cehofvn emvkes; e hocefkv ohhuehkvkes; etvlwv cahmelikv em etenrvwvn nanvke momecvten ker-kuecvkes.

2 Vyvhikvkes, vkvsvmkvn vyvhikvkes; em vtotketv estomahakat omvlkvn opunvyecvkes.

3 E hocefkv vcakan 'se afvcecicvkes: mv Cehofv hopo-yakat e feke taket afvckekv.

4 Cehofvn en yekcetv tepakan hopoyvkes; fekhonnekot e turofvn hopoyvkes.

5 Em vtotketv estomahvke momecvten, en nakestomahakan, momen e cukwv em fvcceckvn vkerricvkes;

6 Em vtotkv Eplehame en honvpse toyatskat, Cekvpe Cehofv enhopoyvte en hopuetakē toyatskat.

7 Emet Cehofv pun Hesaketvmeset omes: em fvcceckvt ekvnvn hvmeccicvket os.

8 Meyuksv-sekon etemfvcctv vkerricet, mv opunvkv vhakvn eimvtet honvpse erhonvpse cukpe-rakko hvinke etehoyvnen vkerricvtet os.

9 *Mv etemfvcctv* Eplehame etenhayvtet, momen etem-fvcctv vcake Iseke etenhayvtet;

10 Momet matan Cekvpen etenhayet, vhakv omvren yekcicet, etemfvcctv meyuksv-seko huervranan Eslevl etenhayet:

11 Cemen Kenvne ekvnv mv pucasvranetskat eskerhoyv-ten ce'mvkares, maket:

12 Este vhonkvtkv ohfveev nvcomuset omof, henka, nvcomuse estvmahet, momet mv ofv tyleporvlket fekhon-nakof.

13 Momet etvlwv hvmke enkvpvken etvlwv hvmkan eroricet fullet, mekko e tvlwv hvmke enkvpvken etvlwv etvn roricet vpeyof.

14 Este hvmkusic nak em vhopenvkre em etektv-necekates; momet entake svrahkvn mekkviken em vsehvtes;

15 Em vfeyvkhoyvte cvnaken celayekot, vm ovalvken naken em vhopahnatskvs, *maket*.

16 Momet elaukot ekvnvn ocvren huehkytes; tvklike este 'sem etekkekv omvlkvn kacvtes.

17 Mv ehomvn este-hunvnwvn vtovytes; Cosef vtotkv taranen wihooyvtes:

18 E'len semvlikv es en nokhokicakvtes: *cpto-telacvn* es em wvnayet tvkwvkechoyvtes:

19 Cehofv em opunvkvt eskerret emunken em opunvkv eshoyanat em oketvt vlakvtes.

20 Mekkot vtotet, enrecopvtes; etvlwv sasat em evpayvt ot, momet epucassekot arvren em etektvnecvtes.

21 En cuko ohfvnken epucasen hayet, nake oeat omvlkv es em evpayvn hayvtes.

22 Ekomat vcvkvyen en rvkrakvn wvnawievren, momet en senetvlken hoporrenkv emvhayvkren.

23 Momen Eslevl Ecepsen eceyvtes; momet Cekvpet Ham em ekvnvn tyleporvt fekhonnvtes.

24 Momen Cehofvt em esten tayen ohvtvlayvtes, momet en horre take senyekcvken hahicvtes.

25 E feke taken em este en homecetvn oh fulothuecet, emvkerret em vtotkvlke momecetvn e feken oh fulothuecvtes.

26 Em vtotkv Mosen vtotet, Elvne ensatkvtet vtovytes.

27 Mvt mv este em etenrvwvn es en kerkvn momecet, Ham em ekvnv ofvn nak estomahakan momecakvtes.

28 Yomucken vtohtet, yomucecicvtes; momen em opuvkvn vnrwpvkekates.

29 Em uevv *fihnak* catvn hahyet, en rvro taken pvsavttes.

30 Em ekvnvn kutet cekfe fullvtes, em mekkvlke take en nvthofv take ofvn fullet.

31 Opunayvtes, momen rono omakat fulle sulket yicen, em ekvnv em vteke omvlkv eckvt ocakvtes.

32 Oske vyoposken hetute-nerkv rakrvken emet, totkv fenke em ekvnv ofvn emakvtes.

33 Em pvrko-fvkvn ke-rakko vpe esyoman hopvnketvn es celayet, momet eto em ekvnv em vteke ocakan kvceyvtes.

34 Emet mahken, tvffonoksvt yicet, etoesse-papvt yicvtes, en sulke vhonkvtēsko tayet,

35 Momet nakhontvke em ekvnv ofv oce vtekan loket, em ekvnv em etten lokakvtes.

36 Momen em ekvnv take ofvn homv-heckvkvte omvlkv, mv en yekcetyl take omvlkv enhomvhhotvn pvsatvtes.

37 Momet em este cvtokunaphytke cvtokunaplane tepakan ocaken asossicvtes: momen em vliketv vpvke este yekceko hvmkusis sekates.

38 Enkvpvkakof, Ecepset afvcke tates, em penkvltvntaken oh latkvtet ok.

39 Vholocen esohrvnkvn onvpvn pvticvtes ; totkvu neran hvayaykvren.

40 Em 'pohaken, kowiken sylaket, hylwe tvklichen es fvcecvkuecvtes.

41 Cvton hvwehcet, uewvt vyvkhvmkv afihnecvtes : hvcce *omvket* kvrkapan fihnecvtes.

42 Em etemfvccetyl vakan vkerricet, em vtotkv Eplehamen vkerricekv.

43 Momet em esten afvcketyl vpvken Ecepsen asossicet, enhopoyvten yvhiketv vpvken asossicvtes ;

44 Momet etvlwv cahmelikv em ekvnvn emakvtes, momen mv em etvlwv ocakyte em vtotketvn eenakueca-
kvtes :

45 Em fvceekvn vfastet, em vhakvn em vphiekvren
Cehofvt momecvtes. Cehofvn vkvsymvkes.

ESVKVSVMKV 106.

Сехофвн vkvsymvkes. Vкvsvmkvн Cehofvn emvkes; emet heret omen, em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce mun-kvt* omekv.

2 Cehofv em vtotketv yekcakat omvlkvn onayet, monkat vкvsvmkv emhoyvre tetayat omvlkvn estimvt ker-kuece taye haks?

3 Mv fvceekv vfystakat en heraken, mv estofv tis omvlkv fvccetvn momecat en heret os.

4 Cehofv toyetskat, heromkv cem este em ocetskan es vc vkerrievs; Aeha, hesayeckv es hesayecetskan es vn cukoperievs.

5 Momat ce'nhopokvte nak omvl en heraken hecaren, cem etvlwv em afvcketv ofvn vc afvcke taren, etvlwv epucasetskat vрvket 'se afvcecicaren.

6 Pu'rkvle vpaket naorkeyvtes; holwvken momeceyvtes; holwvyeyckvn momeceyvtet os.

7 Pu'rke tatet Ecepse ofvn nanvke estomahvke momecetskan kerrvkekates; cem vnokeckv en sulken vkerrievkates; momis uehvtkv vfopkan cem vphickvn komvkekates; Uehvtkv Cate vfopke tis.

8 Mome estomis e hocefkv vrahkvn hesahuecvtes, en yekcetvn kerkuecvret.

9 Momet Uehvtkv Caten em vsehen, vkarpvtes: momen vnrwwv etehoyvne omēn laulakat etehoyvnen evpayvtes.

10 Momet entaken mv en homecat e'nke enkvpvken hesahuecvtes, momet vnrappv e'nke enkvpvken nesavvtes.

11 Momen uewvt vnrappvlen ohrvnarakvtes; mv hvmkusis vhoskekates.

12 Momof em opunvkvn vksvsmakvtes; vksvsmkvn es vyvhikakvtes.

13 Em vtotketvtaken lvpken ehosakvtes; em vcahnetvn emehakvkekates:

14 Momis vnrvww ofvn syheremahen *naken* eyacakvtes; momet ekvnv kvrpat ofvn Hesaketvmesen eskerra-kvtes.

15 Momen en nakvpohkvn emakvtes, momis em puyvfekcv taken oyoketvn em ohtotakvtes.

16 Momen hypo em etenrvwvn Mosen em vleskvpakvtes, Elvne, Cehofv em este encakat *tepakan*.

17 Ekvnt hwwiket, Tervnen nokmelvtes, momet Vpilvme em etohkvlketv ohranvtes.

18 Momen em etohkvlketv take em etenrvwvn totkvt vhetkvtes; fenket holwvyecakan nekrvkuecvties.

19 Holepe ofvn wakucen hayakovtes, momet nakvhake nakrekkvten es hahoyan vrakkuecakvtes.

20 Hiyomen 'se em vrakkueckv tate vrakkuecekot, mv vyoposken wakv pvhe hompan vrakkuecakvtes.

21 Hesaketvmese en hesahuecv take, mv Ecepse ofvn nake rakrvken momecvten, ehoset,

22 Ham em ekvnv ofvn vtotketv estomahvken, *momen* Uehvtkv Cate vfopkan nake sehoneckakan momecvten ehosakvtes.

23 Monkv, Sumhuecares, makvtes, em ensatkvt Moset, en cvpvkvetn etvn ayecicvret, sumhuecekaren, em etenrvwvn huerekaten omat.

24 Henka, mv ekvnv estafveccice tayan ehyperkuecakvtes; em opunvkvn vksvsmvkekates;

25 Momis em escukohakvtake ofvn ecayakovtes, momet Cehofv em opunvkv en haken em vpohicvkekates.

26 Monkv e'nken kvwapet *kicvtes*, Vnrvww ofvn ce sumhuecares;

27 Momet ece honvpsen etvlww cahmelikv em eten-
rvwvn sumhuecit, ekvnwarkv ofvn vwahecares, *maket*.

28 Momen ohvtvlakat Pevl-pevlen evpvyecet, nanvke
wenahoke sekan em wihooytten pvpakvtes.

29 Hiyome nanvke momecakan es cvpvkkuecakvtes :
momen enokketv yekcat vyvkhvmkvn oh vlvkákvttes.

30 Momof Fenehvset ahuyiret, fvccckvn vfastvtes, mo-
men enokketvt fekhonnvtes.

31 Momen mvn fvccctv vyoposken *Hesaketvmeset* emen
oh vkerricvtes; honvpse erhonylse omvlkv meyuks-
sekon.

32 Ohvtvlakat Melepv uevv vfopkan cvpvkkuecakvtes,
momat entaket omeccicen Moses en holvwke tates :

33 Em puyvfekcvn vnrvpaken, fvceekon e cukhvrpen es
opunayvtet ok.

34 Etvlwv cahmelikvn sumhuecvkes, maket, Cehofvt
vhakvn emvkvtet omis, sumhuecvkekates ;

35 Momis mv etvlww cahmelikv vpkaket etefullet, em
vtotketv taken en kerrakvtes :

36 Momet em mekusvpkv nakvhakvken vrakkueca-
kvtes; mvt esenkvnhetv *ome* en hakakvtet :

37 Henka, e'ppucetake e'chustvlke esyoman puyvfekcv
holwhokat ehomvn nakemetvn pvsatet,

38 Catv em mvttekaten pvlvtakvtes, e'ppucetake e'chus-
tvlkeu e catv take, mv mekusvpkv nakvhakvke Kenvn
ekvvn ocakat ehomvn nakemetvn pvsatkakat; momen mv
ekvvn catvn 'svholvwke tates.

39 Hiyomen em vtotketvtake eteropotten svholwvhoke
haket, em momeckvtake ofvn hoktaret fullvtes.

40 Monkv Cehofvt en cvpvkketvt em este vnrvpen vhet-
kvtes, momet epucasvte mahusan en homecvtes.

41 Monkv etvlww cahmelikv e'nketae ofvn emakvtes;
momen en homecakat ohmekkakvtes.

42 Momet en horret ohwetenkakvtes, momet e'nketake elecvn svpvklecakvtes.

43 Entaken etewolen hesahuecvtes, momis nake ohvker-ricakat ofvn em vpohickvn komvkronkon, en holwvyeycke-take ofvn kvncvpuecvkhoyvtes.

44 Mome estomis, em enhuehkety taken pohof, em este-merketvn em vpohicvtes;

45 Momet nake em etemfacecvtet em vkerricet, em vno-keckv en sulke vcvkvyen em merrakusvtes.

46 Momet mv svlvfkuehcet, etvn svpeyat omvlkv em merrvkren hayvtes.

47 Acha, Cehofv pun Hesaketvmesē, pu hesahuecv, momet etvlww cahmelikv asossen pu tohklvs, ce hocefkv vakan vksvsmkvn emeyvren, momen ece 'kvsvmkvn 'se afvceciceyvren.

48 Cehofv, Eslevl en Hesaketvmeset vksvsmket omekvs, meyuksv-seko vten meyuksv-seko erojen. Momen este omvlkv, Emen, makvkekvs. Cehofvn vksvsmvkes.

ESVKVSVMKV 107.

VKSVMKVN Cehofvn emvkes; emet heret omen, em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

2 Mv este Cehofvt pylken neset, vrapv e'nke enkvpv-ken asossicvtet,

3 Ekvnv ocakat asossen, hvsossv asosSEN momen hvsvk-latkv asosSEN, honerv asosSEN momen wvhvly asosSEN vteloyvtet, mvn makvkekvs.

4 Vnrwwvn fullet, vyetv vhassan *vpeyvtes*; tvlofv vpo-kvret eshecvkekates.

5 Elvwe, ewvnhkvket on, em puyvfekcv taket ofvn yekce seko hakvtes.

6 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhuehka-vtes, momen em estemerkv asossicvtes.

7 Momet vyetv lvpotkan sayet, evpayakvtes, tvlofv vpo-ketvn oh vpeyvren.

8 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvs-makate!

9 Estempuyfekcv naken eyacusan fvcecer, puyvfekcv elawan heran es fvcecer omekv.

10 Mv yomucke momen elkv em vpette ofv vpoke, estemerketv momen cvto es wvnawihocat;

11 Hesaketvmese em opunkvn vnrvpuecet, Hvlwe Mahat em vcahnnetvn enhomecakekv:

12 Monkv e feke taken estemerketv es kvncvpuecytes; pvlatkvties; momen emvnice tayat sekates.

13 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhueh-kakvtes, momen em estemerketv asossen hesahuecytes.

14 Yomucke momen elkv em vpette asossicet, eswvnakvn kvceyyties.

15 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvs-makate!

16 Tohopke mvhauke cvto-lanakan kvcehyet, cvto svkhotkvn etewaret omekv.

17 Hoporrenekvlket, vhakv kvacakat omecicen, momen en holwyeckvtaket omecicen, estemerrvkuehocet os.

18 Em puyvfekcv taket hompetv cahmelike omvlkvn weyaket os; momet elkv em vhauke oakan vwolicaket os.

19 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhueh-kaket os, momen em estemerketv asossen hesahuecet os.

20 Em opunkvn atotet, em wicecet os, momet nanvke sumhuece tayan asossicet os.

21 Ein vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vkvs-makate!

22 Momet nakwiyyetvn vksvsmkv emetvn esyicekvs, momet em vtotketvn yvhiketvn es kerkuecvkekvs.

23 Mv perro-cukon vtehket, uehvtkvn svkhvtvpecat, mv uewv rakrvken en nakvfystetvn vk momecakat ;

24 Heyvt Cehofv em vtotketvn hecaket, nake estomahvke momecan laukan vk hecaket os.

25 Emet maket, hotvle yekce, mv uemelohlvn hylhvwe-can akvwapet omekv.

26 Sutvn vkwvpiket, hvtvm laulakan vkhvtvpecaket os : nakholwakat omeccicen em puyvfekcv take kafkvket os.

27 Yimvn vpeyet, pvlken yicet svkfuller, este hace lvt-kvrane ome yvkapat omvket vkfuller os, momen en hoperenkv taket sumkvranuse omet os.

28 Momof em estemerketv take ofvn Cehofvn ohhueh-kaket os, momen em estemerketvn asossciet os.

29 Hotvle-rakkon cvyayvkuecet os, momat em ueme-lohlt fekhonnkvket os.

30 Momof afvckvket os, uemelohlt fekhonnakek; momen perro-cuko em vfekhonnetv here eyacakan svlaket os.

31 Em vnokeckv momen em vtotketv estomahvke este en hopuetake em momecat svrahkvn estet Cehofvn vksv-makate !

32 Momet este nvkaftetv ofvn emen hvlwecet, este em vculvke en nvkaftetv ofvn vksvsmvkekvs.

33 Emet hvccen vnrvwwn hahicet, uekiwvn ekvnv ewvnhkhen hahicet omes.

34 Ekvnv nakloce heckuecan ekvnv kvrpan okcvnwvvl-kan hayet os; mv ofv vpokat en holwvyeckv taket omeccicen.

35 Vnrvwwn uewv vkhvsucen hayet, ekvnv kvrpan uewv fihnvken hayet os.

36 Momet elawakat mvn vpokvren hayet os, momat tvlofv vpoketvn etetakuecaket os ;

37 Momet cvpofvn fokayet, pvrko-cvpofvn vhocet, em ette heren ohvtvlakvke tayan vteloyaket os.

38 Momen mv *esten* ohmerrvket os, momat sulke mahe hahaket os; momen em vpuekv em vhonkvtkv yupvklat-kvre em etektvnecekot os.

39 Hvtvm mv *este* nvcomuse haket, ohwetenketv, estemerketv feknokkvetv esyomat eteropotten kvncvpuehocet os.

40 Mekvlken enhomeckvn ohkalet os, momet vnrvwvn, vyety sekhan, fullvren hayet os.

41 Mome estomis enkusvpkan estemerketv onvpvn huericet os, momet cuko-vtehkvlnken vpuekv fulle hvmke omen *en* hayet os.

42 Fvccakat hecet, afvckvkvres; momen holwvyeyekv omvlkv e cukwvn vkhottvres.

43 Estimvt hoporrenet omet, heyv nanvken vketecen omat, mvt Cehovf em vnokeckvn kerrkvres.

ESVKVSVMKV 108.

Esyvhiketv. Tewe es em Vkvsvmkv.

HESAKETVMESE toyetskat, cv feket yekcen hueret os; yvhikares, henka, vkvsvmkvn yvhikares, 'seafceciecyat vpvken.

2 Saltvle kerlv tepakatskat, vhonecvkes: vne mahusat hvthvyvtkusen vhonecares.

3 Cehovf toyetskat, etlwv cahmelikv em etenrvwvn vkvsvmkvn ce'mares: Centilvke e tlwv em etenrvwvn vkvsvmkvn 'sece 'yvhikares.

4 Cem vnokeckvt hvlhawat onvpvn rakket omen, cem mehenwetvt sutvn *oret* omekv.

5 Hesaketvmese toyetskat, hvlhawat onvpvn ce hvlwe-hocen, cen rakketvt ekvny hvmkv onvpvn hvlwehoce-kvs.

6 Ce'nkvpervn es hesayecet, pum vyoposkvs, cem vnokeckakat hesayehocvren.

7 Hesaketvmeset en hvsvtketv ofvn opunayvtet os: vc afvcke tares: Sekem ekvnvn tekvpicit, Svkor em pvnen vhopayit, etekvpicares.

8 Kelevt cvnake tes; Menasv cvnaket's; Eflevmeu cv'kv svrvnvkvt omes; Cutv vhakv-emv cvnaket os.

9 Moap eseokkosetv cvnaket's; vm estelepikvn Etvmen oh wikares; Felestev ohfvccvn vc afvcket huehkares.

10 Estimvt tvlofv em vtohopkan es cv ceyvre te? estimvt Etvmen es vc ayvre te?

11 Hesaketvmese toyetskat, pu wihket, pun suletawvlke etohkvlkakan evpyyetvn komekot, ometskeko te?

12 Estemerketv enkvpvken vnickvn pu'mvs: vnickv este estemat ehvperket omekv.

13 Hesaketvmese eteropotten fekhvmket momeceyvres, emet pu'nrapvlke ohhuervkvranat mvt omekv.

ESVKVSVMKV 109.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*. Tewe es em Vkvsvmkv.

Vm vkvsvmkv en Hesaketvmesē, cvyayvket fekhoniyetks; vkv;

2 Ecukwv holwvyece momen mvkerretv cukwv vc vnrvpen hwevcvket omekv: etulaswv laksat vc vnrvpen es opunayakvtet omes.

3 Momet enhomeckv opunkvn es vm vfulotet, nake omecickv sekon, vc vnrvpen tepoyaket os.

4 Vm vnokeckv vyoposkat vc vnapvlket omakes: momis vnet emekusvpkvn e emvyet os.

5 Momen holwakan heren vyoposken a'met, enhomeckv vnokecakvyat vyoposken v'maket os.

6 Eme ohfvnken este holwvyecvn huericvs; momen vnapvt em vkvpervn huerekvs.

7 Fvccehocof, Em mvttes, *kihocen* ayen, em mekusvp-kvt naorketv hakekvs.

8 En nettvt nvcomuset omekvs; momen este etvt em wicketvn en heckekvs.

9 En hopuetaket erkemelvlket omvkekvs, momen e hi-wvt oye hakekvs.

10 En hopuetaket estomis fullvlket omet, nakvpolhvkekvs; momet em vpoketv tvlhassvke en lvpvtken *nak* hopoyvkekvs.

11 Fvcceko vkonahvt nake ocat omvlkvn vkonahekvs; momen em etekerhoyetv tokat em vtotketvn em vhovvnkekvs.

12 Vnokecky em vyecicat hvmkusis ohcates: momen estit en hopuetake erke seko fullan em merrvke tayat sekot omekvs.

13 En honvpsetvt warkekvs; honvpse svhokkolat ofvn e hocefkv take vsle hakekvs.

14 E'rkvlke en holwyeckv taken Cehofvt vkerricekvs; momen e'cke en naorketvt vsle hahkates.

15 Cehofv ehomv estofis ocvkekvs, ohvkerrickvn ekvny enkvpvken tvcvren.

16 Emet merretvn vkerricekot, momis este estemerre momet enkusvpkakan assecet, e feke ofv kvckan pvsrvret assecvtet ok.

17 Henka, holwvke sohopunvyetv em vlostens, mvt emen ohylakvtes; momen ohmerkv sopunvyetv em vlostekon, mvt en hopvye tates.

18 Momen em vccvke omēn holwvke sohopunvyetv e vcccvtes; momen mvt ueww omēt em ena ofv ocakan eceyet, neha omet e funen eceyvtes.

19 Mvt vccvke mv es e ohranat omēt, em ocen, momet sewvnaketv mv sewvnake emunket em ocekvs.

20 Heyvt vc vnrapvlke es em feketv Cehofv emakat

omes, momet mv vm puyvfekcv vnrvpen holwvken opunv-
yecakat *es em* feketvt.

21 Momis Cehofv Pucase toyetskat, cemet vm mome-
cvs, ce hocefkv vrahkvn; cv hesayecvs, cem vnokeckv
heret omekv,

22 Cv 'stemerket, v'nkusapket omen, cv feket vc ofvn
vnattet omekv.

23 Nakemvpette cvpke hakat omit cv sumket os: *hotvlet*
tvffonoksv kvwape kvncvpuecat omvyet os.

24 Eelvweckv eteropotten cv torkowvt yeckvkeko
hakes; momen neha cv 'navpeswv en sumket os.

25 Momen en tvkleckv take cv haket os: cv hecakof,
ekvn norotticaket os.

26 Cehofv vn Hesaketvmese toyetskat, vm vnicvs; aeha,
cem vnokeckv vcvkvyen cv hesayecvs;

27 Heyvt ce'nket omen kerret, cemet momecetskten
kerrvkvren.

28 Entaket tvhikvkekvs, momis cemet ohmerrvs: asvpak-
lof, vlsvkvet omvkekvs, momis cem vtotkvt afvckekvs.

29 Vc vnrapvlket vlesketvn vccvkekvs, momct eme
mahusat em vlesketv take vccetv omēn es e ohranvkekvs.

30 Vkvsymkv rakrvken cv cukwvn Cehofvn es emv-
kares; henka, este sulkat em etenrvwwn emen vkvsym-
mares.

31 Enkusapkat, mv em puyvfekcv ohfvccccakat enkv-
pvken hesayecvret, em vkvpervn huervrct ok.

ESVKVSVMKV 110.

Tewe es em Vkvsymkv.

Cehofvt cv Pucasen, Vm vkvpervn liketske munken
cen horren ce 'leohhuerickvn hahyvrs, kicet os.

2 Cehofvt cen yekce en septvn Sivn aossen awiyyvres:
cemet cen horre em etenrvww taken mekkvs.

3 Cen yekce nettv ofvn cem estet vkvsamuset cem e wikkvres; hvsvtketv herusan vccet, hvthvyvtke e'chustakhute aossen cem mvnettettv en secun ocetsket os.

4 Cehofvt etemfvccetv vakan es opunahyet, em vkerickvn eticekares, Cemet, Melkesetek plest hakvte vcvkyen meyuksv-sekon plest toyetskes, makvtet os.

5 Cehofvt cem vkvpern *hueret*, en cvpvkke nettv omof inekkvlken etewarvres.

6 Etvlwv cahmelikv em etenrvwwn fvccacet, *mv ekvnvn psvtkvte* e'nan es fvcfivres; este sulkat ofvn estekvn etefvlvpvres.

7 Vyev ofvn hvccuce aossen eskvres; monkv ekvn kvwvpvres.

ESVKVSVMKV 111.

Cehofvn vksvsmvkes. Cv feke 'somvlkv vksvsmkv Cehofvn emares, fvccakat en nvkaftetv ofvn, momet este etohvtelokan.

2 Cehofv em vtotketv rakrvket omen, mv es afvckakat omvlkv *ohelentet* kerretvn hopoyaket os.

3 Em vtotketvt vrakkvetv hvyayvke tepakat omes: momen em fvccetvt meyuksv-sekon oce munkvt os.

4 Em vtotketv estomahvke vkerrievkhoyvren hayvtet os: Cehofvt heromet, merkv es fvcket os.

5 Mv em penkvlakan hompetvn emakvtet os: em etemfvccetvn estofis vkerrievres.

6 Centilvlke nanvke epucasakvten em esten emet, em vtotketv en yekcetv taken hecvkuecvtet os.

7 E'nke em vtotketv mehenwv fvccetv tepakat omes: ein vhakv omvlkv mehenwvket os.

8 Estofis meyuksv-sekon yekcen svpaklet omes; mehenwv fvccetv tepakat ofvn mvn momecet omes.

9 Pvke-neskvn em esten ohtotvtet os; em etemfvccetvn

meyuksv-sekon makvtet os: e hocefkv hvsvtke momet vcaket os.

10 Cehofv em penkylkv hoporrenkv vliceckvt omes; mv vcvkvyen momecakat omvlkv hoporrenkv heren ocvket omes: Cehofv em vkvsymkv meyuksv-sekon oce munkvt omes.

ESVKVSVMKV 112.

CEHOFVN vkvsymvkes. Mv este Cehofv em penkalat, em vhakv es afvcke herat en heret omes.

2 En honvpse ekvnvn ohfullat yekcvket omvres: *este* fveccakat en honvpse ohmerke tares.

3 Nakockv naksuleckv esyomat en cuko ofvn ocakes: momen em fvccetvt meyuksv-sekon oce munkvt omes.

4 Yomuckofvn hvyayvk est fveccakan ohkvwapket os: heromet, merkv es fvcket momet fvccet os.

5 Mv este heromet vfastet, nak est em palat en heret os; fvccckv ofvn nak em fvccehocvren yekcen huericvres.

6 Estofis nekeyihockekaret ok; este fvccat meyuksv-sekon vkerrihocvres.

7 Nakonkv holwakan em penkylekares; e feket, Cehofvn em enhonret, yekcen hueret omes.

8 E feke yekcen hueret os; em penkyleko emunket afvcket vrapvlken hecvres.

9 Nak est em etekvpicvtet os; enkusapkakan nak emvtet omes; em fvccetvt oce munkvt os: e yvpen vrakkueckv es hvlwehocvres.

10 Este holwyyecat hecet, eleske tares; e nuten etetekvres, momet kafket sumkvres: holwyyecakat *nak* em eyackvt sumkvres.

ESVKVSVMKV 113.

Cehofvn vksvsmvkes. Vksvsmvkes, Cehofv em vtot-kvlke toyatskat, Cehofv e hocefkv vksvsmvkes.

2 Mucv vtekat momen meyuksv-sekon Cehofv e hocef-kvt vksvsmket omekvs.

3 Hvse aossat avten mata em vklatkv oren Cehofv e hocefkv vksvsmhooyvre tetayet os.

4 Cehofvt etvlwv cahmelikv omvlkv onvpvn hlvwt omen, em vrakketv hlvawat onvpvn oces.

5 Cehofv pun Hesaketvmese em ohliketv hlvwen ocat,

6 *Mv nanvke* hlvwe ofv *ocakat* momen ekvnvn oh *ocakan* hecvre e kvncvpuecat estimvt mv omet ome haks?

7 Emet estemerran ekvnv em mokke aossen kwwapet, enkusapkan vlekwickv-vtelokv enkvpvken kwwapet omes;

8 Este vrakkuecvkhoyat vpvken huericet, em este vrakkuecvkhoyat mahusat vpvken huericvret.

9 Hokte echusseko cuko ofv vfvtvren hayet, hopuetake e'cke afvckan hayet os. Cehofvn vksvsmvkes.

ESVKVSVMKV 114.

Eslevl Ecepsen asosset, Cekvpe en cuko hvmeat este etvlwv em punvkv en kerkvkeko 'sopunayakat enkvpvken asossof,

2 Cutvt en liketv vcake haken, Eslevl Cehofv em ohmekketv hakvtes.

3 Uehvtkt hecet, en letkvtes; Cotvne hvcce pvlken vtohhokvtes.

4 Ekvnv hlvawat yvpefikhunvntake omvket tasecen, rvne lopuckat yvpefikucvlke omvket tasecvtes.

5 Naket cem estoma, uehvtkv toyetskat, letketskat? momen Cotvne toyetskat, pvlken fulketskat?

6 Ekvnv hlvwe toyatskat, yvpefikhunvntake omvket

tasecatskat; rvne lopockatskat, yvpefikucvlke omvket tasecatskat?

7 Ekvnv toyetskat, fvmokvs, Pucaset vpakekv; Cekvpe en Hesaketvmeset vpakekv;

8 Cvton uewv vkhvsucen hayet, ronoton uekiwvn hayvtet.

ESVKVSVMKV 115.

PUME tqkon, Cehofv toyetskat, pume tokon, momis ce hocefkvn vrakketvn emvs, cem vnokeckv momen cem mehenwetv tepakat svrahkvn.

2 Estomaten etvlwv cahmelikvt, En Hesaketvmese taket estvmvn lika? makvkvre te?

3 Momis pun Hesaketvmeset hylhawan likes; naket o estomen komat momecet os.

4 Em mekusvpkv nakvhakovke take cvtokunaphvtke momen cvtokunaplanet omet, estenke em vtotketvt omakes.

5 Ecukwvn ocakis, opunayvkeko tayes; eturwvn ocvket omis, heevkeko tayes;

6 Ehveckon ocakis, pohvkeko tayes; eyupon ocvke omis, vwenayvkeko tayes;

7 Enken ocvket omis, naken es celayvkeko tayes; elen ocvket os; momis yvkvpvkeko tayes; momet es en nokmelkv take eteropotten opunayvkeko tayes.

8 Mv hahicakat mv omvket omvres; henka, mv em enhonrakat vtekat.

9 Eslevl toyetskat, cemet Cehofvn em enhonrvs: emct em vnicky taket omet, es em evrvnvkvt omes.

10 Elvne en cuko hvmevat toyatskat, centaket Cehofvn em enhonrvkes: emet em vnicky taket omet, es em evrvnvkvt omes.

11 Cehofv em penkalatskat, Cehofvn em enhonrvkes: emet em vnicky taket omet, es em evrvnvkvt omes.

12 Cehofvt ep ohvkerricvtet os; ep ohmerrvkres. Eslevl en cuko hvmecan ohmerrvres; Elvne en cuko hvmecan ohmerrvres.

13 Mv em penkvlakat, lopucke rakrvke esyoman Cehofvt ohmerrvkres.

14 Cehofvt ohvtvlaken htvvm ohvtvlaken ec ohvtvlayakate!

15 Cehofv hvlwe ekvnv tepakan hayvtet cem ohmerrvet omes.

16 Hylhawat Cehofv en hylhawat omakes; momis ekvnn este en hopuetake taken emakvtet os.

17 Pvsatkvtet Cehofvn vkvsvmvkekon, cvyayakan vkhvtpecat hvmkusis vkvsvmekot os;

18 Momis pumet mucv vtekat momet meyuksv-sekon Cehofvn vkvsvmeyvres. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 116.

CEHOFVN vnokecis, vm opunvkv en haken momen vm mekusvpkvn em vpohicet ok.

2 E hvckon a vm wiyyvtet ok, monkv hesakvye vtekat ohhuehkares.

3 Elkv es em wvnakvt vm vfulotakvtes, momen elkv-hute estemerketvt cv hvlvtaken, estemerketv feknokketv tepakat vn heckvtes.

4 Momof Cehofv e hocefkvn ohhuehkvyvtes; Aeha, Cehofv toyetskat, vm puyvfekcvn hesayecvs, ce'nkusapis.

5 Cehofv heromet os, momet fvccet; henka, pun Heskvetmeset *est em* merruset omes.

6 Este hoporrene mahekon Cehofvt vcayecet os: cv kvncvpuehocvtes, momen cv hesayecvtet os.

7 Vm puyvfekcv toyetskat, cem fekvpkvn fulkvs; Cehofvt heromet cem momecvtet ok.

8 Cemet elkv enkvpvken vm puyvfekcvn, eturopusww enkvpvken cv turwvn, *momet* cv'le lvtketv enkvpvken he-sayecetskvtet ok.

9 Wenahokat em ekvvn ofvn Cehofv ehomvn yvkvpares.

10 Vkvsamis, monkv opunayis; tayen cv 'stemerrihovtes.

11 Vm vyvkhvmketv ofvn opunayit, Este omvlkv laksvlket *omakes*, makvyvtes.

12 Nanvke vn lopickv vm momecvte omvlkv vrahkvn Cehofvn naken es fekare te?

13 Hesayeckv sesketvn sehsit, Cehofv e hocefkvn ohhuehkares.

14 Nanvke etemfacevyvtet mchenwvn em este omvlkv ehomvn Cehofvn em fekares.

15 Cehofv en renakv ehomvn em este vnokeckakat em elkv vtaket os.

16 Cehofv toyetskat, mehenwvn cem vtotkv toyis; cem vtotkv-hokte e'chuswvt omit, cem vtotkv toyis; nanvke es cv wvnakvten enrecopetskvtet os.

17 Nak ce homv elehocvre vkvsymkv emetvn es cem vlvkares, *momet* Cehofv e hocefkvn ohhuehkares.

18 Nanvke etemfacevyvtet mehenwvn em este omvlkv ehomvn Cehofvn em fekares;

19 Cehofv en cuko ofv taken, Celuslvme toyetskat, cem etenrvwvn *fekares*. Cehofvn vkvsymvkes.

ESVKVSVMKV 117.

CENTILVLKE omvlkatskat, Cehofvn vkvsymvkes: etvlww cahmelikv omvlkatskat, vkvsymvkes.

2 Em vnokeckv ep ohfvccv ocat rakket omen, Cehofv em mehenwetvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv. Cehofvn vkvsymvkes.

ESVKVSVMKV 118.

Vkvsvmkv emetvn Cehofvn emvkes; emet heret omen,
em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

2 Momen em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* os,
Eslevl makekvs.

3 Elvne en cuko hvmecat, Em vnokeckv meyuksv-sekon
oce munkvt os, makvkekvs.

4 Mv Cehofv em penkvlakat, Em vnokeckv meyuksv-
sekon *oce munkvt* os, makvkekvs.

5 Vm estemerketv aossen Cehofvn ohhuehkvyvtes:
Cehofvt vm vyoposiket, etektvnkusan *cv huericvtes*.

6 Cehofvt vm vpvlhvmken hueret os; naken en cv pen-
kylekares: estet naken *cv 'stomece taye haks?*

7 Cehofvt vm vnicakat vpvket vm vpvlhvmken hueret
os: monkv vnet vc afvcket vn homecakan hecares.

8 Este *pum* enhonrkvn hayēkot, Cehofv em ohletketv
mit heret omes.

9 Este vrakkuecvkhoyat enhonrkvn hayēkot, Cehofv
em ohletketv mit heret omes.

10 Etblwv cahmelikv omvlkvt vm vfulotaket omis, Ce-
hofv e hocefkv ofvn warares.

11 Vm vfulotakis: henka, vm vfulotakis: momis Ce-
hofv e hocefkv ofvn warares.

12 Fo fulle omvket vm vfulotaket os; tofske totkv
omet vslecvkhoyet os; Cehofv e hocefkv ofvn wararet ok.

13 Lvtkaren *cv sekeyvrane* omet tayen vc vhepakets-
kytes, momis Cehofvt vm vnicvtes.

14 Cehofvt vn yekcet omet, es vn yvhiketvt omes; mo-
met cv hesayeckv hakvtet os.

15 Afvketv hesayeckv tepakat en haket fvccakat em
escukohakvtake ofvn pohket omes; Cehofv e'nkvpervt
fekhvmket momecet os.

16 Cehofv e'nkvpervt kwwvpket omes: Cehofv e'nkvpervt fekhvmket momecet os.

17 Ca'lekot, momis cv hesakares, momat Cehofv em vtotketvn kerkuecares.

18 Cehofvt yekcen cv 'stemerricvtet os; momis elkvn cv wikekates.

19 Fvccetv en tohopkvhauken vn hauhievkes: mvn eceyares, vkvsvmkv emetvn Cehofvn emares.

20 Heyvt Cehofv en tohopkvhauket os; fvccakat mvn esceyvres.

21 Vkvsvmkv emetvn ce'mares, vm vyoposiket, hesayec-
kv vn haketsket ok.

22 Mv cvto tohtarvlke vwikvkvte kvnowv em ekv haket
os.

23 Heyvt Cehofv nake momecat tes; pun renaky eho-
mvn estomahet omes.

24 Mv nettv Cehofv hayvte heyvt omes; mvn es epu
'fveket, afvketvn oceyvres.

25 Cehofv toyetskat, hesahuecv, ce'nkusapeyet os;
Aeha, Cehofā, here es *pum* vyecickvn atotvs, ce'nkusa-
peyet os.

26 Mv Cehofv e hocefkv ofvn vlakat vkvsvmket ome-
kvs: Cehofv en cuko aossen ohmerkv opunvkvn ec oho-
punayeyet os.

27 Cehofvt Hesaketvmese tes, momet hvyayvken pu-
'mytet os: nake ohnekrickv es vwwnawicvkes, altv eyvpe
ocakat eroricen.

28 Cemet vn Hesaketvmese toyetskes, momen ece
'kvsvmares: cemet vn Hesaketvmese toyetskes, ce hvlwe-
cares.

29 Vkvsvmkvn Cehofvn emvkes; emet heret omekv;
em vnokeckv meyuksv-sekon *oce munkvt* ok.

ESVKVSVMKV 119.

ALEF.

VYETV ofv em mvttvkekot, Cehofv em vhakv ofv yvkvpakat en heraket omes.

2 Em ohkerkueckvtaken vcayecet, efeke esomvlkvnhopoyakat en heraket omes.

3 Momet mvt fvccetv tokon momecekot, Cehofv em vyetv ofvn yvkvpaket os.

4 Vm vhakvtaken vhericet vfvtvkes, pu kicetskvtes os.

5 Aeha, cem vhakvtake vfvtetvn vm vyetvt yekce hakate !

6 Momof vc vlsekares, cem vhakv omvlkvnrakkuvcyof.

7 Efeke fvccetv ofvn vksvsmkv ce'mares, cem fvccckfvccakan kerryof.

8 Cem vhakvtaken vfvtires; Aeha, cv wike makhetskvs.

PER.

9 Este-hunvnvw mvnettattake estomen em vyetvn es hvsvtcvr haks? cem opunvkv vcvkvyemvn vketecat eteropotten mvn momecvres.

10 Cv feke 'somvlkv ce hopovyvtet os: Aeha, cem vhakvtaken fikaren vm etektvnehceteskvs.

11 Cem opunvkv cv feke ofvn ehvyvtet os, ece 'naorkvaret.

12 Vksvsmket ometskes, Cehofv toyetskat, cem vhakvtaken v'mvhayvs.

13 Ce cukwv em fvccckfv omvlkv cv cukhvrpen es opunayit, kerkuecvyvtet os.

14 Nakockv omvlkv es vc vfackat oren cem ohkerkueckvtake em vyetv es vc afvcke tates.

15 Cem vhakvtaken vrakkuecares, momet cem vyetvtaken vcayecares.

16 Cem vhakvtaken es e afvceecicares : cem opunvkvn cv hosekares.

KEMEL.

17 Vn heromet cem vtotkvn em momecv, hesakaren ; moman cem opunvkvn vcayecares.

18 Cemet cv turwvn hauhicvs, cem vhakv asossen nake estomahvken hecaren.

19 Ekvnv ofvn tleporvt likvyet os ; cem vhakvtaken vm ehhetskvs.

20 Vm puyvfekcvt oketv estofis cem fvcceckvtaken eyacat omecicen kvcket os.

21 Ekvsvmvke, ohtvhikvket omet, cem vhakv enkvpvken fiyecakat em vsehetskvtet omes.

22 Vlesketv enhomeckv tepakan vm vkuehuecv; cem ohkerkueckvtaken vcayecvyvtet ok.

23 Mekkvlket vpoket, vc vnrven opunahoyet omis, cem vtotkvt cem vhakvtaken ohvkerricis.

24 Momen cem ohkerkueckvtaket vm afvcketvt omet, vm vcahnvlket omes.

TELER.

25 Vm puyvfekcvt ekvnb em mokken vlokpet os : cem opunvkv vcvkvyen cv wenayecvs.

26 Vm vyetvtaken kerkuecwytes, momen vm vyoposketskvties : cem vhakvtaken v'mvhayvs.

27 Cem vhakv em vyetvtaken cv kerrepuecv : moman cem vtotketv estomahakan ohvkerricaires.

28 En honnat omecicen vm puyvfekcvt kafket os : cem opunvkv vcvkvyen yekcen cv huericvs.

29 Lvksetv vyetvn vm vkueyicvs : momet vn heromet cem vhakvn vmes.

30 Mehenwv vyetvn ensatkvyet os : cem fvcceckvn cv homvn lumhicvyvtes.

31 Cem ohkerkueckvtaken vlokpet omis : Cehofv toyetskat, vc vlsepuehcetskvs.

32 Cv feken rakkuecetskof, cem vhakvtake em vyetv ofvn letkares.

HE.

33 Cehofv toyetskat, cem vhakvtake em vyetvn v'mvhayvs ; momen vyecicit meyuksicares.

34 Hoporrenkv v'mes, momen cem vhakvn vfystares ; henka, cv feke 'somvlkv mn vketecares.

35 Cem vhakvtake en nene ofvn ayaren cv hayvs : mn es vc afvcket omekv.

36 Vleskvpkv tokon, cem ohkerkueckvtaken cv feken ohfulecicvs.

37 Ehvperketv hecetv enkvpvken cv turwwn vkuehuecv, momet cem vyetv ofvn cv wenayecvs.

38 Cem opunvkvn cem vtotkv em ohyekcicvs, cem penkvlkv enaken hayet ok.

39 Vm vlesketv mv em penkalvyan vm vkueyicvs ; cem fvcceckv herakekv.

40 Hecvs, cem vhakvtaken cv yacusvtet os : cem fvcctev ofvn cv wenayecvs.

FAU.

41 Cehofv toyetskat, cem vnokeckvt a vc oh vlvkekvs, cen hesayeckvt, cem opunvkv vcvkvyen.

42 Momat mv vlesketv vn hayan em vyoposketvn ocares ; cem opunvkvn em enhonrvyet ok.

43 Momet mehenwetv opunvkvn cv cukwvn aossice mahhetskvs, cem fvcceckvtaken em enhonrvyet ok.

44 Moman cem vhakvn vfastvye emunkvres, estofis meyuksv-sekon.

45 Momet pucassekot yvkvpares, cem vhakvtaken hopoyikv.

46 Momet cem ohkerkueckvtaken mekkylke ehomvn opunvyecares, momet vc vlsekares.

47 Momet cem vhakvtaken vnokecwyat es e afvceci-cares.

48 Momet cem vhakvtaken vnokecwyat cv'nenk vkwvw-pecares ; momet cem vhakvtaken ohvkerricares.

SIN.

49 Opunkv mv ofv enhonraren hayetskvttet cem vtott-kvn em vkerricvs.

50 Vm estemerketv ofvn heyyt vm mahlvpvtketvt os ; cem opunkvt cv wenayecvtet os.

51 Ekvsmakat tayen vc vpelicakvtet os ; *momis* cem vhakvn em fikvkot os.

52 Cehofv toyetskat, cem fveeckv hofunof ocakvten vkerricvytes, momet es e mahlvpvtvyytet os.

53 Holwyyecvlke cem vhakvn enkvpvkakvtet omecicen cypvkketv hiyyat cv hylatvtet os.

54 Tyleporvt yvmvn likvyof, cem vhakvtaket es vn yvhiketvt omvket os.

55 Cehofv toyetskat, neren ce hocefkvn vkerricit, cem vhakvn vfastvyytet os.

56 Cem vhakvtaken vfastvyat omecicen heyvn ovyyet os.

KER.

57 Cehofv toyetskat, nake epucasvyat toyetskes : Cem opunkvn vcayecares, maket opunayvyvtet os.

58 Cv feke 'somvlkvn cen heromkvn ce'nkusapvyet os : cem opunkv vcvkvyen vm merruset omvs.

59 Vm vretvtaken ohvkerricit, cv'len cem ohkerkueckvtaken oh vhoiyevytes.

60 Cem vhakvtake vfystetvn lvpecicit, vcewicvkates.

61 Holwvyecakat es vm wvnakvt vm vfulotvket omis, cem vhakvn cv hosekot os.

62 Cem fvceckv fvccakat omeccicen nere nvrkvpv omof alihkit, vkvsvmkvn ce'mares.

63 Cem penkvlakat omvlkv, momen cem vhakvtake vfvtakat omvlkv em etohkvlketv toyis.

64 Cehofv toyetskat, ekvnvt cem vnokeckv es fvcket omes : cem vhakvtaken v'mvhayvs.

TER.

65 Cehofv toyetskat, cem opunvkv vcvkvyen cem vtottkvn heren en lopicetskvties.

66 Vkerrickv-hayetv here momen nakkerretvn v'mvhayvs ; cem vhakvtaken vkvsamvyet ok.

67 Cv 'stemerrihoceko munkof, ehoset arvyvtet os ; momis hiomat cem opunvkvn vcayecvyet os.

68 Cemet heret omet, nak heren momecetsket os ; cem vhakvtaken v'mvhayvs.

69 Ekvsvmakat lvksetvn vc vnrvpen hayakvtet os : vnet cv feke 'somvlkvn cem vhakvtaken vfvtares.

70 E feke take neha etvpomet nehett omes ; momis cem vhakvn es vc afvcket os.

71 Cv 'stemerrihocvte vn heret omes ; cem vhakvtaken kerraren.

72 Cvtokunaplane momen cvtokunaphvtke warke eukperakko vnvcomis, ce cukwv em vhakv mit esenheren es vn heret omes.

YOT.

73 Ce'nket cv hayet, cv tetakuecvtet os ; hoporrenkvn v'mes, cem vhakvtaken kerraren.

74 Cem penkvlakat cv hecet, afvckvke tares ; cem opunvkvn enhonrvyet ok.

75 Cehofv toyetskat, cem fvceckvt fvccvket omen kerrit, heromkv ofvn cv 'stemerricetskvtet omen kerris.

76 Ce'nkusapis, cem vtotkv em punayetskvte vcvkvyen, cem vnokeckvt mahlpvtketvt vm ocekvs.

77 Cem merkv heromakat a vc oh yicekvs, hesakaren : cem vhakvt vm afvcketvt omekv.

78 Ekvsmakat vlsvke hakekvs, mvkerret cv momeca-kvtet ok ; momis *vnet* cem vhakvtaken ohvkerricares.

79 Cem penkvlakat vc oh fulecvkekvs ; momet mv cem ohkerkueckvtaken kerrakvtet.

80 Cv feket cem vhakvtake ofvn temvpoket omekvs, vc vlsekaren.

KAF.

81 Cen hesayeckv eyacat vm puyvfekcv en yekcet sumket os : *momis* cem opunvkv ofvn enhonrvyet os.

82 Cem opunkvn cv yacusat vn renakvn hopanet omes, Estofvn v'mahlvpatskvre te ? maket opunayyyof.

83 Nakhvrpe sukcv ekkuce ofv omit hakvyvtet omis, cem vhakvtaken cv hosekot os.

84 Cem vtotkv en nettvt nvcoma ? estofvn mv vc assecakat vnrven fvcceckvn momecetskvre te ?

85 Ekvsmakat, mv cem vhakv vcvkvpseyekat, sufsuken vn korrakvtet os.

86 Cem vhakv omvlkvt mehenwvket os : emvkerret vc assecaket os : cemet vm vnicvs.

87 Ekvnv ofvn cv sumecicvranuset omakvtes ; momis cem vhakvtaken wikvkatet os.

88 Cem vnokeckv vcvkvyen cv wenayeevs ; moman ce cukwv em ohkerkueckvn vcayecares.

LAMET.

89 Cehofv toyetskhat, cem opunkvt hvlwe ofvn meyuksv-sekon yekcen hueret os.

90 Cem mehenwetvt este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen huere emunkvt omes ; cemet ekvnvn yekeen hayetskvtes, momen fekhonnet os.

91 Monkv nanvke melletskvte vcvkvyen heyyv nettvn fekhonnkvket os: nanvke omvlkv cem vtotkvlket omakes.

92 Cem vhakvt es vm afvcketv tokaten omat, vm este-merketv ofvn cv sumkvnt os.

93 Cem vhakvtaken estofvn cv hosekares; mv eteropotten cv wenayecetskvtet ok.

94 Cenake toyis, cv hesayecvs; cem vhakvtaken hopoyvyvtet ok.

95 Holwvyecakat cv 'lecvkvret v'mehakakvtet os; *momis* cem ohkerkueckvtaken ohvkerricares.

96 Temvpoketv omvlkv em eyuksvn hecwyvtet os; *momis* cem vhakvt taphe mahet omes.

MEM.

97 Cem vhakvn mvtawwvt vnokecwyet os! mvt vm vkerrickvt oce emunken nettv hoynet omes.

98 Cemet cem vhakvtake eteropotten vn horre esen-hoporrenen cv hayetsket omes; vc vpvkake emunkvt omekv.

99 Hoporrenkv v'mvhayvlke omvlkv ocakat senho-vynen ocis; cem ohkerkueckvtaket *nanvke* ohvkerricvyat omakekv.

100 Este vculvke nakkerrakat senhoynen kerryet os; cem vhakvtaken vcayecwyet ok.

101 Vyett holwakat vtekat enkvpvken cv'len ahvlvtv-yvtet os, cem opunvkvn vcayecaret.

102 Cem fvccckvtake enkvpvken fikvkatet os; cemet v'mvhayetskvtet ok.

103 Cem opunvkv lasvyat cvmpc mahet omes; henka, fo-en-cvmpc sencvmpc cv cukwv 'sem momes.

104 Cem vhakvtake eteropotten hoporrenkvn heckue-cwyet omes; monkv vyett fvccekat vtekat en cv home-cet os.

NUN.

105 Cem opunvkvt cv'le en kulket omet, vn nenuce en hvayavket omes.

106 Etemfvccetv vcakan es etemfvccvyvtet os, Cem fvececkv fvccakan vcayecares, makit, momet mvn momecares.

107 Tayen cv 'stemerrihocet os: Cehofv toyetskat, cem opunvkv vcvkvyen cv wenayecvs.

108 Ce'nkusapis, Cehofv toyetskat, cv cukwv en nake-
metvn, vkvsamusit es cem vlakvyat, evpvyvs, momet cem
fvececkvtaken v'mvhayvs.

109 Vm puyvfekcvt cv'nke ofv emunkvt os; momis cem
vhakvn cv hosekos.

110 Holwvyecakat senkvnhetvn vm etetakuecakvtes;
momis cem vhakvtake enkvpvken ehosit arvkates.

111 Cem ohkerkueckvtake meyuksv-sekon epucasvrany-
yat eenakuecavyvtet os; mvt cv feke esafvcecickvt oma-
kekvt.

112 Estofis meyuksv vteken cem vhakvtaken mome-
caret cv feken ohyekcicavyvtet os.

SAMEK.

113 Vkerrickv hokkolickvn en cv homeces; momis cem
vhakvn vnokecis.

114 Cemet vm ehketv momet vm vravnaketv toyetskes:
cem opunvkvn em enhonris.

115 Holwvyecvlke toyatskat, v'nkvpvkes, vn Hesaketv-
mese em vhakvtaken vfystaret ok.

116 Cem opunvkv vcvkvyen yekcet hueren cv hayvs
hesakaren : momet vm enhonrkvn es vc vlisates.

117 Cemet vc vcayecvs, momen vc vcaket huerares, mo-
met cem vhakvtaken vrakkuece emunkv tares.

118 Mv cem vhakvtake enkvpvken fiyecat omvlkv
ehvperkvkuecetskvtes; em mvkerretvt laksetvt omekv.

119 Ekvnv en holwvyecvlke omvlkvn nak ehvperke omēn etvn vhepaketsket os: monkv cem ohkerkueckvtaken vnokecis.

120 Cem penkalat omeccicen cv 'navpeswvt fekekет os; momen cem fvceckvtake en cv penkvlet os.

AEN.

121 Fvceckv fvccetv tepakan momecwyet os; vc ohwetenakan en cv wihketskvs.

122 Cem vtotkv vyoposkvt huervs, vn hervren: ekvsv-makat vc ohwetenahkates.

123 Cen hesayeckvn momen cem opunvkv fvccan cv ya-cusat vn renakvn hopanet os.

124 Cem vnokeckv vcvkvyen cem vtotkvn em mome-cvs, momet cem vhakvtaken v'mvhayvs.

125 Cem vtotkv toyis, hoporrenkvn v'mes: cem ohker-kueckvtaken kerraren.

126 Cehofv vtotkvre oketvt os; cem vhakvn kvcaket *ok*.

127 Monkv cem vhakvtaken cvtokunaplane, henka, cvtokunaplane mahhe *vnokecwyat* senhooyvnen vnokecis.

128 Monkv *cem* vhakv omvlkv *nanvke* omvlkv ohfvccv ocakat fvccvket os, komvyet os; *momet* vyetv mvkerretv ypakat vtekaten en cv homecet os.

PE.

129 Cem ohkerkueckvt estomahvket os: monkv vm puyvfekvt vcayecet os.

130 Cem opunvkv enrvmrickvt hvayayvken estemet os; hoporrenekvlken hoporrenkvn emaket os.

131 Cv cukwvn hhwehcit, pfnen hesakvyvtes; cem vhakvn cv yacuset *ok*.

132 Vc oh fulkvs, momet ce hocefkv vnokecakat em momecetskvnt o etvpomet vm merrvs.

133 Cv 'levwiketvn cem opunvkv ofvn es vm fvyvtvs; momet holwvyeckv estomis vc ohfvnikates.

134 Estet *vc* ohwetenat enkvpvken cv hesayecvs, momof cem vhakvtaken vcayecares.

135 Ce turofvt cem vtotkvn ohhvyaykvren hayvs; momet cem vhakvtaken v'mvhayvs.

136 Cv turwvt uewvt uerakko em uewv *omvket* afihonet os, cem vhakvn vfvtvkekot.

TSATE.

137 Cehofv toyetskat, fvccvt ometskes, momen cem fvcccvkt fvccvket os.

138 Cem ohkerkueckv taken vhakvn estemetskvtet fvccctv ofv momen mehenwetv mahhat ofvn maketsket omes.

139 Vm vyvkhvmketvt cv sumecicet os, *vc* vnrapvlket cem opunvkvn ehosvkvttet ok.

140 Cem opunvkvt hvsatkuset os; monkv cem vtotkvt vnokecet os.

141 Cv cotket ot, vn homechoyet os; *mome estomis* cem vhakvtaken cv hosekot os.

142 Cem fvccctv fvccctv meyuksv-sekot omes; momen cem vhakvt mehenwetvt os.

143 Estemerketv feknokketv tepakat cv hylvtakvtet os; *mome estomis* cem vhakvtaket es vm afvcketvt omes.

144 Cem ohkerkueckvt meyuksv-sekon fvccvket omes: hoporrenkvn v'mes, momen hesakares.

KOF.

145 Cv feke 'somvlkvn huehkyet os: Cehofv toyetskat, vm vyoposkvs: cem vhakvtaken vfvtstares.

146 Ec ohhuehkvyet os: cv hesayecvs, momen cem ohkerkueckvtaken vcayecares.

147 Hvytkeko emunkn huehkyvtes: cem opunvkvn em enhonrvyet os.

148 Nere vketekv oriceko munken cv turwvt nocvkekot os, cem opunvkvn ohvkerricaren.

149 Cem vnokeckv vcvkvyen vn haken em vpohievs : Cehofv toyetskat, cem fvccceckvtake vcvkvyen cv wena-yecvs.

150 Mv holwvyeckvn vcvkppeyat vwolicaket os ; cem vhakvn en hopvyecaket os.

151 Cehofv toyetskat, vnakvn hueretsket os ; momen cem vhakv omvlkvt mehenwetvt omakes.

152 Hofunat vteken cem ohkerkueckvtaken es keriyit, mv en likvn meyuksv-sekon hayetskvt kerrvyvtet os.

LES.

153 Cv 'stemerkaten hecet, cv hesayecvs ; cem vhakvn cv hosekot omekv.

154 Cemet vn nakcelakvn 'svm vpvyecevs ; pvlken ev nesvs : cem opunvkv vcvkvyen cv wenayecvs.

155 Hesayeckvt holwvyecakat en hopvyet omes ; cem vhakvtaken hopoyvkekokv.

156 Cehofv toyetskat, cem merkv heromakat rakrvket omes : cem fvccceckvtake vcvkvyen cv wenayecvs.

157 Vc assecakat momen vc vrapvlket sulket omakes ; momis cem ohkerkueckvtake enkvpvken fikvkot os.

158 Vhakv-kacvlken hecit, cv feknokket os ; cem opunvkv vfvtvkekok.

159 Cem vhakvtaken vnokecwyen vkerricvs : Cehofv toyetskat, cem vnokeckv vcvkvyen cv wenayecvs.

160 Cem opunvkv etohkvlkat mehenwetvt omes ; momen cem fvccceckv fvccakat hvmket o vtekis meyuksv-sekon oce munkvt omes.

SEN.

161 Naket omeice sekon este vrakkuecvkhoyat vc assecakvtet os ; momis cv feket cem opunvkv ohfvccvn penkylet os.

162 Este svpenkyleckv rakken epoyat etvpomen cem opunvkvt omeicen vc afvcke hakes.

163 Lvksetvn en homecit, tayen en cv homecet os; *momis cem vhakvn vnokecvyet os.*

164 Cem fvcceckv fvccakat omecicen kolvpaken ece 'kvsamvyat nettv hvmke hoyanet os.

165 Mv cem vhakv vnokecakat herkv rakken ocvket os; momen naket elentappuecvkekot os.

166 Cehofv toyetskat, cen hesayeckvn emehakvyvtet os, momet cem vhakvtaken vfastvyet os.

167 Vm puyvfekcvt cem ohkerkueckvtaken vfastet os: momet tayen vnokecvyet os.

168 Cem vhakvtaken cem ohkerkueckvtake esyoman vfastvyet os; vm vyetv omvlkvt ce homvn ocakekv.

TAU.

169 Cehofv toyetskat, huehkvyat ce homvn vwolicekvs: cem opunvkv vcvkvyen cv hesayecvs.

170 Ce'nkusapvyat ce homvn vlvkekvs: cem opunvkv vcvkvyen cv hesayecvs.

171 Cv cukhvrpet vkvsymkvn esfvcken opunaykvres, cem vhakvtaken v'mvhayetskof.

172 Cv tulaswvt cem opunvkvn opunvyecet yvhikekvs; cem vhakvtake omvlkvt fvccetvt omekv.

173 Ce'nket vnickvt vm ocekvs: cem vhakvtaken enhopoovyvet ok.

174 Cehofv toyetskat, cen hesayeckvn ev yacusvtet omes; momen cem vhakvt es vm eafvcecickvt os.

175 Vm puyvfekcvt hesakekvs, momen ece 'kvsvmvres; momen cem fvcceckvt vm vnicvkekvs.

176 Yvpefikv ehosvte omit ehoset arvyvtet os; cem vtotkvn hopovs; cem vhakvtaken cv hosekot omekv.

ESVKVSVMKV 120.

Vcemketv Yvhiketv.

V_M estemerketv ofvn Cehofvn ohhuehkvyvtes, momen
vm vyoposkvtes.

2 Cehofv toyetskat, vm puyvfekcvn cukhvrpe laksakat,
momen etulaswv mvkerrat enkvpvken hesayecvs.

3 Etulaswv mvkerretskat, *Cehofvt* naken ce'mvre te?
monkat ohvtvlakat naken ce momecvre te?

4 Este yekcat em eccvkotakse en re ffsfvken, cunepv *eto*
torawvt vpvkaken.

5 Vn holwakes, Mesek *etvlwwn* tyleporvt fekhonnikv,
Ketv *etvlww* em escukohakv ofvn likikv!

6 Mv herkv enhomecat vpvken vm puyvfekcvt hofunen
likvtet os.

7 Vnet herkv_n *cv yacet* omes; momis opunayvyof, enta-
ket horre tepokvn eyacvket os.

ESVKVSVMKV 121.

Vcemketv Yvhiketv.

EKVNV hvlhawan vn renakvn vkvwvpares; estvmvn
vnickv a vm vtvre te?

2 Vm vnickvt Cehofv, hvlwe ekvnv tepake hayvte avtet
vm vlaket os.

3 Emet ce'le vkueyihocvre etektvnecekares; ece 'hecicat
nocekares.

4 Hecvs, mv Eslevl vhecicat nocekot omet, nocekares.

5 Cehofvt ece 'hecicvt os; Cehofvt vpette cem vkv-
perv *cem* ocat tes.

6 Hvset nettvn cen nokkicekon, hvresseu neren cen
nokkicekares.

7 Cehofvt nak holwvke oinvlkv enkvpvken ece 'caye-
cvres; cemet cem puyvfekcvn vcayecvres.

8 Cehofvt ossetskan momen eceyetskan mucv vtekat momet meyuksv-sekon estofis vcayecvres.

ESVKVSVMKV 122.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

Cehofv en cukon oh vpeyvkeres, cv kicakof, vc afvekетates.

2 Celuslvme toyetskat; cem vtohopke mvhauke ocakat em ofvn pu'let svpvklet os;

3 Celuslvme tylofv yekcen etohtvrhoyvte omēn etohtvrhoyet os!

4 Mvu *Eslevl* em vliketv *palen hokkolohkat*, Cehofv em vliketvt ohcemeсet omes, *Eslevl es* en kerkueckvn, Cehofv e hocefkyn vkvsvmkyn emvkvret.

5 Mekko-em-ohliketv fvceckvn mvn vpohoyet omes, mekko-em-ohliketv Tewe en cuko hvmeсat enavkvet.

6 Celuslvme herkv em ocvren emekusvpvkes; ece 'nokecakat nak omvlkt heret em ayen vpokvres.

7 Cem vtohopkyke rakrvke em ofvn herkvt ocen, cen cuko herakat ofvn estenlopickvt ocekvs.

8 Cv tecakkakat momet vm etohkylketv svrahkvn, Herkvt ec ofvt ocekvs, makares.

9 Cehofv pun Hesaketvmese en cuko vrahkvn *nak* cen heran hopoyares.

ESVKVSVMKV 123.

CEMEN, hvlhawan liketskat, vn renakvn vkywapis.

2 Hecvs, vtotkylke en renakvt e pucase e'nken vhecat, momen vtotkv-hokte en renakvt e pucase-hokte e'nken vhecat etvpomet pun renakvt Cehofv pun Hesaketvmesen vhece munken, pum merrvres.

3 Pum merrvs, Cehofv toyetskat, pum merrvs: enhomeckvn tayen es epu fvcfvket omekv.

4 Mv estonkon vpoke em enhomeckv, momen ekvsymakat epu 'hvperkuecakat pum puyvfekcv es fackuset omes.

ESVKVSVMKV 124.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

Eslevl hvmmakekvs; Mv ep ohfvccv huerat Cehofv tokaten omat,

2 Estet epu'nrvpen akvwvpecof, mv ep ohfvccv huerat Cehofv tokaten omat,

3 Momof, en cvpvkketv 'taket epu'nrvpen vhetkof, hesahokēn nokmelakvnt os :

4 Momof uewvt ep ohrvnricen, uefihnat pum puyvfekcv taken ohranvnt os :

5 Momof uevv ekvsymakat pum puyvfekcv taken ohranakvnt os.

6 Cehofv, mv entake nak selahlecvkvrana omēn e nute-taken pu wikekatet, vksymket omekvs.

7 Fusvv fusvv-pvsatvlike em esenkvnhetv take aossen emvnvttvte omēt pum puyvfekcv emvnvtvtet omes : sen-kvnhetv kvciken, emvnvttepeyvtet omes.

8 Pum vnickvt Cehofv hvlwe ekvnvu hayvte e hocefkv ofvt os.

ESVKVSVMKV 125.

Vcemketv Yvhiketv.

Cehofv em enhonrakat Sivn ekvnhvlwe, mv vkueyihoko taye, meyuksv-seko huerate, omvket os.

2 Ekvnv-hvlhawat Celuslvme vfulotakat etvpomet Cehofvt mucv vtekat momen meyuksv-sekon em esten em vfulotet omes.

3 Holwvyecvlke en septvt fvccakat epucasaten oh fekhonnekaret ok; fvccakat e'nketaen holwvyeyckv ohfvccv awiyvvkekaren.

4 Cehofv toyetskat, *este* herakat, momen mv e feketake ofv fvccakat heran em momecvkvs.

5 Momis mv fiyiket, vyetv kunkohan oh vpeyat ton omat, Cehofvt holwvyeckv vtotkvlke vpkaken vpeyeci-cvres. Herkvt Eslevl oh ocvkekvs.

ESVKVSVMKV 126.

Vcemketv Yvhiketv.

SIVN em etvlofvlke sylvfkuehocvten Cehofvt rafulhuecof, mv vpuecakat omēt omeyvtes.

2 Momof pu cukwvt vpelkv es fvcket omen, pu tulasww yvhiketv es fvcket omvtes: momof etvlww cahmelikv em etenrvwwn opunayet, Cehofvt nake rakrvken em momecvkvet os, makakvtes.

3 Cehofvt nake rakrvke, *mv es* epu fvckan pum momecvtet os.

4 Cehofv toyetskat, pun sylvfkuehocvten raohfulkvs, uefihnvke Wvhv lv ocakat omēt.

5 Mv eturopusww pvlatkety afvcketv ofvn vte-loyvkvres.

6 Eturopusww pvlvtkety ofvn nerkvñ esaye aposset omis, mehenwvn afvcketv ofvn rvlvkyres, en teleko-es wvnawv-ken sylaket.

ESVKVSVMKV 127.

Vcemketv Yvhiketv; Salomv enake.

Cehofvt cukon tohtvrekon omat, mv tohtarakan ehvper-kvn vtotkaket os: Cehofvt tylww-rakkon vhecicekon omat, vketecvt ehvperkvn nocekot aret os.

2 Cem ehvperkvket os, hvtén avpohket, oketv hoyah-nen fekvpkvn hopoyatskat, momet hotoskv tvklichen hompatskat; momēn em vnokeckan nockvn emet *omekv*.

3 Hecvs, hopuetaket nakepuca-setv Cehofv estemat

omakes; hopuetakhute em ettet feketv emet estemat omes.

4 Eccvkotakse en re este yekcat e'nke ofvt o etvpomvket mvnettetv en hopuetaket omakes.

5 Mv este em eccvkotakse en re hute mvn es fvcke ocat afvcket os: entaket tohopke mhauke ofv en horretake etempunayakof, vlsvkekares.

ESVKVSVMKV 128.

Vcemketv Yvhiketv.

ESTE Cehofv em penkalat, em vyetvn ohyvkapat vtekat en heret omes.

2 Ce'nze em vtotketv taken hompetkvret ok: ece 'fvcke tares, momen estonkon aretskvres.

3 Ce hiwvt cen cuko ofv *pvrko* tayen ettat omēt on, cen hopuetaket olefv-vpe lowvcloke omvket cem ohhompetvn vfulote tares.

4 Hecls, mv este Cehofv em penkalat hiyomen ohmerkvranet omat hecvkes.

5 Sivn aossen Cehofvt ec ohmerrekvs, momat hesaketske nettv omvlkvn Celuslvme en heran hecetskvres.

6 Henka, cen hopuetake 'ren hopuetaken hecetskvres. Herkvt Eslevl oh ocekvs.

ESVKVSVMKV 129.

Vcemketv Yvhiketv.

ESLEVL hvmmakekvs; Vm mvnettetv vtecicvyvte vtéken entaket etewolen cv 'stemerricakvtet os.

2 Vm mynettettv vtecicvyvte vtéken etewolen cv 'stemerricakvtet os: momis vc ohfvnkvkekaret os.

3 Cvpyecvlket cv'ran oh cvpyecakvtes: en nenen cvpcvken hayakvtes.

4 Cehofvt fvcevt omes; holwvyecakat em eswvnakv-taken etewarvtet os.

5 Sivn enhomecakat omvlkvt vlsvkvet pvlken vpeyeci-cvkhoyekvs:

6 Entaket pvhe cuko onvpvn oh honte maheko emunke yuknat omvket omekvs:

7 Mvn pvhe tacvt e'nken es fvcecekot, mv teleko wvna-wicat e hokpen mvn es fvcecekot os.

8 Momen mv hoyvnecat, Cehofv em ohmerkvt ec oh ocv-kekvs: Cehofv e hocefkv ofvn ohmerkv opunvkvn ec oh opunayeyet omes, makvkekot os.

ESVKVSVMKV 130.

Vcemketv Yvhiketv.

СЕХОФВ toyetskat, laulakat aossen ec ohhuehkvyet os.

2 Pucasē, vm opunvkv en haken pohvs: ce'nkusapvyat en haken ce hvckot em vpohicvkekvs.

3 Cehofv toyetskat, cemet holwvyeckvn vketecetsken omat, Pucase toyetskat, estimvt huervre te?

4 Momis holwvyeckv enkvpakickv ece 'pvket os, cem penkylhoye taren.

5 Cehofvn emehakvyet os, vm puyvfekvt emehaket os, momen em opunvkvn em enhonrvyet omes.

6 Vm puyvfekvt *nere-vketecvlke* hvthvyvtken emehakakat senhoyvnen Pucasen *emehaket os*; henka, *nere-vketecvlke* hvthvyvtken emehakakat *senhoyvnen*.

7 Eslevl toyetskat, Cehofvn em enhonrvs; vnokeckvt Cehofv vpuket omen, pvlke neskv esfvckat eme vpuket omekv.

8 Momen emet Eslevl en holwvyeckv omvlkv enkvpv-ken pvlken nesvres.

ESVKVSVMKV 131.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

Сенофъ toyetskat, cv feket ekvsymekot omen, vn renakvt hylweket os; momen nake rakrvken es e naoricvkot, momet nanvke vm estomahvke mahan es e naoricvkot os.

2 Mehenwvn vm puyfekcvn hvlatet, cvyayicvyvtet os; vm puyfekcvt vc vpaket hopuewy e'cke e pese em wicehocvte e'cke vpakat etypomet os.

3 Eslevl toyetskat, mucv vtekat momen meyuksv-sekon Cehofvn em enhonrvs.

ESVKVSVMKV 132.

Vcemketv Yvhiketv.

Сенофъ toyetskat, Tewe em estemerketv omvlkvн em vkerricvs;

2 Cehofvn etemfvcctv vcakan es em punayet, *hummaket*, Cekvpe en Yekcat etemfaccvtet omen *vkerricvs*:

3 Mehenwvn cv hute em escuko-hakvn eceyvkot, vn topvn oh vcemkvko munket;

4 Nockvn cv turwvn emvkot, nockv cv turhvrpen emvko emunket;

5 Cehofvn liketvn es en hecit, Cekvpe en Yekcaten escukohakvn es en hecares.

6 Hecvs, Efletvn mv ohfvcctv poheyvtes: ekvny etovlkat ofvn esheceyvtet os.

7 Em escukohakv ocakan esceyeyvres; e'le em ohhuerickv tempen vrakkueceyvres.

8 Ahuervs, Cehofv toyetskat, cem fekvpkv ocat eceyetsken, cemet cen yekctv en tovhawv vcakat tepakatskat, *asehoket, cukolvkvks*.

9 Cem plestvlket fvccetvn vcckekvs; momen cem vnokeckakat afvcketv omecicen huehkvkekvs.

10 Cem vtotkv Tewe vrakhvn cem em vfehoyvte e turo-fvn etvn vhecihcetkvs.

11 Cehofvt mehenwv ofvn Tewen etemfvccetv vcakan es em punayet, mvn enkvpvkekares; *hvmmaket os*; Ce'ni em ette asossen mekko-em-ohliketv cvnaken ohlicares.

12 Cen hopuetaket vm etemfvccetv momen vm ohker-kueckvn emvhayvkvyan vfystaken omat, en hopuetake takeu mekko-em-ohliketv cenaken meyuksv-sekon oh vpokvres.

13 Cehofvt Sivn ensatkvtet omet, en liketvn e em eyacvtet omekv.

14 Heyvt fekvpkv vm ocat os, meyuksv-sekon; heyy-mvn likares; cv yacvtet ok.

15 En hompetvn esfvcken ohmerrares: em este este-merrakan tvkliken es fvcecares.

16 Em plestvlkeu hesaketvn vccvkuecares; momen em vnokeckakat afvcketvt omecicet yekcicet huehkvkvres.

17 E yvpe amahvren mvn Tewe en hayares: vm em vfehoyvten kulken emetakuecvyvtet os.

18 En horren vlesketvn vccvkuecares: momis eme onvpvn en kvtvlkv vcakat pvkpvkvres.

ESVKVSVMKV 133.

Vcemketv Yvhiketv; Tewe Enake.

Hecvs, etecakkat etohkvlket vkerrickv hvmkusen ocet vpokat mvtawwvt heret momet eslopicuset os!

2 Olefv neha vcake Elvne e'kv oh kvlke, cukhesse Elvne e cukhesse ohfihnet, em vccvke enockv vteken oh pvlatkvtet omēt omes.

3 Hvmvne en secu mv Sivn ekvnv-hvlhawan oh latke omēt omes: Cehofvt mvn ohmerktv *ohlvtkvren* makvtet omekv, hesaketv meyuksv-sekat tat.

ESVKVSVMKV 134.

Vcemketv Yvhiketv.

HECVKES, Cehofv em vtotkvlke nerен Cehofv en cuko ofvn svpaklat omvlkatskat, Cehofvn vkvsvmvkes.

2 Cuko vcakat ofvn ce'nke taken vkwahpet, Cehofvn vkvsvmvkes.

3 Cehofv, mv hvlwe ekvny tepakan hayvtet, Sivn aossen ec ohmerrate !

ESVKVSVMKV 135.

CЕHOFVN vkvsvmvkes: Cehofv e hocefkvн vkvsvmvkes; Cehofv em vtotkvlke toyatskat, *emen* vkvsvmvkes:

2 Centake, Cehofv en cuko ofvn svpaklet, pun Hesaketvmese en cuko-ofvtaken svpaklatskat.

3 Cehofvn vkvsvmvkes; Cehofvt heret omekv: e hocefkvн vkvsvmkvn es vyvhikvkes; eslopicuset omekv.

4 Cehofvt Cekvpen e ensatket, Eslevleme mahusat epucasvret ensatkvtet ok.

5 Cehofvt rakket omen, pu Pucaset hesaketvmese omvlkv senrakket omen kerrikv.

6 Naket o estomen Cehofv komat, mvn momecet os, hvlwe ekvny tepakat ofvn, momet uehvtkv laulakat omvlkv esyoman vk *momecet os*.

7 Ekvny em eyuksv ocakan hoperet akvwvpeevren hayet os; vtoyehtten osken en hahicet omes: en herickv-cuko-taken hotvlen aossicet os.

8 Mvt Ecepse *ekvny* en homv-heckvkvte, este nakwena-hokat esyomat enanvken, pvsatvtes.

9 Ecepse toyetskat, cem etenrvwvn nakeskerkv nakestomahvke esyoman vtotakvtes, Felon momen em vtotkvlke omvlkvн ohtotet.

10 Emet etvlwv cahmelikv sulken sumhuecet, mekkvlke yekcvken pvsatvtes :

11 Sihone Amolvke em mekkon momen Ak Pesvne em mekkon, momen mekkvlke em etvlofv Kenvn ocakat omvlkv *pvsatet* :

12 Momet em ekvnv taken nakepuasetvn emet, em este Eslevl epucasetvn emvtes.

13 Ce hocefkv, Cehofv toyetskat, meyuksv-sekon *ocet omen*, es ece 'kerrickvt este-honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen *ocet omes*.

14 Cehofvt em esten fvccacet, em vtotkvlke ohfvccvn e feken e en nokkicvres.

15 Etvlwv cahmelikv en nakvhakvke mekusvpkv cvtokunaphvtke momen cvtokunaplane estenke em vtotketv taket os.

16 Ecukwvn ocvket omis, opunayvkeko tayes ; eturwvn ocvket omis, hecvkeko tayes ;

17 Ehvckon ocvket omis, pohvkeko tayes ; momen e cukwvtake ofv hesaketv sekot os.

18 Mv hayakat mv omvke tares ; henka, mv em enhonrakat vtekat.

19 Eslevl en cuko-hvmecat toyatskat, Cehofvn vkvsv-mvkes : Elvne en cuko-hvmecat toyatskat, Cehofvn vkvsv-mvkes :

20 Lefi en cuko-hvmecat toyatskat, Cehofvn vkvsvmvkes : Cehofv em penkalatskat, Cehofvn vkvsvmvkes.

21 Cehofv, Celuslvmen likat, Sivn aossen vkvsvmket omekvs. Cehofvn vkvsvmvkes.

ESVKVSVMKV 136.

CEHOFVN vkvsvmkvn emvkes ; emet heret omekv : em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

2 Hesaketvmese *kihocvke* en Hesaketvmesen vkvsvmkvn

emvkes : em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

3 Pucasvlke e Pucasen *vkvsymkv*n emvkes : em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

4 Mvtvlkuset nakestomahvke rakrvke momecan emvkes : em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

5 Mv hoporrenkv eteropotten hvlhawan hahicvten emvkes : em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

6 Mv ekvny uevv onvpvn pvtican emvkes : em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

7 Mv hvyayvke rakrvken hahicvten emvkes : em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv :

8 Hvset nettvn ohfvnkvrn ; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv :

9 Hvresse kococumpv esyomat neran ohfvnkvkvren ; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

10 Mv Ecepsen homv-heckvkvte em *pwsate* en nokkicvten *vkvsymkv*n emvkes ; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv :

11 Momen em etenrvvv taken Eslevl asossicvten *emvkes* ; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv ;

12 Enke yekce momen esakpv rvtosecat etehoyvnen *asossicvten* ; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

13 Mv Uehvtkv Cate etekvpicyten emvkes ; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv :

14 Momet Eslevl eteropottecvre hayvten ; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv :

15 Momis Felo en suletawvlke esyoman vkpvlatvten ; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

16 Mv em esten vnrvvv eteropotten evpayvten emvkes ; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

17 Mv mekkvlke rakrvken nafnvkyten emvkes; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

18 Momet mekkylke pohkvken pvsatvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

19 Sihone Amolvle em mekKon *elecvten*; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

20 Momet Ak Pesvne *ekvnv* em mekKon *elecvten*; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

21 Momet em ekvnv taken epucasetvn emvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

22 Mv em vtotkv Eslevl epucasvren; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

23 Mv pun hucretv kyncapat ofvn epu 'kerricvten *vkvsymkvn emvkes*; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv:

24 Momet epu'nrapvlke enkvpvken pu hesahuecvten; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

25 Nakwenohakat omvlkvn hompetvn emet os; em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

26 Hvlwe en Hesaketvmesen vkvsymkvn emvkes: em vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omekv.

ESVKVSVMKV 137.

Hvcce Papelvn fihhonat vfopken, mvn tvkvpokevtes: henka, pu turopuswvt pvlatkvt, Sivn vkerriceyof.

2 Mv en nvrkvpvn vhwavn vpen pun kervlvn oh vtvrtilceyvtes.

3 Mvn pu svlfkuecc es epu 'peyvtet yvhiketvn pum 'pohaket, momet pu yvmahkuecakat afvcketvn *pum 'pohakvtet* omekv, Sivn yvhiketv hymken pun yvhikvkes, *maket*.

4 Estomen Cehofv es en yvhiketvn tyleporv em ekvnvn yvhikkeyvre te?

5 Celuslvme toyetskat, ce hosin omat, cv'nkvpervt *em emvnvccketvn* eholosekvs.

6 Ece 'kerricvkon omat, vm afvcketv here mahat sen-hoyvnen Celuslvmen vm vlostekon omat, cv tulaswvt cv cukwv ofvn vlokpekv.

7 Cehofv toyetskat, Etvme en hopuetake, Celuslvme en nettv omof, Lekvfakes, lekvfakes, em wakky vtaken, makavten vkerrievs.

8 Papelvn e'chusvv sumecihocvre toyetskat, mv pu momecetskvte etvpomen cem fekat afvcke tares.

9 Mv cen lopuckusan cahwet, cvton 'svnafkat afvcke tares.

ESVKVSVMKV 138.

Tewe es em *Vkvsvmkv.*

Cv feke somvlkvn vkvsvmkvn ce'mares; hesaketvmese *kicvkhoyat* ehomvn vkvsvmkvn 'secc 'yvhikares.

2 Cen cuko veakat hvsvtkat vfveccv vhecit *ece 'rak-kuecares*, momet cem vnokeckv cem mehenwetv tepakat vrahkvn ce hocefkv vkvsvmkvn emares: cem opunvkvn ce hocefkv omvlkv senhoyvnen rakkuecetskvte omekv.

3 Mv nettvn huehkvyof vm vyoposketskvtes: vm puyv-fekcv ofvn yekcen a'met, cv fekhvmeccicetskvtes.

4 Ekvnv mekkvlke omvlkvt, Cehofv toyetskat, vkvsvmkvn ce'mvkvres, ce cukwv em opunvkvn pohakvtet omekv.

5 Henka, Cehofv em vyetvtake ohfvccv yvhikvkres: Cehofv em vrakketv rakket omekv.

6 Cehoftv hvlwet o estomis, este kvncvpakan moskomet ot, momis ekvsvmakan hopvyen kerret omekv.

7 Estemerketv ofvn yvkapvye estomis, cv wenayecetskvres; vn horre en cvpvkvetv take vnrvpen ce'nken rvto-secetskvres, momen ce'nkvpervt cv hesayecvres.

8 Mv vc ohfvccv ocan Cehofvt poiyres : Cehofvt toyetskat, cem vnokeckvt meyuksv-sekon *oce munkvt* omes ; ce'nke mahusat em vtotketvtaken wihketskvs.

ESVKVSVMKV 139.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat*; Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofvt toyetskat, vc ofvn cv hopoyet cv kerretsket os.

2 Cemet tvklikvyaten hvtvm ahuervyaten kerretskes : hopvyen vm vkerrickvn kerretsket os.

3 Vn nenucen momen wakkyaten heren vketecetsket os, momet vm vyetvtake omvlkvvn kerrusetsket os.

4 Opunvkv cv tulaswv opunayat ore heren kerretskekatt hvmkis sekot omekv.

5 Cv yupvt ot cv homv tis vm vfulotet, ce'nken vc oh wvkecetskvetes.

6 Kerretv *mv omat* vm estomahet vc ohfvnkvet os : hylwet os : mvn orvko tayes.

7 Cem Puyfekcv enkpvkven estvmvn ayare te ? momet vc vpaketskat enkpvkven estvmvn letkare te ?

8 Kvwpikit hylwen eceyin omat, mvn liketskes ; elkv-hute ofvn vm pvtakvn pvticin omat, hecvs, mvn aretskes.

9 Hvthvyvtke e tvrpvn eenakuecit, uehvtkv en hopvyvke mahat ofvn fekhonnin omat ;

10 Mv ofv tisem ce'nket cv yvpvyvres, momet ce'nkvpervt cv hyltvres.

11 Mehenwvn yomucket vc vyokkofvres, makin omat, nere tat hvyayvket vm vfulotke tares :

12 Yomuckat tat *naken* cem ehekot os, momis neret nettv etvpomet hvyvyaket os : yomucke momen hvyayvke *cem* etemmommvlkuset omes.

13 Cemet vc ofv nake ehke mahan hayetsktet ok ; cv'cke en hopuetakhute ofvn cv hayetsktet os.

14 Ece 'kvsvmares, cv 'stomahe sehonecken cv hayets-

kvtet omekv : cem vtotketv estomahvket os, momen mvn
vm puyvfekcvt kerruset omes.

15 Cv fune etetehkat cem ehkekates, ehken cv hayet,
ekvny em ehkvke mahat ofvn estomahen cv hayetskof.

16 Vn nettv hvmkusic cakkeko emunkof, cen renakvt
estomen vrvranvyan hece tates, momen cen nakeokv ofvn
omvlkvn coke tates : nettv homvn mellvhoyvtet os.

17 Hesaketvmese toyetskat, cem vkerrickvt mvtawwvt
es vm vcacvket os ! etohkvlkat em vhonkvtkv mvtawwvt
sulket os !

18 Mvn vhonkvtetvn komin omat, oktahv en sulke sensul-
ket os : vhonecwyof, ece 'pakvye emunkes.

19 Hesaketvmese toyetskat, mehenwvn holwvyecvlken
pvsatetskate ! monkv catv-pvlvtkv este toyatskat, v'nv-
pvkvkes.

20 Holwvyecet ece'nrvpen opunvyecaken, cen horret
ce hocefkn ehvperkvn opunvyaket omekv.

21 My cen homecakan, Cehofv toyetskat, en homecv-
ko ? momet mv ece'nrvpen akvwvpecaten es cv feknokket
omeko ?

22 Enhomeckv esfvckan es en cv homecvket os ; Vn
horret omakes, komvyet os.

23 Vc ofvn hopoyvs, Hesaketvmesē, momet cv feken
kerrvs ; es vn kerrvs, momet vm vkerrickvn kerrvkvs ;

24 Momet vyetv *ce* feknokkicat hvmkusic vc vpiken
omat hecet, vyetv meyuksv-sekon cv yvpayet, *es vc*
vyyvs.

ESVKVSVMKV 140.

Yvhikv Enhomahtv en *hahoyat* ; Tewe es em Vkvsvmkv.

CЕHOFV toyetskat, este-hunvnwv holwvyecat enkvpvken
cv hesayecvs ; este-hunvnwv sestvpenkvlecat enkvpvken
cv hesayecvs ;

2 Mv e feke take ofv holwvyeckv emetetakuecakat : horre-tepokvn komet e vteloyake emunkvt omes.

3 Cetto holwvyece omet e tulaswv taken fvsecakvtet os ; cetto atv *kicetv* em fenenvt e'cukhvrpe elecvn oces. Sela.

4 Cehofv toyetskat, holwvyecakat e'nketake enkvpvken vc vevyecvs ; este-hunvnwv sestvpenkvlecv enkvpvken cv hesayecvs ; ayvyof vc vwiketv komakat *enkvpvken*.

5 Ekvsmakat senkvnhetvn vm ehvket os, *cv'svkvret*, momet eswvnakvu : nene vfopkan hoyv oman pvticavtes : senkvnhetvn *cv'svre* etetakuecavtes. Sela.

6 Cehofvn em punayit hvmmakvyvtes, Cemet vn Heskvetmese toyetskes : vm mekusvpkvtake en haken em vpohievs.

7 Cehofv Pucase, cv hesayeckv en yekce toyetskat, horre-tepokv nettv omof cemet *cv'kvn* ohranetskvtes.

8 Cehofv toyetskat, nanvke holwvyecvlke komaten e'hmetskvs ; nake holwvke ohvkerrican emvnihcetskvs, e hvlwecvkekaren. Sela.

9 Mv vm vfulotakat e'kv take ohfvccvt on omat, e cukhvrpe mahusat en holwakat entaken ohranvkekvs.

10 Torawv vhetkakat oh pvlvtkekvs : entaket totkvn tvkpvlatet, vksufke sufsokan vk pvlthoyekvs, hvtvm akvwvpecekaren.

11 Holwvke opunayvt ekvnv ofvn yekcihocekares : nak holwakat este-hunvnwv holwvyecan hopoyvres, tvkwkvret.

12 Cehofvt *este* estemerrihocat nake em fvccehocvren vpyyecet, nak enkusvpkakat nake em fvccvt omaten vpyyecvret on kerris.

13 Mehenwvn fvccakat vksvmkvn ce hocefkvn emkvres : fvccv momecakat ce homvn vpokvres.

ESVKVSVMKV 141.

Tewe es em Vkvsvmkv.

СЕНОФОН toyetskat, ec ohhuehkvyet os; lvpecicet a vc oh vtes: ec ohhuehkvyof, vm opunvky en haken em vpo-hievs.

2 Vm mekusvpkvt nak fvmeckv nokre en fvmece ce homvn *naken* ohoce omēn, cv'nke kwwapvyat yafke *nak* ohnekrickv omēt ocekvs.

3 Cehofv toyetskat, vhecicvn cv cukwv ehomvn huerievs: cv cukwv 'mvhauken vcayecvs.

4 Nak holwvke estomen cv feken ohfulecicekot, este-hunvntake holwvyeckvn vtotkakat vpakit, holwvyeckv momeckv ofvn vtotkaren cv feken ohfulecihcetskvs; momet en hompetv herakusen homparen vm etektvneh-cetskvs.

5 Este fveccat cv tepkekvs, heromkv *tares*: momet vm vsehekvs, mvt vfekv *cv'kv* oh *kvlke ome tares*; *cv'kv* tvkocekares: estemerketvt ohcakkakof, vm mekusvpkvt em ocvke emunkv taret ok.

6 Em fvcecevlke taken cvtovlkan tvkpvlvtvkhoyof, vm opunvkvn pohvkvres, cvmpvket omekv.

7 Estet ekvnvn cvpyyecof, ekvnv warke vwahat etvpo-men pu funet elkv-hute em vhauke ehomvn vwahvket omes.

8 Momis, Cehofv Pucase toyetskat, vn renakvt cemen ec oh hecet os; cemen cem enhonris; vm puyvfekcv em enhonrkv sekon wihketskvs.

9 Senkvnhetv cv'svre etetakuecakvte enkvpvken vc vcayecet, hoyv senkvnhetv holwvyeckv vtotkvlke enanvke enkvpvken vc vcayecvs.

10 Holwvyecakat es em enkvnhetvtake etvwvn vk pvltekvs, vnet emvnrtepvyof.

ESVKVSVMKV 142.

Tewe em Maskel, Ekvnhauken Vpikof. Mekusvpkyv.

1 Vn haken Cehofvn es ohhuehkvyet os; vm opunykv en haken Cehofvn es enkusapvyet os.

2 Vm estemerkv opunvyeyckv ehomvn aplatit, cv feknokketvn en kerkuecwyet os.

3 Vc ofvn vm puyvfekcvt ohrvnhkof, vn nenucen keretsket os. Vyettv yvkapvyat ofvn cv'svret senkvnhetvn ehakvtet os.

4 Vm vkvpervn hecet, hecvs; este cv kerrat sekot os; ohletkvytayat vc vnahet os; este hvmkis vm puyvfekcv moskomat sekot os.

5 Cehofv toyetskat, ec ohhuehkvyvtes; Cemet vm yrvnaketv, momet wenahokat em ekvny ofvn nake epucasvyat toyetskes, makvyvtes.

6 Huehkvyaten em vpothicvs, kvncvpe mahan cv hahoyekv: vc assecvlke enkvpvken cv hesayecvs, es vn yekcvket omekv.

7 Vm puyvfekcvn cuko-yekcvn aossicvs, vkvsvmkvn ce hocefkvn emaren; fvccakat vm vfulotkvres, heromet cv momecetskvret ok.

ESVKVSVMKV 143.

Tewe es em Vkvsvmkv.

Cehofv toyetskat, ce'nkusapvyaten em vpothicvs, vm mekusvpkvtaken pohvs: cem mehenwety ofvn vm vyoposkvs, momen cem fvccetv ofvn.

2 Momet cem vtotkvn ohfvccchcetskvs, cen renakv ehomvn este-wenahokat hvmkusic fvccet huerekaret ok.

3 Horret vm puyvfekcvn assecvtet omekv: vn hesaketv ekvnvn es tvknafkvtet os; mv hofunen pvsatkvt omēt yomucyokan likaren hayvtet os.

4 Monk vñ puyfekvt vc ofvn muntylket os; cv feket pohyvket vc vpiket os.

5 Nettv hofunof ocakvten vkerricis: cem vtotketv omvlkvn ohvkerricis; ce'nke em vtotketvn heren vkerricyet os.

6 Cv'nken ec oh rvtosecwyet os: vm puyfekvt ekvny ewvnhkhat omēt ce *wvnhet* os. Sela.

7 Vm vyoposketvn lvpecicvs, Cehofv toyetskat; vm puyfekcv en yekcet vnahet omes; ce turofvn vm ehhets-kvs, mv vksufkan esvkceyake omvye cv hakekaren.

8 Cem vnokeckvn hvthvyvtken poharen cv hayvs; cemen cem enhonrikv; vyetv yvkvpvranyan cv kerricvs, vm puyfekcvn ec oh kvwapikv.

9 Vc vrapylke enkvpvken cv hesayecvs, Cehofv toyetskat; ec oh letkis, vc vrvnayetskvn.

10 Nak kometskan momecetvn v'mvhayvs; cemet vn Hesaketvmese toyetskek: cem Puyfekvt heret os; cv yvpayet, fvccetv ekvny es cv ceyvs.

11 Cehofv toyetskat, ce hocefky vrahkvn cv wenayecvs: cem fvccetv ofvn vm puyfekcvn estemerketvn aossicvs.

12 Momet cem vnokeckv ofvn vn horren warvs, momet vm puyfekcv estemerricakat omvlkvn sumhuecvs; cem vtotkv toyikv.

ESVKVSVMKV 144.

Tewe es em *Vkvsvmkv.*

CEHOFV vn cvtot, mv cv'nken horre-tepokvn emvhayet, cv'nke-wesakvn tepoykvren mvhayat;

2 Mv vm vnokeckv momet vn tohopket; vn euko-hvlwe momet cv hesayecvt; es vm evrvnkv momet mv em enhonryat; mv vm este vm elecvn svpvklecat, vkvsvmket omekvs.

3 Cehofv toyetskat, Estet naket omen vkerricetske

haks? monkat este e'ppuce naket omen moskometske haks?

4 Estet ehvperketv omēt os: en nettv tnak em vpette sumkat omvket os.

5 Cen hylhawan ahvtaphuecvs, Cehofv toyetskat, momet ahvtvpkvs: ekvnv-hylhawan celayvs, momen ek-kuecvkvres

6 Vtoyehvtten atotet, vwahecv; cem eccvkotakse en ren atotvkvs, momet sumhuecvs.

7 Ce'nken hylwen awiyyvs; cv hesayecvs, momet uewv rvkrakat a vc vc ossicet, tvleporvlke e'nke taken a vc ossicvs;

8 Mv e cukwv taket mvkerretvn opunayen, e'nkvperv taket lvksetv e'nkvpervt omat.

9 Hesaketvmese toyetskat, yvhiketv mucvsen es ece 'yvhikares; eshayecv efvkv pale ocaten hayecit, vksvsm-kvn ece 'yvhikares.

10 Mv mekkylke hesayecv emakat emet omes: mv em vtotkv Tewen eslafkv-cvpko ena nokkicat enkvpvken hesayecat.

11 Cv hesayecvs, momet tvleporvlke e'nke taken a vc ossicvs, mv e cukwv taket mvkerretvn opunayen, e'nkvperv taket lvksetv e'nkvpervt omat.

12 Momat pu'ppucetaket nak hontvke mvnettve maha kat omvke *haken*, pu'chustvlke kvnowv cvto cuko-herv omvken kvlfvkhoyvte omvke *taren*:

13 Momat pun herickv-cukot fvcfvket omet, hompetv-hakv cahmeli like omvlkv n est em ocaken; pun yvpefikvt cukpe-rakko vnocomen momen cukpe-rakko palvken pum ekvnv ofvn heckuecvkvren:

14 Pum wakv-vtotkvlket vtotkvre yekcvket omen: pum etehoyvnkv ofv lekahfet esceyevt momen asossetv sekon, yi yetv sekaren.

15 Etblwv en hueretv momēt omen afvcket omes; *henka*, mv etblwv en Hesaketvmeset Cehofvt omaten afvcket omes.

ESVKVSVMKV 145.

Tewe es em Vkvsvmkv.

VN Hesaketvmese, Mekko toyetskat, ece 'rakkuecares; momet estofis meyuksv-sekon ce hocefkvn vkvsvmares.

2 Nettv vtekaten ece 'kvsvmares; momet estofis meyuksv-sekon ce hocefkvn vkvsvmares.

3 Cehofvt rakket omet, vkvsvmvkvre here etetayet omes; momen en rakketvt kerhoyeko tayet omes.

4 Este-honvpse hvmket este-honvpse hvmkan em *puna-yet*, cem vtotketvtaken vkvsvmvres, momet cem vtotketv yekcvken kerkuecvres.

5 Cem vrakketv en rakketv en hvyayvken ohvkerricit, cem vtotketv estomahakan ohvkerricaires.

6 Momen *estet* nake sehoneckvke momecetskhat en yekcen opunvyecvkvres, momen vnet cen rakketvn kerkuecares.

7 Cen heretv rakke vkerrickvn tayen opunvyecvkvres; momet cem fvccetv ohfvccvn yvhikvkvres.

8 Cehofvt heromet, merkv es fvcket omet, cvpvkketv yulohuset, momet vnokeckv rakken ocet omes.

9 Cehofvt omvlkv en heromet omen, em merretvt em vtotketv omvlkvn oh ocvket omes.

10 Cehofv toyetskat, cem vtotketv omvlkv vkvsvmkvn ce'mvkvres; momen cem vnokeckakat ece 'kvsvmvkvres.

11 Cem ohmekketv em vrakketvn opunvyecet, cen yekcen opunvyecvkvres;

12 Em vtotketv yekcvken este en hopuetaken en kerkuecet, em ohmekketv en rakke en hvyayvken en kerkuecvkvret.

13 Cem ohmekketvt ohmekketv meyuksv-sekot omes, momen cem ohfvnketvt honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen *oce munkvt* omes.

14 Tvkpvlatkat omvlkvvn Cehofvt kwwapet, tvkpotokat omvlkvvn asvpvklecet os.

15 Omvlkv en renakvt ec oh hecet ce'mehakovket omes; momen oketv orof hompetvn emetsket os.

16 Ce'nken hvwecet, nak wenahokat vtekat em eyackvn fvceccetsket os.

17 Cehofvt, em vyetvtake omvlkv ofvn fvccvt omet, em vtotketvtake omvlkv ofvn heromet os.

18 Cehofvt mv ohhuehkakat omvlkvvn em vwolet omet, mv mehenwetv ofv oh huehkakat omvlkvvn em vwolet omes.

19 Mv em penkvlakat em eyackv taken esohfvccvres; momet en huehketv taken em vpohicet, hesahuecvres.

20 Cehofvt vnokecakat omvlkvvn vcahuecvket os; momis holwvyecakat omvlkvvn sumhuecvres.

21 Cv cukwvt Cehofv vkvsvmkvn opunayvres; momen enavpeswv omvlkvt e hocefkv vakan estofis emeyuksv-sekon vkvsvmvkekvs.

ESVKVSVMKV 146.

CEHOFVN vkvsvmvkes. Vm puyfekcv toyetskat, Cehofvn vkvsvmvms.

2 Hesakvye vtekat Cehofvn vkvsvmares: hesaketv estomusis ocvye vtekat vn Hesaketvmesen vkvsvmkvn es vyvhikares.

3 Mekkvlken em enhonrekot, este e'ppuce mv ofv vnickv sekan em enhoniratskvs.

4 En hesaketvt aosset os; em ekvnvn fulket os; mv nettv mahusan em vkerrickvt sumeces.

5 Estimvt Cekvpe en Hesaketvmese em vnickvn ocen omat, afvcket os, mv em enhonrkvt en Hesaketvmese Cehofv ofvt omen :

6 Mvt hylwe ekvny tepakan, uehvtkv momen mv vklfulateu omvlkvn hayvtes : mv meyuksv-sekon mehenwvn vcvyecat :

7 Mv ohwetenhokaten em fvccacet ; elawakan hompetvn emet os ; Cehofvt cuko-yekev vtehkviken en recopvket omes.

8 Cehofvt eturhecvkekan renayepuecet os : Cehofvt este fvccakan vnokecet os.

9 Cehofvt tyleporvlken vcayecet os ; erkemele momet oyen yekevkuecet os ; momis holwyecakat em vyetvn rvkpalet os.

10 Cehofvt meyuksv-sekon mekkvres, Sivn toyetskat, cen Hesaketvmeset honvpse erhonvpse omvlkv etehoyvnen *mekkvres*. Cehofvn vkvsymvkes.

ESVKVSVMKV 147.

СЕХОФВН vkvsymvkes, pun Hesaketvmesen vkvsymkvн 'svyvhiketv heret omekv ; estafvcecice tayat omen, vkvsymkv yvhiketv momvre heret omekv.

2 Cehofvt Celuslvmen etohtaret omes ; Eslevl em este vhepvkhoyvten vteloyet omes.

3 Emet efeke kvcekan em wicecet, vnvttakan heren em wvnayet os.

4 Kococumpv em vhonkvtkvn onayet os : e hocefhokvn omvlkvn emvket os.

5 Pu Pucase rakket omet, yekcetv es yekcet omes ; en hoporrenkvt vhopayesko tetayet omes.

6 Cehofvt eyaskakan yekevkuecet os : holwvyecakan ekvnyt tvkpvlatet os.

7 Cehofvn vkvsymkv emetvn 'svyvhikvkes ; kervlvn

hayecet, pun Hesaketvmesen vkvsvmkvn 'svyvhikv-kes :

8 Mv hvlwan vholocen es ohranet, ekvnvn osken em etetakuecat, pvhe ekvnv-hvlhawan ohhontvren hayaten *vkvsymvkes*.

9 Punvttvn en hompetvn emet, kakke mvnettvke hahokan emvket os.

10 Corakko en yekcetvn es afvckekot os : este e'le ohfyeccvn 'se afvceciekot os.

11 Cehofvt mv em penkylakan 'se afvceciecet, mv em vnokeckv em enhonrakan 'se afvceciecet os.

12 Celuslvme toyetskat, Cehofvn vkvsvmvs ; Sivn toyetskat, cen Hesaketvmesen vkvsvmvs.

13 Cen tohopkvhauke semvkhotkvn yekcvkuecet, ec ofvn cen hopuetaken ohmerrvtet omekv.

14 Cem *ekvnv em* vteke em ofvn herkvn hayet os : teleko here mahaten es ce fvcecet os.

15 Em vhakvn ekvnv hvmkvn ohtotet omes ; em opunvkvt pfvne mahan letket os.

16 Ypiefikesse omēn hetute-rakkon emet os ; essu omēn hetute hvtken vwahecet omes.

17 Nakwokucke omēn en hetute wvnen vtotet omes : en kvsvpppe ehomvn estimvt huere taya ?

18 Em opunkvn atohtet, rekkicet os : en hotvle hotalvren hayen, uewv hahket, fihnet os.

19 Em opunkvn Cekvpen en kerkuecet, em vhakv em fvceckv esyoman Eslevl en kerkuecet os.

20 Este etlwv estomis momēn em momecekates : momen em fvceckvt on omat, kerrvkekate os. Cehofvn *vkvsymvkes*.

ESVKVSVMKV 148.

CЕHOFVN vkvsvmvkes. Hvlhawat avten Cehofvn vkvsvmvkes: hvlhvwe ocakat ofvn vkvsvmvkes.

2 Em encelvlke omvlkatskat, emen vkvsvmvkes: enanvke omvlkatskat, emen vkvsvmvkes.

3 Hvse hvresse tepakatskat, emen vkvsvmvkes: hvyayvke kococumpv omvlkatskat, emen vkvsvmvkes.

4 Hvlhawat en hvlhvwe toyatskat, momen uewv hvlhawat onvpv ocatskat emen vkvsvmvkes.

5 Entaket Cehofv e hocefkvн vkvsvmvkekvs: emet mahken, hahakvtet omekv.

6 Momen ohvtvlaken emet meyuksv-sekon yekcen svpvklecvtet os: nak makat sumkvranekaten hayvtet os.

7 Yvmv ekvny avten Cehofvn vkvsvmvkes, nak sehonec-kvke uehvtkv vklfullatskat, momen laulvke omvlkatskat:

8 Totkv hetute-nerkv rakke tepakatskat: hetute-rakko hopere tepakatskat: hotvle-rakko em opunvkv sohfvcetskat:

9 Ekvny-hvlhawat rvne omvlkv esyomatskat: eto ettatskat, momen vcenv omvlkatskat:

10 Punvttv vpuekv omvlkv esyomatskat: nakhvllcakat fusww tvmechat esyomatskat:

11 Ekvny mekkvlke etvlwv cahmelikv omvlkv esyomatskat: mekkucvlke ekvny fvcccecvlke omvlkv esyomatskat:

12 Este mvnettvke hoktvke mvnettvke esyomatskat: este vcuvvke hopuetake esyomatskat:

13 Entaket Cehofv e hocefkvн vkvsvmvkekvs: eme e hocefkv tvlkuset hvlwet omekv: en hvyayvke ekvny hvlwe tepakat senhylwen ocet omes.

14 Momen eyppen es vkvsvmepueckvn em vnokeckakat

omvlkv em ocan kvwapvtet os; Eslevl en hopuetake, este
eme em vwolakat, em ocan. Cehofvn vkvsymvkes.

ESVKVSVMKV 149.

Cehofvn vkvsymvkes. Yvhiketv mucvsen Cehofvn
'svyvhiket, em vnokeckakat en nvkaftetv ofvn em vkv-
svmkn yvhikvkes.

2 Eslevl mv hayten es afvcket omen; Sivn e'chustaket
em Mekkon es afackakusekvs.

3 Opvnkv ofvn e hocefknv vkvsymvkekvs: templel
kervlv tepakan hayecet, vkvsymknv 'svyvhikvkekvs.

4 Cehofvt em esten es afvcket ok: eyaskakan hesayec-
kvn es nehicvkres.

5 Cehofv em vnokeckakat vrakkueckvn es e afvckvkuce-
kvs: afvcketvt omecicen en topv taken oh lumhet yvhi-
kvkekvs.

6 Hesaketvmese vkvsymkv hylhawan e cukwvtaket
opunayaken, eslafkv-cvpko em fvske hokkolen enke taken
es hvlatet,

7 Centilvlke em pyleckvn en hayet, etvlwv cahmelikvn
estemerrickvn es estemerrvkuecvkvret;

8 Em mekkvlken cvto-telacvn es wvnayet, en rvkrakv-
taken cvtoeshvlvtkv es wvnayvkvret;

9 Mv ohfvccckv cohoyvten es ohvlvkuecvkvret: heyy
vrakketvn em vnokeckakat omvlkt ocvket os. Cehofvn
vkvsymvkes.

ESVKVSVMKV 150.

Cehofvn vkvsymvkes: en liketv vcakat ofvn emen
vkvsymvkes: en yekce en sutv ofvn emen vkvsymv-
kes.

2 Em vtotketv yekcakat esvrahkvn emen vkvsymvkes:
en rakkettv here mahat cvkvyen emen vkvsymvkes.

3 Pofketv-rakko en haken es vkvsvmvkes: eshayeveckv
efvkv oce kervlv tepakan es vkvsvmvkes.

4 Towvtulkv opvnkv tepakan es vkvsvmvkes: eshayec-
kv efvkv ocakat momen fehpv omat esyomen hayecet
vkvsvmvkes.

5 Sempvl yekce hahokan hayecet, emen vkvsvmvkes:
sempvl huehkake ome hahokan hayecet, emen vkvsvmv-
kes.

6 Nake hesahoke taye vtekat Cehofvn vkvsvmvkekvs.
Cehofvn vkvsvmvkes.